

GENDER BUDGET

2026-2027

Sr. No.	Table of Contents	Page No.
1	Introduction (English- Gujarati)	1
2	Gender-Responsive Governance in Gujarat (English- Gujarati)	7
3	Statement Showing Women-Specific and Women-Oriented Programmes – Summary of Actual Expenditure, Revised Estimates, and Budget Estimates	17
4	Category : A (100% Women Specific Programmes)	21
5	Schematic Write-up: Overview of Major Schemes Covered under the Gender Budget (English –Gujarati)	29
6	Category: B (Atleast 30% Women Oriented Programmes)	97

Introduction

The state government is committed to promoting the social and economic development of its citizens. The government ensures that the opportunities and benefits of development reach till grass-root level.

Through gender-specific strategies, schemes, and programs, the state government proposes financial policies that promote gender equality. The state provides equal representation to women in decision-making processes as well as ensures access to education, healthcare, and political and economic opportunities for girls, and contributes to sustainable economic growth and significantly benefit society and humanity.

The Global Agenda for Sustainable Development Goals (SDG) 2030 calls for global action to end poverty and hunger, protect the planet, and ensure that all people can enjoy peace, prosperity, and happiness. Among the 17 Sustainable Development Goals (SDGs), SDG-5 aims to achieve equality in society and empower all women by eliminating all forms of discrimination against women and girls.

To achieve the desired outcomes of women's empowerment and gender equality, the state government has implemented various schemes for the development of women and girls. Since the financial year 2014-15, the state government has been publishing a "Gender Budget," which details the financial allocations for women-specific programs made by different departments. This publication provides information that enables departments to recognize the need for and importance of gender-specific allocations across various sectors.

The process of "Gender Budgeting" has now been institutionalized in the state's budgeting process, and for the financial year 2026-27, the state government has prepared a publication by integrating the gender-specific financial allocations included in the 2026-27 budget.

These allocations are categorized into two categories:

Category A -100% allocation towards women specific programmes

Category B- At least 30% allocation towards women oriented programmes

The process of integrating gender budgeting into the state budget will complete 13 years, and we are confident that this process will not only help in the programs and policies but also establish a foundation for determining the necessary budget allocations and commitments for women's empowerment.

It is hoped that this publication will help reduce the gender gap where it exists and provide direction on public expenditure aimed at achieving the necessary objectives for women and girls. This gender-responsive budgeting will strengthen the state's efforts for holistic development and women's empowerment.

=====

પ્રસ્તાવના

રાજ્ય સરકાર તેના નાગરિકોના સામાજિક અને આર્થિક વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવા માટે પ્રતિબદ્ધ છે. રાજ્ય સરકાર તેના વહીવટમાં વિકાસની તકો અને તેના લાભો રાજ્યના દરેક વ્યક્તિ સુધી પહોંચે તે સુનિશ્ચિત કરે છે.

રાજ્ય સરકાર જાતિગત વ્યૂહરચનાઓ, યોજનાઓ અને કાર્યક્રમો દ્વારા જાતિગત સમાનતાને પ્રોત્સાહન આપવા નાણાકીય નીતિઓ અમલમાં મુકે છે.

શિક્ષણ, સ્વાસ્થ્ય સંભાળ કાર્યો માટેની યોગ્ય પરિસ્થિતિઓ અને રાજકીય અને આર્થિક નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયાઓમાં મહિલાઓ અને છોકરીઓને સમાન પ્રતિનિધિત્વ પ્રદાન કરવાથી ટકાઉ આર્થિક વિકાસ વધારો થશે અને મોટા પ્રમાણમાં સમાજ અને માનવજાતને મહત્વપૂર્ણ ફાયદો થશે.

ગ્લોબલ એજન્ડા ઓફ સસ્ટેનેબલ ડેવલપમેન્ટ ગોલ (SDG) – ૨૦૩૦ એ ગરીબી અને ભૂખમરને સમાપ્ત કરવા, વિવિધ સ્તરની અસમાનતાઓને નાબૂદ કરવા, પૃથ્વીનું રક્ષણ કરવા અને તમામ લોકો શાંતિ, સમૃદ્ધિ અને સુખાકારી માણી શકે તે માટેની નીતિ, કાર્યક્રમો માટેનું વૈશ્વિક આહવાન છે. ૧૭ સસ્ટેનેબલ ડેવેલોપમેન્ટ ગોલ્સ (SDG) પૈકી, SDG-૫ નો હેતુ સમાજમાં જાતિગત સમાનતા હાંસલ કરવાનો અને મહિલા અને બાળા વિરુદ્ધના તમામ ભેદભાવને સમાપ્ત કરીને તમામ વય અને વર્ગની મહિલાઓને સશક્ત બનાવવાનો છે.

મહિલા સશક્તિકરણ અને જાતિગત સમાનતાના ઇચ્છિત પરિણામો લાવવા માટે, રાજ્ય સરકાર દ્વારા મહિલા અને બાળાઓના વિકાસ માટેની અનેક નીતિ, કાર્યક્રમો તેમજ યોજનાઓ અમલીકૃત છે, જાતિગત સમાનતાને વધુ મજબુત

બનાવવા ગુજરાત સરકાર દ્વારા નાણાકીય વર્ષ ૨૦૧૪-૧૫થી "જેન્ડર બજેટ" તૈયાર કરી પ્રકાશિત કરવામાં આવે છે, જે વિવિધ વિભાગો દ્વારા કરવામાં આવેલ મહિલાલક્ષી નાણાકીય ફાળવણીની વિગતો દર્શાવે છે. આ પ્રકાશન રાજ્ય સરકાર દ્વારા મહિલાઓના સશક્તિકરણ માટે લેવામાં આવતી વિવિધ પહેલ અંગેની માહિતી પૂરી પાડે છે. સાથે જ, તે વિભાગોને જુદા-જુદા ક્ષેત્રોમાં જાતિગત ચોક્કસ ફાળવણી માટેની જરૂરિયાત અને મહત્વ નક્કી કરવા સક્ષમ બનાવે છે.

“જેન્ડર બજેટિંગ”ની પ્રક્રિયા હવે રાજ્યની વાર્ષિક બજેટ બનાવવાની પ્રક્રિયામાં સંસ્થાગત કરવામાં આવી છે, જેના ભાગરૂપે ચાલુ નાણાકીય વર્ષ ૨૦૨૬-૨૭ માટે, રાજ્ય સરકારે બજેટ ૨૦૨૬-૨૭માં સમાવિષ્ટ જાતિગત નાણાકીય ફાળવણીનું સંકલન કરીને પ્રકાશન તૈયાર કર્યું છે. આ ફાળવણીને બે શ્રેણીમાં વર્ગીકૃત કરવામાં આવી છે.

શ્રેણી અ – જે યોજનાઓમાં ૧૦૦ ટકા ફાળવણી મહિલાઓ માટે હોય.

શ્રેણી બ – જે યોજનાઓમાં મહિલાલક્ષી ફાળવણીનું પ્રમાણ ઓછામાં ઓછું ૩૦ ટકા જેટલું હોય.

ગુજરાત રાજ્યમાં જેન્ડર બજેટિંગ પ્રક્રિયાને રાજ્યના બજેટમાં સમાવવાની પ્રક્રિયાને ચાલુ નાણાકીય વર્ષ ૨૦૨૬-૨૭ માં ૧૩ વર્ષ પૂર્ણ થશે અને અમને ખાતરી છે કે, આ પ્રક્રિયા માત્ર કાર્યક્રમો અને નીતિઓમાં જ નહીં પરંતુ, મહિલા સશક્તિકરણ માટે જરૂરી બજેટ ફાળવણીની જરૂરિયાત અને પ્રતિબદ્ધતા નક્કી કરવા માટે પાયારૂપ સાબિત બનશે.

આશા છે કે, આ પ્રકાશન સ્ત્રી પુરુષ વિકાસ વચ્ચે જો અંતર હશે તો તેને ઘટાડવામાં મદદ કરશે તેમજ મહિલાઓ અને બાળાઓના વિકાસ માટે જરૂરી હેતુસરના જાહેર ખર્ચ અંગે દિશાસૂચન કરશે. આ જેન્ડર બજેટ સ્ટેટમેન્ટ રાજ્યની મહિલાઓના સર્વાંગી વિકાસ તેમજ સશક્તિકરણ કરવા માટેના રાજ્ય સરકારના પ્રયત્નોને મજબૂત બનાવવામાં ઉપયોગી થશે.

=====

Gender-Responsive Governance in Gujarat

Over the last decade, Gujarat has made **substantial and demonstrable progress on gender-oriented development indicators**, reflecting a strong commitment to inclusive growth, social protection, women's health, education, financial empowerment and participation in governance. The gender outcomes presented below are aligned with **SDG Goals** and clearly indicate that the public expenditure and programmatic focus under the Gender Budget framework are translating into **measurable and positive outcomes for women, adolescent girls**.

The analysis compares **only the earliest and latest available data points**, thereby capturing **net progress**, avoiding volatility and ensuring clarity for policy and budget documentation. The indicators drawn from **NFHS-5, HMIS, GLPC, SSA, SCRB, PMJDY Portal, Census and Agriculture Census**, ensures credibility and official validation.

1. Social Protection: Maternity Benefit Coverage

Indicator	2015-16 (%)	2019-20 (%)	Source
Proportion of The Population (out of Total Eligible Population) Receiving Social Protection Benefits Under Maternity Benefit (in %)	8.90	97.70	NFHS, Health & Family Welfare Department

The near-universalisation of maternity benefit coverage represents **one of the strongest gender outcomes in Gujarat**. From a limited reach in 2015-16, coverage expanded to almost the entire eligible population by 2019-20. This significant improvement reflects effective implementation of maternity entitlement schemes, improved beneficiary identification, and convergence between health and social welfare delivery systems.

This achievement directly strengthens **women's income security during pregnancy**, reduces vulnerability, and improves maternal and neonatal health outcomes. It also reflects the State's capacity to scale rights-based entitlements efficiently, justifying continued and enhanced allocations under the Gender Budget.

2. Women's Economic Empowerment: SHG Credit Linkage

Indicator	2019-20 (%)	2023-24 (%)	Source
Percentage of SHGs provided bank credit linkage	40.00	91.93	GLPC, Panchayat Department

The expansion of bank credit linkage to Self-Help Groups reflects Gujarat's **transformational approach to women-led livelihoods**. In just four years, the proportion of SHGs linked to institutional finance more than doubled, enabling women to transition from subsistence activities to sustainable micro-enterprises.

This progress strengthens women's **financial autonomy, decision-making power, and resilience**, particularly in rural areas. The outcome validates investments under Mission Mangalam and justifies continued gender-focused allocations for credit facilitation, enterprise support, and capacity building in the 2026–27 budget.

3. Women's Health: Full Antenatal Care Coverage

Indicator	Apr-2023 (%)	Mar-2024 (%)	Source
Full ANC check-up coverage	83.90	90.93	HMIS Portal, Health & Family Welfare Department

The steady rise in full ANC coverage within a single year demonstrates **systemic strengthening of maternal health services**. High ANC coverage ensures early risk detection, nutrition supplementation, and continuity of care, contributing to safer pregnancies and better birth outcomes.

This improvement reflects effective frontline health delivery, outreach, and tracking mechanisms. The trend supports prioritisation of maternal health interventions under the Gender Budget as high-impact, outcome-oriented investments.

4. Institutional Deliveries: Near Universal Coverage

Indicator	Apr-2023 (%)	Dec-2023 (%)	Source
Institutional deliveries	99.93	99.94	HMIS Portal

Institutional deliveries in Gujarat have reached **near-universal levels**, indicating sustained trust in public and private health facilities. This outcome significantly reduces maternal and neonatal mortality risks and reflects decades of investment in health infrastructure, skilled personnel and emergency referral systems.

Such consistent high performance positions Gujarat among the best-performing states and justifies continued gender-sensitive health spending rather than corrective interventions.

5. Education: Gender Parity in Schooling

Level of Education	2019-20	2022-23	Source
Primary Education	0.89	0.88	SSA, Education Department
Secondary Education	0.75	0.81	
Higher Secondary (GPI)	0.98	1.02	

While primary enrolment parity remains stable, **secondary and higher secondary levels show clear improvement**, culminating in parity and marginal female advantage at the higher secondary stage. This progression indicates **successful retention of girls in the education system**, especially beyond the dropout-prone adolescent years.

The data highlights the impact of scholarships, transport support, residential schools and social mobilisation, reinforcing education as a core pillar of the Gender Budget.

6. Gender Parity in Higher Education Participation

Indicator	2019-20	2022-23	Source
Gender Parity in Higher Education – Ratio of girls to boys in higher education	0.79	0.81	Higher Education Department

The upward movement in female participation in higher education reflects changing social norms, increasing aspirations, and improved access to colleges and universities. This trend strengthens the long-term pipeline for women in leadership, skilled employment and innovation.

Continued gender-focused investments in higher education are therefore essential for sustaining this momentum.

7. Sex Ratio at Birth:

Indicator	Apr-2023	May-2024	Source
Sex Ratio at Birth	928	933	HMIS Portal

Despite month-to-month fluctuations, the improvement from 928 to 933 reflects **gradual correction in gender-biased birth outcomes**. Sustained monitoring, legal enforcement and awareness efforts are yielding positive demographic signals.

8. Safety and Justice: Crimes Against Women

Indicator	2020-21	2022-23	Source
Proportion of crimes against women (%)	2.00	1.09	SCRB, Home Department
Crime rate per 1,00,000 women	27.08	22.93	

The declining share and rate of crimes against women indicates **strengthened law enforcement, preventive mechanisms and reporting systems**. While continued vigilance is required, the data reflects improved safety outcomes and institutional responsiveness.

9. Women in Governance: Legislative Representation

Indicator	2020-21 (%)	2022-23 (%)	Source
Seats held by women in State Legislature	7.73	8.24	GAD Department

The gradual increase in women's representation reflects incremental progress towards political inclusion and decision making. Combined with strong representation at Panchayati Raj levels, this trend supports leadership development initiatives under the Gender Budget.

10. Financial Inclusion: Pradhan Mantri Jan Dhan Yojana Accounts

Indicator	Apr-2023 (%)	Apr-2024 (%)	Source
Women account holders under PMJDY	51.06	51.17	PMJDY Portal

Consistently more than half of all account holders being women reflects **deep financial inclusion**, enabling direct benefit transfers, savings and credit access. This forms the backbone of gender-responsive fiscal policy.

Thus, the indicator-wise analysis clearly demonstrates that **gender-focused public expenditure in Gujarat is yielding tangible, positive and measurable outcomes**. Gains in social protection, health, education, livelihoods, safety and financial inclusion justify **continued prioritisation and expansion of Gender Budget allocations**.

જેન્ડર રિસ્પોન્સિવ ગવર્નન્સ - ગુજરાત

છેલ્લા એક દાયકામાં ગુજરાત રાજ્યએ જેન્ડર આધારિત વિકાસ સૂચકાંકોમાં નોંધપાત્ર અને સ્પષ્ટ પ્રગતિ નોંધાવી છે. આ પ્રગતિ રાજ્યની સમાવેશી વિકાસ પ્રત્યેની પ્રતિબદ્ધતા, સામાજિક સુરક્ષા, મહિલાઓના આરોગ્ય, શિક્ષણ, આર્થિક સશક્તિકરણ તથા શાસનમાં ભાગીદારીને મજબૂત બનાવે છે. સામાજિક વિકાસના નીચે રજૂ કરાયેલા કેટલાક મહત્વના સૂચકાંકો જેન્ડર આધારિત ટકાઉ વિકાસ લક્ષ્યો (SDGs) સાથે સુસંગત છે, આ સૂચકાંકોમાં આવેલ સુધાર સ્પષ્ટ રીતે દર્શાવે છે કે જેન્ડર બજેટ ફેમવર્ક હેઠળ રજૂ થયેલ જાહેર ખર્ચ અને પ્રોગ્રામલક્ષી પ્રયત્નો મહિલાઓ, યુવતીઓ અને કિશોરીઓ માટે સકારાત્મક પરિણામોમાં રૂપાંતરિત થઈ રહ્યા છે.

આ વિશ્લેષણમાં જેન્ડર આધારિત સૂચકાંકોના પહેલાના અને તાજેતરના ઉપલબ્ધ આંકડાઓની તુલના કરવામાં આવી છે, જેથી કુલ પ્રગતિને સ્પષ્ટ રીતે પ્રતિબિંબિત કરી શકાય, જેનાથી આંકડાકીય અસ્થિરતાને નિવારી જાતિગત સમાનતાલક્ષી નીતિ અને નાણાકીય જોગવાઈઓમાંની એકસૂત્રતા જાળવી શકાય. અહીં રજૂ કરેલ સૂચકાંકો માટે NFHS-5, HMIS, GLPC, SSA, SCRB, PMJDY પોર્ટલ, વસતિ ગણતરી તથા કૃષિ વસતિ ગણતરી જેવા અધિકૃત સ્ત્રોતોનો આધાર લેવામાં આવ્યો છે, જે માહિતીની વિશ્વસનીયતા અને પ્રમાણિકતા સુનિશ્ચિત કરે છે.

1. સામાજિક સુરક્ષા: માતૃત્વ લાભ આવરણ

સૂચકાંક	૨૦૧૫-૧૬ (%)	૨૦૧૯-૨૦ (%)	માહિતી સ્ત્રોત
માતૃત્વ લાભ મેળવનાર લાભાર્થીનું પ્રમાણ	૮.૯૦	૯૭.૭૦	NFHS, આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ વિભાગ

માતૃત્વ લાભ મેળવનાર લાભાર્થીની સંખ્યામાં થયેલી વૃદ્ધિ ગુજરાત માટે જેન્ડર આધારિત વિકાસ ક્ષેત્રની મહત્વપૂર્ણ સિદ્ધિ છે. વર્ષ ૨૦૧૫-૧૬ દરમિયાન માતૃત્વ લાભ મેળવનાર લાભાર્થીની સંખ્યા મર્યાદિત હતી, વર્ષ ૨૦૧૯-૨૦ સુધીમાં આ સહાયમાં પાત્રતા ધરાવતી લગભગ તમામ મહિલાઓ સુધી લાભ પહોંચ્યો છે. આ નોંધપાત્ર સુધાર માતૃત્વ અધિકાર આધારિત યોજનાઓના અસરકારક અમલ, લાભાર્થીઓની યોગ્ય ઓળખ અને આરોગ્ય તથા સામાજિક કલ્યાણ સેવાઓ વચ્ચેના સુસંગત સંકલનને પ્રતિબિંબિત કરે છે.

આ સિદ્ધિ ગર્ભાવસ્થા દરમિયાન સલામત પ્રસૂતિના પ્રયત્નને મજબૂત કરે છે, અસુરક્ષા ઘટાડે છે તથા માતા અને નવજાત શિશુના આરોગ્ય પરિણામોમાં નોંધપાત્ર સુધારો લાવે છે. આથી Gender Budget હેઠળ સતત તથા વધારાની જોગવાઈ સંપૂર્ણ રીતે યોગ્ય ઠરે છે.

2. મહિલાઓનું આર્થિક સશક્તિકરણ: SHG બેંક ક્રેડિટ લિંકેજ

સૂચકાંક	૨૦૧૯-૨૦ (%)	૨૦૨૩-૨૪ (%)	માહિતી સ્ત્રોત
બેંક ક્રેડિટ સાથે જોડાયેલા SHGs નું પ્રમાણ	૪૦.૦૦	૯૧.૯૩	GLPC, પંચાયત વિભાગ

સ્વસહાય જૂથોને ઔપચારિક બેંકિંગ પ્રણાલી સાથે જોડવાની પ્રક્રિયા ગુજરાતમાં મહિલાઓ દ્વારા સંચાલિત જીવનોપાર્જન પ્રવૃત્તિઓને નવી દિશા આપે છે. માત્ર ચાર વર્ષના ગાળામાં બેંક ક્રેડિટ સાથે જોડાયેલા SHGsનું સરેરાશ પ્રમાણ બમણાથી વધુ થયું છે, જેના પરિણામે ગ્રામીણ મહિલાઓ આત્મનિર્ભર પ્રવૃત્તિઓમાંથી ટકાઉ સૂક્ષ્મ ઉદ્યોગોની તરફ આગળ વધી છે.

આ પ્રગતિ મહિલાઓની નાણાકીય સ્વાયત્તતા, નિર્ણય લેવાની શક્તિ અને સ્થિતિસ્થાપકતાને મજબૂત બનાવે છે, ખાસ કરીને ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં આ પરિણામ મિશન મંગલમ હેઠળના રોકાણોને માન્ય કરે છે અને ૨૦૨૬-૨૭ના બજેટમાં ક્રેડિટ સુવિધા, ઉદ્યોગ સહાય અને ક્ષમતા નિર્માણ માટે સતત જાતિગત-કેન્દ્રિત ફાળવણીને વાજબી ઠેરવે છે.

3. મહિલાઓનું આરોગ્ય: સંપૂર્ણ ગર્ભસંભાળની ચકાસણી (Full ANC)

સૂચકાંક	એપ્રિલ ૨૦૨૩ (%)	માર્ચ ૨૦૨૪ (%)	માહિતી સ્ત્રોત
સંપૂર્ણ ANC ચકાસણીનું પ્રમાણ	૮૩.૯૦	૯૦.૯૩	HMIS, આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ વિભાગ

એક વર્ષના ટૂંકા ગાળામાં સંપૂર્ણ ગર્ભસંભાળના પ્રમાણમાં થયેલો વધારો માતૃત્વ આરોગ્ય સેવાઓની સંસ્થાગત સેવાઓની મજબૂતી દર્શાવે છે. પૂર્ણ ANC ચકાસણી સમયસર જોખમોની ઓળખ, પોષણ પૂરક સેવાઓ અને સતત આરોગ્ય દેખરેખ સુનિશ્ચિત કરે છે, જે સુરક્ષિત ગર્ભાવસ્થા અને શ્રેષ્ઠ જન્મ પરિણામો માટે અત્યંત મહત્વપૂર્ણ છે.

આ સુધારણા આરોગ્ય સેવાઓની છેવાડા સુધીની પહોંચ અને ટ્રેકિંગ વ્યવસ્થાની અસરકારકતાને દર્શાવે છે અને જેન્ડર બજેટ હેઠળ આરોગ્ય ક્ષેત્રમાં કરાયેલા ખર્ચને ઉચ્ચ અસરકારક રોકાણ તરીકે સ્થાપિત કરે છે.

4. સંસ્થાગત પ્રસૂતિ દર : યુનિવર્સલ કવરેજ

સૂચકાંક	એપ્રિલ-૨૦૨૩ (%)	ડિસે - ૨૦૨૩ (%)	માહિતી સ્ત્રોત
સંસ્થાગત પ્રસૂતિ	૯૯.૯૩	૯૯.૯૪	HMIS પોર્ટલ

ગુજરાતમાં સંસ્થાગત પ્રસૂતિનો દર લગભગ સર્વવ્યાપી સ્તરે પહોંચ્યો છે, જે જાહેર તથા ખાનગી આરોગ્ય સંસ્થાઓ પ્રત્યે જનવિશ્વાસનું પ્રતિબિંબ છે. આ સિદ્ધિ માતા અને નવજાત મૃત્યુના જોખમમાં નોંધપાત્ર ઘટાડો કરે છે અને આરોગ્ય માળખું, કુશળ માનવ સંસાધન તથા રેફરલ સિસ્ટમમાં લાંબા ગાળાના રોકાણનું પરિણામ દર્શાવે છે.

આવા ઉચ્ચ પ્રદર્શન ગુજરાતને શ્રેષ્ઠ પ્રદર્શન કરતા રાજ્યોમાં સ્થાન આપે છે અને સુધારાત્મક હસ્તક્ષેપોને બદલે જાતિગત-સંવેદનશીલ આરોગ્ય ખર્ચ ચાલુ રાખવાને વાજબી ઠેરવે છે.

5. શિક્ષણ : શિક્ષણ સ્તરે જાતિગત સમાનતાની સ્થિતિ

શિક્ષણ સ્તર	૨૦૧૯-૨૦	૨૦૨૨-૨૩	માહિતી સ્ત્રોત
પ્રાથમિક	૦.૮૯	૦.૮૮	SSA, શિક્ષણ વિભાગ
માધ્યમિક	૦.૭૫	૦.૮૧	
ઉચ્ચ માધ્યમિક (GPI)	૦.૯૮	૧.૦૨	

પ્રાથમિક શિક્ષણ સ્તરે જાતિગત સમાનતા સ્થિર રહી છે, જ્યારે માધ્યમિક અને ઉચ્ચ માધ્યમિક સ્તરે નોંધપાત્ર સુધારો જોવા મળે છે. ખાસ કરીને ઉચ્ચ માધ્યમિક સ્તરે જાતિગત સમાનતા પ્રાપ્ત થવી એ કિશોરાવસ્થામાં કિશોરીઓને શૈક્ષણિક સંસ્થામાં જાળવી રાખવાના પ્રયત્નોની સફળતા દર્શાવે છે.

આ ડેટા શિષ્યવૃત્તિ, પરિવહન સહાય, રહેણાંક શાળાઓ અને સામાજિક ગતિશીલતાની અસરને પ્રકાશિત કરે છે, જે શિક્ષણને જાતિગત બજેટના મુખ્ય સ્તંભ તરીકે મજબૂત બનાવે છે.

6. ઉચ્ચ શિક્ષણમાં જાતિગત ભાગીદારી

સૂચકાંક	૨૦૧૯-૨૦	૨૦૨૨-૨૩	માહિતી સ્ત્રોત
ઉચ્ચ શિક્ષણમાં વિદ્યાર્થી અને વિદ્યાર્થીનીઓનું પ્રમાણ	૦.૭૯	૦.૮૧	ઉચ્ચ શિક્ષણ વિભાગ

ઉચ્ચ શિક્ષણમાં બાળાઓની વધતી ભાગીદારી, સામાજિક દૃષ્ટિકોણમાં પરિવર્તન, વધતી શૈક્ષણિક મહત્ત્વાકાંક્ષા અને ઉચ્ચ શિક્ષણની સુલભતાનું પ્રતિબિંબ છે. આ પ્રવાહ ભવિષ્યમાં કુશળ, માનવ સંસાધન, નેતૃત્વ વિકાસ અને નવીનીકરણ માટે મજબૂત આધાર પૂરું પાડે છે.

તેથી, આ ગતિને ટકાવી રાખવા માટે ઉચ્ચ શિક્ષણમાં જાતિગત-કેન્દ્રિત રોકાણો સતત ચાલુ રાખવા જરૂરી છે.

7. સ્ત્રી અને પુરુષ જન્મ દર

સૂચકાંક	એપ્રિલ ૨૦૨૩	મે - ૨૦૨૪	માહિતી સ્ત્રોત
જન્મ સમયે જેન્ડર અનુપાત	૯૨૮	૯૩૩	HMIS પોર્ટલ

જન્મ સમયે જાતિગત અનુપાતમાં થયેલો સુધારો જેન્ડર આધારિત અસંતુલનમાં ધીમે ધીમે થતા સુધારાને દર્શાવે છે, જે રાજ્યની જાતિગત સમાનતા પ્રત્યેની પ્રતિબદ્ધતા, કાર્યક્રમોનું થતું સતત દેખરેખ, કાયદાકીય અમલ અને જાગૃતિ કાર્યક્રમોના સકારાત્મક પરિણામોમાં સ્પષ્ટ રીતે દેખાઈ રહ્યા છે.

8. સુરક્ષા અને ન્યાય : મહિલાઓ સામેના ગુનાઓ

સૂચકાંક	૨૦૨૦-૨૧	૨૦૨૨-૨૩	માહિતી સ્ત્રોત
મહિલાઓ સામેના ગુનાઓનો અનુપાત (%)	૨.૦૦	૧.૦૯	SCRB, ગૃહ વિભાગ
પ્રતિ એક લાખ મહિલાઓ દીઠ ગુના દર	૨૭.૦૮	૨૨.૯૩	

મહિલાઓ વિરુદ્ધના ગુનાઓનો ઘટતો હિસ્સો અને દરે મજબૂત કાયદા અમલીકરણ, નિવારક પદ્ધતિઓ અને રિપોર્ટિંગ સિસ્ટમ્સ સૂચવે છે. સતત તકેદારી જરૂરી હોવા છતાં, ડેટા સુધારેલા સલામતી પરિણામો અને સંસ્થાકીય પ્રતિભાવને પ્રતિબિંબિત કરે છે.

9. શાસનમાં ભાગીદારી : વિધાનસભામાં પ્રતિનિધિત્વ

સૂચકાંક	૨૦૨૦-૨૧ (%)	૨૦૨૨-૨૩ (%)	માહિતી સ્ત્રોત
રાજ્ય વિધાનસભામાં મહિલાઓની બેઠકોનું પ્રમાણ	૭.૭૩	૮.૨૪	સામાન્ય વહીવટ વિભાગ

મહિલાઓના પ્રતિનિધિત્વમાં ધીમે ધીમે વધારો રાજકીય સમાવેશ અને નિર્ણય લેવા તરફ વધતી પ્રગતિને પ્રતિબિંબિત કરે છે. પંચાયતી રાજ સ્તરે મજબૂત પ્રતિનિધિત્વ સાથે, આ વલણ જાતિગત બજેટ હેઠળ નેતૃત્વ વિકાસ પહેલને સમર્થન આપે છે.

10. નાણાકીય સશક્તિકરણ : PMJDY ખાતાં

સૂચકાંક	એપ્રિલ ૨૦૨૩ (%)	એપ્રિલ ૨૦૨૪ (%)	માહિતી સ્ત્રોત
PMJDY હેઠળ મહિલાઓના ખાતાં	૫૧.૦૬	૫૧.૧૭	PMJDY પોર્ટલ

પ્રધાનમંત્રી જનધન યોજના (PMJDY) હેઠળ નોંધાયેલ બેંક ખાતાઓમાં મહિલાઓનો સતત પચાસ ટકા કરતાં વધુ હિસ્સો સીધા લાભ હસ્તાંતરણ, બચત અને ક્રેડિટ સુલભતા દ્વારા મહિલાઓની નાણાકીય સશક્તિકરણને મજબૂત બનાવે છે અને જેન્ડર સંવેદનશીલ નાણાકીય નીતિનો મજબૂત આધાર પુરું પાડે છે.

આમ, સૂચક-વાર વિશ્લેષણ સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે ગુજરાતમાં જાતિગત-કેન્દ્રિત જાહેર ખર્ચ, સકારાત્મક પરિણામો આપી રહ્યા છે. સામાજિક સુરક્ષા, આરોગ્ય, શિક્ષણ, આજીવિકા, સલામતી અને નાણાકીય સમાવેશમાં લાભો જાતિગત બજેટ ફાળવણીના સતત પ્રાથમિકતા અને વિસ્તરણને યોગ્ય ઠેરવે છે.

GENDER BUDGET

2026-27

Women Oriented Programmes

- **Summary of Category - A+B**
- **Dept. Wise Summary of Category – A+B**

Gender Budget 2026-27					
Summary of Category - A+B					
Category	Total no. of Programmes	2024-25 Actual Expenditure	2025-26 Budget Estimates	2025-26 Revised Estimates	2026-27 Budget Estimates
Category - A (100% Women Specific Programmes)	151	9487.84	11514.45	11394.80	11523.48
Category - B (Atleast 30% Women Oriented Programmes)	700	120967.33	139335.82	134603.62	151454.59
Total	851	130455.17	150850.28	145998.42	162978.07

Gender Budget 2026-27														
Department Wise Summary of Category - A (100%) + B (Atleast 30%)														
Sr. No.	Name of Department	2024-25 Actual Expenditure			2025-26 Budget Estimates			2025-26 Revised Estimates			2026-27 Budget Estimates			(Rs. In Crores)
		Cat A	Cat B	Total (A+B)	Cat A	Cat B	Total (A+B)	Cat A	Cat B	Total (A+B)	Cat A	Cat B	Total (A+B)	
1	Agriculture, Farmers Welfare & Co-Operation Department	9.30	1379.17	1388.47	15.60	2409.36	2424.96	13.73	2174.25	2187.98	14.35	3330.99	3345.34	
2	Climate Change Department	0.00	19.09	19.09	0.00	21.75	21.75	0.00	17.05	17.05	0.00	19.85	19.85	
3	Education Department	727.19	34808.47	35535.66	1517.35	41104.40	42621.75	1505.35	38476.16	39981.51	1595.39	42316.16	43911.55	
4	Energy & Petrochemicals Department	0.00	1454.58	1454.58	0.00	1420.66	1420.66	0.00	1616.22	1616.22	0.00	1519.95	1519.95	
5	Food & Civil Supplies Department	375.00	1751.41	2126.41	500.00	1822.06	2322.06	410.00	1781.66	2191.66	425.00	1926.97	2351.97	
6	Forest and Environment Department	0.00	2255.09	2255.09	0.00	3424.75	3424.75	0.00	3008.79	3008.79	0.00	3924.51	3924.51	
7	General Administrative Department	0.00	7.10	7.10	0.00	9.71	9.71	0.00	8.79	8.79	0.00	10.58	10.58	
8	Health & Family Welfare Department	2207.76	12777.06	14984.82	2533.61	14584.55	17118.16	2262.76	14032.77	16295.53	2228.95	16586.04	18814.99	
9	Home Department	0.34	8727.51	8727.85	0.27	10170.58	10170.85	0.27	9376.64	9376.91	0.30	10210.84	10211.14	
10	Industries & Mines Department	0.00	688.96	688.96	4.00	908.09	912.09	4.00	910.63	914.63	4.00	1103.08	1107.08	
11	Information and Broadcasting Department	0.00	0.85	0.85	0.00	0.80	0.80	0.00	0.80	0.80	0.00	0.85	0.85	
12	Labour & Employment Department	44.44	1336.03	1380.47	49.95	2301.16	2351.11	51.58	1793.30	1844.88	92.58	2351.78	2444.36	
13	Legal Department	0.00	35.64	35.64	0.00	59.32	59.32	0.00	60.36	60.36	0.00	56.66	56.66	
14	Narmada, Water Resources, Water Supply & Kalpsar Department	0.88	11059.00	11059.88	1.50	13347.48	13348.98	1.50	12153.86	12155.36	1.50	13429.15	13430.65	
15	Panchayat, Rural Housing & Rural Development Department	343.65	6044.62	6388.27	525.67	6723.33	7249.00	586.79	6372.32	6959.11	768.89	7959.48	8728.37	
16	Ports & Transport Department	0.00	1007.64	1007.64	0.00	1155.15	1155.15	0.00	1196.53	1196.53	0.00	1392.48	1392.48	
17	Road & Building Department	0.00	17664.78	17664.78	0.00	19652.57	19652.57	0.00	19462.05	19462.05	0.00	21960.29	21960.29	
18	Social Justice & Empowerment Department	271.28	4861.16	5132.44	321.02	5199.85	5520.87	303.43	5507.75	5811.18	310.98	6123.67	6434.65	
19	Sports, Youth & Cultural Activities Department	1.79	408.47	410.26	7.48	371.71	379.19	6.50	697.88	704.38	10.12	1245.30	1255.42	
20	Tribal Development Department	111.15	6237.26	6348.41	124.37	3532.48	3656.85	160.90	3654.29	3815.19	167.00	3428.93	3595.93	
21	Urban Development Department	0.00	6911.22	6911.22	0.00	9236.31	9236.31	0.00	10316.25	10316.25	59.14	10253.65	10312.79	
22	Women & Child Development Department	5395.06	1532.22	6927.28	5913.63	1879.75	7793.38	6087.99	1985.27	8073.26	5845.28	2303.38	8148.66	
Grand Total		9487.84	120967.33	130455.17	11514.45	139335.82	150850.28	11394.80	134603.62	145998.42	11523.48	151454.59	162978.07	

Category – A

શ્રેણી – અ

Gender Budget 2026-27						
(A.E. - Actual Expenditure, B.E. - Budget Estimates, R.E. - Revised Estimates)						
Category - A (100% Women Specific Programmes)						
Sr. No.	Department / HODs / Schemes / Programmes	(Rs. In Crores)				
		2024-25 (A. E.)	2025-26 (B. E.)	2025-26 (R. E.)	2026-27 (B. E.)	
	Agriculture, Farmers Welfare & Co-operation Department					
	Animal Husbandry					
1	Assistance Scheme for Widow	0.00	1.66	1.66	1.67	
	Directorate Horticulture					
2	Kitchen Garden and Canning Centre	6.58	10.33	8.46	8.75	
	Agriculture Research & Education					
3	Tribal Women Training Centre, Devagadhabariya	0.47	0.47	0.47	0.36	
4	Polytechnic in Agriculture (Converted from Home Science)	0.84	1.03	1.03	1.07	
5	Farm Women Training Centre, Junagadh	0.33	0.47	0.47	0.50	
6	Farm Women Training Centre, Rapar, Kutch (Bhachau)	0.11	0.12	0.12	0.15	
7	Farm Women Training Centre, Bhachau, Kutch	0.27	0.28	0.28	0.30	
8	Centre for Training and Empowerment of Rural Women, Sardar Krushi Nagar, Dantiwada	0.25	0.39	0.39	0.42	
9	Home Science School, Sardar Krushi Nagar, Dantiwada	0.27	0.28	0.28	0.40	
10	Home Science Polytechnic, Sardar Krushi Nagar, Dantiwada	0.10	0.11	0.11	0.12	
	Commissionerate Fisheries					
11	Subsidy on purchase of fish sale instruments (Fish Seed Production & Inland Fisheries Resources)	0.08	0.46	0.46	0.61	
	Total	9.30	15.60	13.73	14.35	
	Education Department					
	Samgra Shishkha Abhiyan					
12	Sanitary Napkin Scheme for Girl Students	0.00	35.01	22.00	46.68	
13	Stipend Scheme for Girls	3.34	3.98	3.98	4.37	
14	Kasturba Gandhi Balika Vidyalaya (KGBV)	74.05	119.12	119.12	158.74	
15	Rani Laxmibai Self-Defence Training Programme	19.12	27.27	27.27	27.27	
	Commissionerate of Schools					
16	Namo Lakshmi Scheme	572.93	1250.00	1250.00	1250.00	
17	Free Education Scheme for Girls (Standards 9 to 12) in Granted Secondary and Higher Secondary Schools	20.52	19.75	19.96	20.25	
18	Kanya Sainik School, Kherva, Mehsana (Support for Scholarship, Food, Uniform and Training)	0.50	0.41	0.36	0.32	
	Commissionerate of Higher Education					
19	Tapovan Centre, Children's University	1.00	1.00	1.00	1.00	
20	Government Girls' Hostel, Ahmedabad	1.05	1.01	1.01	1.05	
	Commissionerate of Technical Education					
21	Government Girls' Polytechnics	34.68	38.01	38.86	50.59	
22	Ladies' Hostels in Government Polytechnic Colleges	0.00	19.11	19.11	15.18	
23	Ladies' Hostels in Government Engineering Colleges	0.00	2.68	2.68	19.94	
	Total	727.19	1517.35	1505.35	1595.39	

Category - A (100% Women Specific Programmes)						
Sr. No.	Department / HODs / Schemes / Programmes	(Rs. In Crores)				
		2024-25 (A. E.)	2025-26 (B. E.)	2025-26 (R. E.)	2026-27 (B. E.)	
	Food & Civil Supplies Department					
	Directorate of Food & Civil Supply					
24	Extended State PNG-LPG Subsidy Scheme (PM Ujjwala)	375.00	500.00	410.00	425.00	
	Total	375.00	500.00	410.00	425.00	
	Health & Family Welfare Department					
	Family Welfare					
25	Rural Family Planning Welfare Sub-Centres	1206.69	1289.21	1122.55	1225.00	
26	Child Survival and Safe Motherhood Programme with Institutional Delivery	10.83	13.00	9.07	10.97	
27	Reproductive and Child Health – Inter-Hospital Transport Facility	0.70	0.70	0.70	0.70	
28	Menstrual Hygiene Programme (Sanitary Napkin Support)	5.00	7.00	7.00	7.00	
29	Awards in Health Sector	1.50	1.50	1.13	1.50	
30	Maternity and Child Health Transport Facility (TASP)	0.70	0.70	0.70	0.70	
31	Pradhan Mantri Matru Vandana Yojana (PMMVY)	120.80	240.00	174.21	216.46	
32	Namo Shree Yojana	501.65	506.08	479.85	263.96	
33	Very High-Risk Pregnant Women Care Scheme	40.00	25.72	25.72	25.72	
	Commissioner, Health, Medical Services & Medical Education (Health Section)					
34	Incentive Scheme for ASHA Workers	267.10	327.53	323.48	346.20	
	Commissioner of Health, Medical Services & Medical Education (Medical Services)					
35	Institutional Delivery Services in Civil Hospitals	27.57	27.00	28.00	30.00	
36	Auxiliary Nursing and Midwifery and General Nursing Education – Student Stipend	2.02	2.23	1.99	2.23	
37	Nursing Education Support in Tribal Area Medical Institutions	0.72	0.73	0.78	0.76	
38	Nursing School, Dahod – Student Stipend	0.41	0.45	0.37	0.45	
	Medical Education & Research					
39	Nursing College, Ahmedabad	6.71	9.57	7.54	10.12	
40	Nursing College, Baroda	4.27	4.39	4.39	4.85	
41	Nursing College, Patan	1.40	2.12	1.84	2.23	
42	Nursing College, Jamnagar	1.11	1.54	1.36	1.60	
43	Nursing College, Surat	2.29	3.98	3.66	4.00	
44	Nursing College, Bhavnagar	2.98	3.72	3.41	4.00	
45	Nursing College, Rajkot	1.73	3.21	2.12	3.30	
46	Nursing College, Siddhpur	1.58	2.23	1.89	2.20	
47	Construction of Girls Hostel at Vadodara	0.00	20.00	20.00	25.00	
48	Construction of Girls Hostel at Jamnagar and Surat	0.00	41.00	41.00	40.00	
	Total	2207.76	2533.61	2262.76	2228.95	

Category - A (100% Women Specific Programmes)						
Sr. No.	Department / HODs / Schemes / Programmes	(Rs. In Crores)				
		2024-25 (A. E.)	2025-26 (B. E.)	2025-26 (R. E.)	2026-27 (B. E.)	
	Home Department					
	Director General of Police					
49	Women's Welfare Programmes	0.34	0.27	0.27	0.30	
	Total	0.34	0.27	0.27	0.30	
	Industries and Mines Department					
	MSME Commissioner					
50	Women Entrepreneurship Platform (WEP) – Gujarat Chapter	0.00	2.00	2.00	2.00	2.00
51	Women Entrepreneurship Scheme	0.00	2.00	2.00	2.00	2.00
	Total	0.00	4.00	4.00	4.00	4.00
	Labour & Employment Department					
	Commissionerate of Labour					
52	Maternity Assistance and Mukhyamantri Bhagyalaxmi Bond Scheme	11.46	10.00	14.00	10.00	10.00
	Directorate of Employment & Training					
53	Vidya Sadhna Sahay Yojana – Cycle Support for Women Trainees	0.00	2.20	0.86	0.00	0.00
54	Mahila Industrial Training Institutes	32.09	35.78	35.69	42.48	42.48
55	Industrial Training Centres	0.89	1.97	1.03	0.54	0.54
56	Namo Kaushalya Laxmi Yojana – Financial Assistance (New Item)	0.00	0.00	0.00	39.56	39.56
	Total	44.44	49.95	51.58	92.58	
	Narmada, Water Resources, Water Supply & Kalpsar Department					
	Water Supply					
57	Mukhya Mantri Mahila Pani Samiti Protsahan Yojana	0.88	1.50	1.50	1.50	1.50
	Total	0.88	1.50	1.50	1.50	
	Panchayat, Rural Housing & Rural Development Department					
	Commissionerate of Rural Development					
58	National Rural Livelihood Mission (NRLM)	322.55	400.00	445.31	546.64	546.64
59	Interest Subsidy Scheme	17.50	17.67	17.67	18.00	18.00
60	Start-up Village Entrepreneurship Programme (SVEP)	0.00	3.00	18.81	22.00	22.00
61	Mahila Kisan Sashaktikaran Pariyojana	1.57	5.00	5.00	10.00	10.00
62	Gujarat Scheme for Antyodaya Families for Augmenting Livelihoods	2.03	100.00	100.00	100.00	100.00
63	Mission Mangalam – Lakhpatri Didi Capacity Building and Livelihood Scheme (New Item)	0.00	0.00	0.00	47.25	47.25
64	Marketing Support Scheme for Women Self-Help Groups (New Item)	0.00	0.00	0.00	25.00	25.00
	Total	343.65	525.67	586.79	768.89	
	Social Justice & Empowerment Department					
	Scheduled Caste Welfare (SCW)					
65	Post-SSC Scholarship for Girl Students	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01
66	Free Bicycle Scheme for Girls (Standard IX)	65.17	77.00	77.00	67.00	67.00
67	Women Tailoring Training Centres	0.24	0.38	0.38	0.60	0.60
68	Kunvarbai nu Mameru Assistance Scheme	95.49	70.00	87.37	88.00	88.00

Category - A (100% Women Specific Programmes)						
Sr. No.	Department / HODs / Schemes / Programmes	(Rs. In Crores)				
		2024-25 (A. E.)	2025-26 (B. E.)	2025-26 (R. E.)	2026-27 (B. E.)	
69	Mass Marriage Scheme (Sat Fera Samuh Lagna)	9.03	7.00	7.00	8.00	
70	Post-SSC Scholarship for Nomadic and Denotified Tribes Girls	0.00	0.01	0.01	0.01	
	Social Defense					
71	Marriage Assistance Scheme for Beneficiary	5.76	10.00	10.00	10.00	
72	Mahila Bhikshukh Home, Dabhoda, Gandhinagar (New Item)	0.00	0.00	0.00	6.00	
73	Construction of Adarsh Niwasi Shala for Girls, Bhuj (New Item)	0.00	0.00	0.00	15.32	
	Developing Cast Welfare					
74	Bhagwan Buddha Post-SSC Scholarship for Girls	30.42	22.00	42.00	35.00	
75	Free Bicycle Scheme for SC Students (Standard VIII – Saraswati Sadhana Yojana)	13.51	6.50	6.50	6.10	
76	Government Girls' Hostels	6.98	87.75	7.00	29.62	
77	Tailoring Centre for Women.	0.13	0.21	21.00	0.01	
78	Financial Assistance for Dr. Savita Ambedkar Inter-Caste Marriage Incentive Scheme	30.43	25.00	30.00	30.00	
79	Financial Assistance for Kunvarbai nu Mameru (Schedule Caste Girls)	12.91	14.30	14.30	14.30	
80	Mai Rama Bai Ambedkar Community Marriage Incentives (Sat Fera Samuhlagna)	1.19	0.85	0.85	1.00	
81	Grant in Aid for Construction of Girls Hostels.	0.00	0.01	0.01	0.01	
	Total	271.28	321.02	303.43	310.98	
	Sports, Youth & Cultural Activities Department					
	Sports Authority of Gujarat (SAG)					
82	Cash Award Scheme for Women Athletes	0.47	0.43	0.49	0.45	
83	Women Sports Training Programme	0.00	0.09	0.07	0.15	
84	Cash Award Scheme for SC Women Athletes	0.12	0.01	0.02	0.01	
	Swarnim Gujarat Sports University (SGSU)					
85	Construction of Girls Hostel at Swarnim Gujarat Sports University	0.00	5.00	3.31	7.07	
	Commissionerate Youth Services and Cultural Activities					
86	Inter State Youth Exchange Scheme for Women	0.08	0.08	0.08	0.10	
	Gujarat State Sangeet Natak Akadami					
87	Mahila Shastriya Sangeet Mahotsav	0.06	0.06	0.15	0.08	
88	Tana Riri Mahotsav (National Level)	1.06	1.81	2.38	2.26	
	Total	1.79	7.48	6.50	10.12	
	Tribal Development Department					
89	Bicycle Assistance Scheme for ST Girl Students	4.99	20.49	26.26	14.26	
90	Post-SSC Scholarship Scheme for ST Girls	95.56	90.00	122.26	105.00	
91	Kunvarbai nu Mameru / Mangal Sutra Assistance	10.60	12.88	11.63	13.59	
92	Nahari Kendra Scheme	0.00	1.00	0.75	2.00	
93	Government Girls' Hostel (College), Nijhar, Tapi (New Item)	0.00	0.00	0.00	6.67	
94	Government Girls' Hostel (Secondary), Nijhar, Tapi (New Item)	0.00	0.00	0.00	6.25	
95	Government Girls' Hostel, Randhikpur, Dahod (New Item)	0.00	0.00	0.00	4.47	
96	Government Girls' Hostel, Pipaldahad, Dang (New Item)	0.00	0.00	0.00	6.49	
97	Renovated Government Girls' Hostel, Balvantpura, Sabarkantha (New Item)	0.00	0.00	0.00	0.53	

Category - A (100% Women Specific Programmes)						(Rs. In Crores)	
Sr. No.	Department / HODs / Schemes / Programmes	2024-25 (A. E.)	2025-26 (B. E.)	2025-26 (R. E.)	2026-27 (B. E.)		
98	Adarsh Nivasi Shala (Girls), Khedbrahma (New Item)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.70	
99	Government Girls' Hostel, Raysan, Gandhinagar (New Item)	0.00	0.00	0.00	0.00	2.58	
100	Adarsh Nivasi Shala (Girls), Bilavan - Standard IX (New Item)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.15	
101	Adarsh Nivasi Shala (Girls), Bilavan - Standard XI (New Item)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.19	
102	Adarsh Nivasi Shala (Girls), Sisodra - Standard XI (New Item)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.17	
103	Adarsh Nivasi Shala (Girls), Saputara - Standard XI (New Item)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.19	
104	Adarsh Nivasi Shala (Girls), Velvach - Standard XII (New Item)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.17	
105	Government Girls' Hostel, Kaprada - Increased Intake Capacity (New Item)	0.00	0.00	0.00	0.00	1.69	
106	Government Girls' Hostel, Surat - Increased Intake Capacity (New Item)	0.00	0.00	0.00	0.00	1.32	
107	Government Girls' Hostel (College), Vaghai, Dang (New Item)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.58	
	Total	111.15	124.37	160.90	167.00		
	Urban Housing and Urban Development Department						
	Swachh Bharat Misson (SBM) (Urban)						
108	Pink Toilet Initiative (Nirmal Gujarat 2.0) (New Item)	0.00	0.00	0.00	0.00	59.14	
	Total	0.00	0.00	0.00	0.00	59.14	
	Women & Child Development Department						
	Integrated Child Development Services (ICDS)						
109	Prevention of Undernutrition and Reduction in Nutritional Anaemia Scheme	398.02	335.40	396.59	361.97		
110	Support Facilities for Anganwadi Workers and Helpers	803.10	686.40	708.13	625.96		
111	Mata Yashoda Gaurav Nidhi Insurance Scheme	1.95	6.37	6.37	6.37		
112	Suposhan Samvad	10.02	0.03	0.03	0.03		
113	Integrated Child Development Service Scheme- Honorarium-Saree	323.76	440.43	420.63	440.43		
114	Additional Facility for Anganwadi Workers and Helpers (Honorarium, Gratuity, Tailoring Expenditure, Jail Anganwadi)	800.68	686.25	707.98	625.95		
115	Poshan Sudha Yojana	113.82	89.65	89.65	86.65		
116	Mukhyamantri Matrushakti Yojana	311.76	354.15	354.15	284.00		
117	Mata Yashoda Award	5.90	8.38	8.38	8.37		
118	Orientation and Skill Training for Anganwadi Workers and Helpers	15.04	9.90	9.90	6.11		
119	Refresher Training Programmes	1.60	3.59	3.59	2.29		
120	Infant and Young Child Feeding (IYCF) Training	3.87	0.02	0.02	0.83		
121	Cooking Training for Anganwadi Helpers	0.20	0.21	0.22	0.23		
122	Child Care and Development (CCCD) Course	0.01	0.01	0.01	0.01		
123	Prevention of Undernutrition and Reduction in Nutritional Anaemia Scheme (PURNA 2.0)	398.02	335.40	396.59	361.97		
124	Scheme for Adolescent Girls (SAG)	0.00	38.36	38.36	33.16		
125	To create a digital tracking system under the spot feeding scheme (New Item)	0.00	0.00	0.00	0.10		
	Women Wing						
126	Shakti Sadan (Rehabilitation Centre for Women in Distress)	0.00	0.02	0.02	0.02		
127	Sakhi Niwas	0.38	0.02	0.02	0.02		
128	Institutional Support under Moral and Social Hygiene Services	4.53	4.96	4.67	5.51		

Category - A (100% Women Specific Programmes)						
Sr. No.	Department / HODs / Schemes / Programmes	(Rs. In Crores)				
		2024-25 (A. E.)	2025-26 (B. E.)	2025-26 (R. E.)	2026-27 (B. E.)	
129	Widow Rehabilitation Assistance Scheme	1911.27	2650.38	2458.94	2672.58	
130	Institutional Support under Immoral Traffic (Prevention) Act	0.30	0.31	0.24	0.29	
131	Economic Empowerment Scheme for Destitute, Deserted and Divorced Women	0.00	0.01	0.01	0.01	
132	Mahila Marg Darshan Kendras (Multipurpose Women Welfare Centres)	2.95	3.63	2.88	3.30	
133	Award for Women	0.01	0.02	0.03	0.03	
134	Mahila Mandal	0.01	0.01	0.01	0.01	
135	Abhayam 181 Women Help Line	14.78	15.02	15.56	16.42	
136	Mahila Police Volunteer Scheme	0.23	0.00	0.00	0.00	
137	Police Station-Based Support Centres	3.40	4.62	4.32	4.62	
138	Awareness Programmes on Protection of Women from Domestic Violence Act, 2005	0.29	0.32	0.32	0.33	
139	Awareness Programmes on Sexual Harassment of Women at Workplace (Prevention, Prohibition and Redressal) Act, 2013	0.29	0.34	0.32	0.33	
140	Indira Gandhi National Widow Pension Scheme	0.00	0.01	0.01	0.01	
141	Preventive and Rescue Homes (NGO-Run)	0.68	1.07	1.39	0.98	
142	Vahali Dikri Yojana	247.90	216.50	435.53	245.33	
143	Balika Panchayat Digital Portal (New Item)	0.00	0.00	0.00	0.08	
144	Balika Panchayat Incentive Award Scheme (New Item)	0.00	0.00	0.00	0.95	
	Gujarat Women Economic Development Corporation Ltd (GWEDC)					
145	Women Economic Development Programmes	12.15	14.23	14.23	31.23	
146	Rehabilitation Scheme for Sex Workers	0.36	0.50	0.50	0.50	
	Gender Resource Centre (GRC)					
147	Gender Resource Centre	3.29	1.35	2.92	6.50	
148	Gender Mainstreaming (New Item)	0.00	0.00	0.00	4.15	
	Gujarat State Commission for Women (SCW)					
149	Gujarat State Commission for Women	1.44	0.86	1.67	2.67	
150	Nari Adalat	3.04	4.90	3.80	4.90	
151	Initiating additional Nari Adalat (New Item)	0.00	0.00	0.00	0.08	
	Total	5395.06	5913.63	6087.99	5845.28	
	Grand Total	9487.84	11514.45	11394.80	11523.48	

Overview of Major Schemes Covered under the Gender Budget

Department of Agriculture, Farmers' Welfare and Cooperation

1. Livestock-based Support Scheme for Widowed Women

To enable widowed women in the State to generate sustainable income through animal husbandry and poultry activities, financial assistance is provided under various components of this scheme. The key provisions include:

- Cattle Shed Construction: Assistance at the rate of 75% of the cost, subject to a maximum limit of ₹30,000.
- Fodder and Feed Support: Provision of 150 kg of cattle feed and improved fodder seed kits at 100% subsidy, with an estimated cost of ₹5,200 per beneficiary.
- Goat Rearing Unit (5+1): Financial assistance at 90% subsidy, subject to a maximum of ₹50,400.
- Poultry Training: Payment of ₹2,000 as stipend to women undergoing poultry-related training.
- Broiler Poultry Unit: Assistance at 75% subsidy, amounting to ₹36,000, for establishing a 100-broiler poultry unit.

2. Scheme for Preservation and Training in Fruits and Vegetables and Establishment of Canning Centres

This scheme aims to promote household-level horticulture and value addition among women by providing both material support and skill development:

- Distribution of vegetable seeds and fertiliser packets at subsidised rates to establish kitchen gardens.
- Provision of technical guidance on kitchen gardening practices.
- Organisation of two-day and five-day training programmes on fruit and vegetable preservation for urban and rural women.
- Women trainees are provided with stipend (honorarium) and training certificates upon successful completion of training.

3. State Agricultural Universities Council

Under various centres operated by State Agricultural Universities, short-term training programmes are conducted for rural and tribal women in diverse fields, including Agriculture and Horticulture, Food Technology and Bakery, Agricultural and Renewable Energy Engineering, Environmental Engineering and Biotechnology, Forestry and Community Science, Food Nutrition and Dietetics, Poultry Farming, Goat Rearing, and Kitchen Gardening. In addition, a Diploma in Home Science is offered for young women. Through these initiatives, State Agricultural Universities actively contribute towards empowering women to achieve self-reliance in agriculture and allied sectors.

4. Assistance to Promote Fish Marketing by Women

To promote employment among economically weaker women, assistance for fish marketing has been implemented as follows:

- During 2003–04 to 2006–07: Women beneficiaries were provided 100% financial assistance, up to a limit of ₹3,000 per woman, for fish selling activities.
- From 2007–08 onwards (11th Five-Year Plan): The scheme was modified to provide 50% subsidy, subject to a maximum of ₹15,000, for the purchase of fish marketing equipment such as insulated boxes, lines,

boxes, and weighing scales, either as a complete unit or partial components.

5. Fish Rearing by Women

Under this initiative, tribal women are supported to undertake fish farming in agricultural fields and seasonal ponds:

- Provision of three lakh fish spawn to women beneficiaries.
- Payment of ₹90 per 1,000 fry as labour charges to support operational activities.

6. Supportive Activities for Women under the Integrated Horticulture Development Programme

To improve the economic condition of farmers, the State Government supports horticultural cultivation, wherein women farmers are accorded priority. Assistance is provided for: Production of saplings and planting material, Expansion of horticulture plantation area, Farm mechanisation, Beekeeping, Integrated Nutrient Management (INM) and Integrated Pest Management (IPM), Protected cultivation, Training and exposure visits for farmers, Post-harvest management activities.

7. Mission for Integrated Development of Horticulture

This mission focuses on the comprehensive development of the horticulture sector, with special emphasis on women beneficiaries, through the following interventions:

Key Activities Supported:

- Expansion of cultivation area for fruits, flowers, hybrid vegetables, and spice crops
- Creation of infrastructure for Integrated Nutrient Management (INM) and Integrated Pest Management (IPM)
- Training programmes and exposure visits to provide technical guidance to farmers
- On-field demonstrations of advanced horticulture technologies
 - Development of post-harvest infrastructure, including: Pack houses, Cold storage and pre-cooling units, Ripening chambers, Reefer vans, Onion storage structures, Primary processing units, Integrated cold chain facilities
 - Establishment of marketing infrastructure, such as: Retail outlets, Wholesale markets, Sorting and grading units

Climate Change Department

8. Financial Assistance Scheme for Battery-Operated (Low-Speed) Electric Two -Wheeler Vehicles

In order to reduce environmental pollution and decrease dependence on conventional fossil fuels, the State Government has implemented a financial assistance scheme to promote the use of battery-operated (low-speed) electric two-wheeler vehicles.

Under this scheme, students studying in Standards 11 and 12 and equivalent courses, as well as college students, are provided with financial assistance of ₹12,000 per beneficiary for the purchase of battery-operated (low-speed) electric two-wheeler vehicles. The scheme contributes to sustainable mobility while encouraging youth participation in climate-friendly transportation.

9. Energy Conservation Workshops in Engineering Colleges

To create awareness among students regarding energy conservation, the State Government organizes college-level awareness workshops under this scheme.

These workshops are conducted in degree and diploma engineering colleges and are targeted at final-year students. The programme consists of a one-day capacity-building workshop covering both theoretical and practical aspects of energy conservation, thereby enhancing students' understanding of energy efficiency and sustainable practices.

10. Installation of Solar Water Heating Systems in Model Residential Schools and Government Hostels

To ensure the availability of regular hot water for daily use by students residing in Model Residential Schools and Government Hostels, the State Government provides 100% financial assistance for the installation of solar water heating systems.

Under this initiative, solar water heating systems are installed in all Model Residential Schools and Government Hostels, promoting the use of renewable energy while reducing electricity consumption and carbon emissions.

Education Department

11. Kasturba Gandhi Balika Vidyalaya (KGBV)

To promote girls' education and ensure continuation of schooling up to Class 12, the Kasturba Gandhi Balika Vidyalaya (KGBV) scheme is implemented across the State. Under this scheme, residential schooling from Classes 6 to 12 is provided to girls from remote and difficult areas, belonging to Scheduled Castes, Scheduled Tribes, Other Backward Classes, minority communities, and economically disadvantaged groups (BPL). All resident girls are provided free boarding, lodging, meals, textbooks, uniforms, and other essential facilities.

12. Rani Laxmibai Self-Defence Training Programme

With the objective of empowering girls and enhancing their self-confidence, three-month basic self-defence training is provided to all girls studying in Classes 6 to 12 in government schools. The programme is implemented at the district level through agencies associated with the Police Department's Suraksha Setu initiative.

13. Schools of Excellence under Samagra Shiksha Abhiyan

Under the District Primary Education Committee, multiple interventions are undertaken to improve educational quality and inclusivity, including Residential facilities for girls (Classes 6–12), Internet connectivity in primary schools, Computer-Aided Learning (CAL) labs, IEC and community mobilisation activities, School libraries and smart school infrastructure, School sanitation kits, Pragnavarg initiatives, Science kits and miniature sports equipment, Therapy facilities at Block Resource Centres, Assistive devices and support services for Children with Special Needs (CwSN)

14. Free Education for Girls – Vocational Training Institutions

Under this scheme, girls studying in vocational training institutions are provided reimbursement of annual fees up to ₹600, ensuring access to skill-based education.

15. Free Education for Girls – Secondary and Higher Secondary Schools

Provision has been made to offer free education to girls studying in Classes 9 to 12 in government schools, as well as grant-in-aid and fee-regulated non-government secondary and higher secondary schools across the State.

16. Examination Fee for Class 10 and 12 Girl Students and Students with Disabilities

The State Government bears the examination fees for girl students and students with disabilities appearing for Class 10 and 12 examinations conducted by the

Gujarat Secondary and Higher Secondary Education Board (GSHSEB), Gandhinagar.

17. Government Girls' Hostel, Ahmedabad

This scheme provides safe and quality residential facilities to girls from rural areas who have secured admission to colleges in Ahmedabad, thereby enabling them to pursue higher education without accommodation constraints.

18. Tapovan Centres: Nutritious Food (Snacks) for Pregnant Women

Since its inception, Children's University has been operating Tapovan (Garbhsanskar) Centres, where pregnant women attend 3-4 hour daily sessions focusing on the holistic development of the unborn child. To support maternal and foetal health, nutritious snacks are provided to pregnant women, reinforcing the University's commitment to the physical and developmental well-being of both mother and child.

19. Girls' Sainik School – Scholarship, Uniform and Training Assistance

The State's first grant-in-aid girls' Sainik School, Shrimati M. G. Patel Kanya Sainik School, located at Kherwa, Mehsana, provides assistance to girl students of Classes 9 to 12 towards Food bills, Scholarships, Military training, Uniforms and related requirements.

20. Provision of Sanitary Napkins to Girls in Government Schools

Sanitary napkins are distributed to girl students in government schools to improve menstrual hygiene, enhance school attendance, and increase retention of girls in education. This initiative strengthens girls' health, confidence, and dignity, while promoting equal educational opportunities.

21. District Primary Education Programme

Under the District Primary Education Programme, comprehensive interventions are undertaken, including Residential facilities for girls (Classes 6-12), Internet connectivity in primary schools, Computer-Aided Learning labs, IEC and community mobilisation, School libraries and smart school facilities, School sanitation kits and science kits, Miniature sports equipment, Therapy facilities at Block Resource Centres, Assistive devices and support for Children with Special Needs (CwSN)

22. Development of Government Girls' Polytechnics

Budgetary provisions are made for Government Girls' Polytechnics at Ahmedabad and Surat to cover equipment, learning materials, books, office expenditure, and other essential institutional costs.

23. Construction Works in Government Technical Institutions

This scheme covers construction-related works in government women's polytechnics and other technical institutions, including the creation of women's hostels and related infrastructure.

24. Namo Laxmi Yojana

To encourage continuation of education among girl students, scholarships are provided as follows:

- Classes 9 & 10:
 - ₹500 per month for 10 months (₹5,000 per year)
 - Total ₹10,000 for two years
 - Additional ₹10,000 on passing the Class 10 Board Examination
- Classes 11 & 12:
 - ₹750 per month for 10 months (₹7,500 per year)
 - Total ₹15,000 for two years
 - Additional ₹15,000 on passing the Class 12 Board Examination

The scheme applies to all girl students studying in Classes 9 to 12 in government and government-aided schools.

25. Stipend for Girls with Disabilities

Under this scheme, girls with disabilities studying from Classes 1 to 12 are provided stipends to promote regular school attendance and continuation of education beyond the primary level. The stipend is directly transferred to the bank accounts of students with 40% or more disability, subject to attendance norms.

Department of Food, Civil Supplies and Consumer Affairs

26. Pradhan Mantri Ujjwala Yojana

Under this scheme, eligible beneficiaries are provided free LPG cylinder refills twice a year, with the objective of promoting clean cooking fuel usage and reducing the health and environmental risks associated with traditional fuels.

27. Food Security Scheme (Non-Tribal Areas and Tribal Areas)

Under the Public Distribution System (PDS), free foodgrains are distributed to two categories of beneficiary households—Antyodaya Anna Yojana (AAY) households and Priority Households (PHH)—for a period of five years starting from January 2024, as per prescribed entitlement norms:

- Antyodaya households: 35 kg of foodgrains per ration card per month
- Priority households: 5 kg of foodgrains per person per month
- This scheme ensures food security for vulnerable populations across both tribal and non-tribal regions of the State.

28. Annambramma Yojana

The Annambramma Yojana has been implemented to prevent deaths due to hunger and malnutrition. The scheme covers individuals and families without ration cards, as well as those who are extremely poor, destitute, disabled, stranded labourers, migrants, hospitalised patients, and other persons in urgent need of food support.

Eligible beneficiaries include:

- Homeless individuals or families (including children)
- Single homeless persons
- Orphaned and homeless children (street children)
- Any visibly needy person or worker requiring immediate food assistance

Under the scheme, 10–15 kg of foodgrains per month (10 kg wheat and 5 kg rice) are provided free of cost for six months. Based on a review, benefits may be extended for an additional six months. Thereafter, eligible beneficiaries are issued appropriate ration cards under the relevant category.

29. Distribution of Edible Oil at Subsidised Rates to NFSA Ration Card Holder Families

Under the Public Distribution System, subsidised edible oil is distributed to 75.50 lakh NFSA beneficiary families through Fair Price Shops during two major festivals—Janmashtami and Diwali. Each eligible ration card holder family receives one litre pouch of groundnut oil per card at a concessional rate on each occasion.

30. Distribution of Double Fortified Salt at Concessional Rates

To improve nutritional outcomes, the State Government distributes Double Fortified Salt to all NFSA and Non-NFSA BPL ration card holder families. Under this scheme, 1 kg of double fortified salt per family per month is

provided at a highly subsidised rate of ₹1 per kg, contributing to the prevention of iodine and iron deficiencies.

31. Distribution of Sugar to Antyodaya and BPL Ration Card Holders

Under the Public Distribution System:

- Antyodaya households:
 - Ration cards with 1–3 members receive 1 kg sugar per card per month
 - Cards with more than 3 members receive 350 grams sugar per person per month
 - Sugar is provided at a subsidised rate of ₹15 per kg
- BPL households:
 - Receive 350 grams sugar per person per month at ₹22 per kg
 - Additionally, during two festivals—Janmashtami and Diwali, 1 kg of additional sugar per ration card is distributed at the same subsidised rates.

32. Distribution of Pulses (Tur Dal and Chana) at Subsidised Rates to NFSA Households

Under the Public Distribution System, all NFSA-covered households in the State are provided subsidised pulses through Fair Price Shops as follows:

- 1 kg Tur (Toor) Dal per ration card per month at ₹50 per kg
- 1 kg Chana (Chickpeas) per ration card per month at ₹30 per kg

This initiative supports household nutrition and protein intake, particularly for economically vulnerable families.

Health and Family Welfare Department

33. Pradhan Mantri Surakshit Matritva Abhiyan (PMSMA)

Launched in June 2016, the Pradhan Mantri Surakshit Matritva Abhiyan aims to provide quality antenatal care to all pregnant women, with special focus on high-risk pregnancies, during the second and third trimesters through specialist consultations at public health facilities.

- PMSMA clinics are organised twice every month on the 9th and 24th at public health institutions across the State.
- Obstetricians and Gynaecologists are registered and voluntarily provide specialist services under the Abhiyan.

34. Pradhan Mantri Matru Vandana Yojana (PMMVY)

Recognising the critical importance of pregnancy and lactation for maternal and child health, PMMVY provides conditional cash assistance to ensure adequate nutrition and healthcare, thereby reducing anaemia, malnutrition, maternal mortality, and infant mortality.

Under the scheme, eligible beneficiaries receive financial assistance for the first two live births, as follows:

- First instalment: ₹3,000 on registration of pregnancy and completion of at least one antenatal check-up within six months from the Last Menstrual Period (LMP).
- Second instalment: ₹2,000 after registration of childbirth and completion of the first cycle of immunisation (BCG, Pentavalent, OPV, Hepatitis-B up to 14 weeks).

35. Surakshit Matritva Aashwasan (SUMAN)

The SUMAN initiative aims to reduce maternal and child mortality by ensuring free, quality, and respectful maternal and child healthcare services at all public health institutions.

Key provisions include:

- Free services for pregnant women, delivering mothers, and children up to one year of age
- Emphasis on Respectful Maternity Care (RMC)
- Strengthening of infrastructure and grievance redressal mechanisms

36. Janani Suraksha Yojana (JSY)

Janani Suraksha Yojana, implemented under the National Health Mission, promotes institutional deliveries among pregnant women from Below Poverty Line (BPL) families to reduce maternal and neonatal mortality.

- Rural areas: ₹700 assistance paid 8–12 weeks prior to delivery
- Urban areas: ₹600 assistance for eligible pregnant women belonging to SC, ST, and BPL households

37. Janani Shishu Suraksha Karyakram (JSSK)

Under JSSK, all pregnant women delivering at public health institutions are provided completely free services, including:

- Normal and caesarean deliveries
- Free maternal healthcare services
- Free healthcare services for newborns up to one year of age
- Free transportation (to and from health facilities)

38. TECHO+ (Mother and Child Tracking System)

TECHO+ is a software-based application designed to ensure timely healthcare services for pregnant women and children, thereby preventing maternal and child deaths.

- Complete data of pregnant women and children is recorded digitally
- Data entry is done by frontline health workers at the village level
- The system supports service planning, monitoring, and delivery tracking, improving overall health service outcomes

39. Reproductive, Maternal, Newborn, Child and Adolescent Health Programme (RMNCH+A)

RMNCH+A is a flagship programme of the Government of India aimed at providing comprehensive healthcare services to women, children, and adolescents. Key interventions include Antenatal care, Institutional deliveries, Immunisation, Family planning services, Identification and implementation of high-impact health interventions

40. Dikri Yojana

To encourage the birth of girl children, the Dikri Yojana provides social security savings support to families with no male child.

- Families with one girl child and no son: ₹6,000 assistance
- Families with two girl children and no son: ₹5,000 assistance
- Eligibility requires adoption of a permanent family planning method by either parent

41. Khilkhilat Van (Mother and Newborn Drop-Back Facility)

The Khilkhilat Van service ensures the safe return of the mother and newborn from government health institutions to their homes after delivery.

- Vehicles also disseminate health education messages on newborn care and immunisation through audio-visual content to mothers and accompanying family members.

42. ASHA Workers (Accredited Social Health Activists)

One ASHA is selected for every 1,000 rural population and 2,000–2,500 urban population. ASHAs are local women volunteers working under the supervision

of female health workers. They are provided performance-based incentives for services rendered under various health programmes.

43. Beti Vadhaao Abhiyan (Implementation of PC & PNDT Act)

The primary objective of the PC & PNDT Act, 1994 is to prevent sex determination and sex-selective abortions, thereby improving the child sex ratio.

To ensure effective implementation, the State Government has constituted State Supervisory Board, State Appropriate Authority, State Advisory Committee, State Inspection and Monitoring Committee, District Appropriate Authorities and Advisory Committees. A dedicated PC & PNDT Cell has been established at the State level. All registered clinics upload online Form-F data related to sonography through the portal: www.betivadhaao.gujarat.gov.in, strengthening monitoring and transparency.

44. Stipend for Nursing Students

Female students pursuing studies in nursing schools are provided a monthly stipend of ₹1,220 as financial assistance.

45. Incentive for Institutional Deliveries

To further promote institutional deliveries, financial assistance has been enhanced from ₹6,000 to ₹12,000 for deliveries conducted in public or private healthcare institutions.

46. Namo Shree Yojana

Implemented statewide from 2024–25, the NamoShree Yojana aims to reduce malnutrition, anaemia, maternal mortality, and child mortality.

- Pregnant and lactating mothers receive ₹12,000 in four instalments during the first and second pregnancies
- Benefits are provided through Direct Benefit Transfer (DBT)
- Assistance is in addition to benefits under PMMVY and JSY

47. Scheme to Ensure Delivery of High-Risk Pregnancies at District Hospitals or Medical Colleges

This scheme aims to reduce maternal and infant mortality by ensuring that high-risk pregnant women deliver at district hospitals or medical college hospitals, where free specialised treatment is provided.

- ₹15,000 incentives per beneficiary, disbursed as:
 - ₹5,000 at the start of the 9th month of pregnancy
 - ₹10,000 after 7 days of hospital stay or upon discharge, transferred via DBT within one week
- ASHA incentive: ASHA workers facilitating registration, follow-up, and delivery of high-risk pregnancies receive ₹3,000 incentives via DBT after completion of 7 days of hospital stay.

Home Department

48. Women's Safety Committees (Women Welfare)

To strengthen the safety and security of women across the State, Women's Safety Committees have been constituted at the State, city, and district levels under the Home Department. These committees undertake a range of activities to prevent crimes and violence against women, including Awareness generation programmes, Conferences and workshops, Training programmes, Self-defence initiatives. The objective is to create a safer environment for women through preventive measures, community engagement, and capacity building.

Industries and Mines Department

49. Shri Vajpayee Bankable / Jyoti Gramodyog Vikas Yojana

The objective of the Shri Vajpayee Bankable / Jyoti Gramodyog Vikas Yojana is to promote self-employment among unemployed persons in both urban and rural areas of Gujarat. Persons with disabilities are also eligible to avail benefits under this scheme. The scheme covers activities in the industrial, service, and business sectors and is designed to facilitate individual self-employment.

For the financial year 2025-26, against a maximum loan limit of ₹25.00 lakh, subsidy assistance is provided as follows:

- Up to ₹3,75,000 for beneficiaries belonging to the General Category
- Up to ₹5,00,000 for beneficiaries belonging to SC, ST, and Persons with Disabilities

Applications under the Shri Vajpayee Bankable Scheme are required to be submitted online through the designated portal.

50. Manav Kalyan Yojana (Human Welfare Scheme):-

Under the Manav Kalyan Yojana, assistance is provided in the form of tools and equipment suitable for the trade to help the weaker sections of society engaged in small businesses and trades, so that their income increases. The beneficiary is given a Q.R Code/E-Voucher to purchase the toolkit of their choice. For this, the beneficiary will be eligible to receive the toolkit of their choice through the E-Voucher system by visiting the dealers appointed by the GRIMCO office.

51. National Handloom Development Programme (Market Assistance Scheme)

The National Handloom Development Programme, a Central Sector Scheme of the Ministry of Textiles, Government of India, is implemented in Gujarat through the Commissioner, Cottage and Rural Industries, Gandhinagar. The scheme aims to support cottage industry artisans, particularly in the handloom sector, by strengthening weaver cooperative societies and associated institutions.

Under the Market Assistance component, financial support is provided to enhance production, sales, and skill upgradation of weavers through assistance for hand-woven cloth, tools, and equipment. The scheme offers market assistance at 10% of the average sales of the preceding three years to eligible weaver cooperative societies and apex institutions, shared equally between the Central Government (5%) and the State Government (5%).

52. Gujarat State Handloom and Handicrafts Development Corporation:-

The Handloom and Handicrafts Corporation undertakes programs to uplift the living standards of handloom weavers. Such as modernization of looms, training to weavers, supply of yarn, designing, and sale of goods produced by weavers through emporiums, sales depots, franchise shops, and expos/fairs/exhibitions.

The Gujarat State Handloom and Handicrafts Development Corporation provides permanent employment to weavers/artisans. The corporation carries out activities like training and modernization for handloom artisans, design development workshops, advertising and promotion, supplying raw materials to artisans, educational tours, etc.

53. Package Scheme for Industrial Cooperative Societies

The Package Scheme for Industrial Cooperative Societies has been implemented by the Government since 1981 to support industrial cooperative societies in competing with private industries. The scheme aims to strengthen cottage, rural, handloom, and handicrafts cooperative societies in Gujarat by

promoting collective production and employment generation, particularly in remote areas.

Under the scheme, eligible societies are provided assistance for share capital and share loans, administrative and technical support, reserve fund creation, training, demonstration and publicity, sales rebate, working capital loan and interest subsidy, and other approved activities. The assistance is extended to societies to enable their members to undertake production activities collectively and secure sustainable livelihoods.

54. Prime Minister's Employment Generation Programme (PMEGP)

The Prime Minister's Employment Generation Programme aims to promote self-employment in both rural and urban areas by supporting the establishment of new enterprises in the manufacturing, service, and trading sectors. The scheme provides bank-linked credit with margin money subsidy, offering 25% subsidy in rural areas and 15% in urban areas for general category beneficiaries, while higher subsidies of up to 35% in rural areas and 25% in urban areas are extended to SC/ST, women, and persons with disabilities. In addition, beneficiaries receive mandatory entrepreneurship training to facilitate sustainable enterprise development.

55. Village Industries Development Scheme

This scheme is implemented to promote traditional and cottage industries in rural areas by providing financial and technical support to activities such as khadi, handicrafts, small-scale industries, and locally skill-based enterprises. It aims to generate local employment opportunities within villages, thereby strengthening the rural economy and reducing rural-to-urban migration.

56. Khadi and Village Industries Training Programme

Under this programme, skill-oriented training is provided to individuals engaged in or aspiring to enter the khadi and village industries sector. The training covers production techniques, quality enhancement, use of modern tools, and basic marketing practices. Upon completion, trainees are linked with appropriate government schemes to facilitate self-employment and sustainable income generation.

57. Handicrafts Development Scheme

This scheme is implemented to promote artisans engaged in the handicrafts sector by providing support for design development, raw material assistance, modern tools, and market linkage. Artisans are encouraged to participate in State and national-level exhibitions to expand market access. The scheme contributes to the preservation of traditional crafts while enhancing artisans' income and economic sustainability.

58. Women Self-Employment Promotion Scheme

The scheme aims to economically empower women by providing access to loans, subsidies, and training for cottage industries, handicrafts, service activities, and small businesses. Special preference is given to women-led Self-Help Groups (SHGs). The scheme supports women's financial independence and strengthens their role in local economic activities.

59. Cottage Industry Tools Assistance Scheme

Under this scheme, beneficiaries engaged in cottage industries are provided with essential tools and equipment required for their trade. Support for both traditional and modern tools helps improve productivity and product quality. The scheme reduces initial investment costs and facilitates easier establishment of small enterprises, supporting self-reliance.

60. Training-cum-Employment Scheme

This scheme provides vocational training to unemployed youth and women to enhance employability and self-employment opportunities. Training includes skill development, production methods, basic financial management, and marketing orientation. After completion, trainees are linked with suitable employment or self-employment options, promoting sustainable livelihoods.

61. Youth Entrepreneur Development Scheme

The scheme encourages youth entrepreneurship through structured guidance, skill training, credit linkage, and handholding support. It assists aspiring entrepreneurs in enterprise setup, financial planning, and market access. The initiative promotes innovation, enterprise creation, and employment generation among youth.

62. Interest Subsidy Scheme

This scheme is implemented to reduce the interest burden on small entrepreneurs by providing interest subsidy on loans taken from banks or financial institutions, subject to prescribed limits. The support offers financial relief and enables entrepreneurs to expand and sustain their businesses, particularly benefiting new and small enterprises.

63. Women and Self-Help Group Based Enterprise Support

The scheme supports enterprises run by women and women-led Self-Help Groups through training, financial assistance, tool support, and market linkage. It promotes collective entrepreneurship and income enhancement through group-based economic activities. The scheme contributes to both economic empowerment and social empowerment of women.

Labour and Employment Department**64. Nammo Kaushalya Lakshmi Yojana**

Under the Nammo Kaushalya Lakshmi Yojana, it is proposed to provide financial assistance to all women trainees enrolled in Industrial Training Institutes (ITIs) across the State, with the objective of encouraging women's participation in skill development and improving their retention and completion rates in vocational education.

For women trainees enrolled in one-year courses, financial assistance of up to ₹15,000 per trainee is proposed. This assistance will be provided at the rate of ₹750 per month for 10 months (₹7,500) during the course period, with the remaining ₹7,500 to be disbursed after the trainee successfully passes the final annual examination.

For women trainees enrolled in two-year courses, financial assistance of up to ₹24,000 per trainee is proposed. During the first year, assistance will be provided at the rate of ₹750 per month for 10 months (₹7,500), for which budgetary provision is proposed in the current financial year. The remaining amount will be paid in the subsequent financial year as per budgetary planning. Upon successful completion and passing of the final annual examination, the remaining ₹9,000 will be disbursed, thereby providing total financial assistance of up to ₹24,000 to women trainees enrolled in two-year courses.

This scheme aims to promote women's skill development, reduce financial barriers to vocational education, and enhance women's employability and economic empowerment.

65. Maternity Assistance Scheme for Construction Workers

This scheme has been implemented to provide financial support during pregnancy to registered female construction workers, as well as to the wives of registered construction workers.

Under the scheme:

- Registered female construction workers receive:
 - ₹5,000 as maternity assistance
 - ₹2,500 towards nutritional support
 - Total basic assistance: ₹7,500
 - Additionally, under the *Atmanirbhar Package (Gujarat)*, wage loss compensation of ₹5,000 per month for six months (three months prior to delivery and three months after delivery), amounting to ₹30,000
 - Total assistance: ₹37,500
- Wife of a registered construction worker is provided ₹6,000 as maternity assistance

66. Mukhya Mantri Bhagyalakshmi Bond

The Bhagyalakshmi Bond Scheme has been introduced with the objectives of “Save the Girl Child and Educate the Girl Child”, prevention of female foeticide, and financial support for education and marriage of daughters of construction workers.

- A ₹25,000 Bhagyalakshmi Bond is issued in the name of one daughter of a registered construction worker for a tenure of 18 years
- The bond amount becomes withdrawable when the girl attains 18 years of age, supporting her higher education and future needs

Nominee hierarchy:

1. Mother of the beneficiary girl
2. Sister (18 years or above), if the mother is not alive
3. Father, only if neither the mother nor sister is alive

67. Training Schemes for Women (Industrial Training Institutes)

To enhance women’s participation in vocational education and skill development:

- 25 Government Women ITIs operate with 8,624 sanctioned seats, of which 6,598 seats are currently occupied
- 51 Government ITIs have women’s wings with 2,440 sanctioned seats
- Across 288 Government ITIs, a total of 20,923 women trainees are undergoing training
- 33% of seats in all trades are reserved for women
- All women trainees in Government ITIs are granted complete exemption from tuition fees

Additionally, to promote enrolment, retention, and self-reliance among women trainees, the “Namo Laxmi Yojana” has been introduced as a new initiative in FY 2026–27, providing financial assistance alongside vocational education.

68. Shri Nanaji Deshmukh Housing Scheme

Under this scheme, implemented by the Gujarat Building and Other Construction Workers’ Welfare Board, housing assistance is provided to registered construction workers:

- For houses allotted under Mukhya Mantri /Pradhan Mantri Awas Yojana by Urban Local Bodies, Urban Development Authorities, or the Gujarat Housing Board
- Applicable for EWS/LIG/MIG categories

- ₹1,60,000 assistance is transferred directly to the allotting housing agency on behalf of the registered worker.

69. Dhanvantari Health Rath

Recognising the occupational risks faced by construction workers, Dhanvantari Health Rath provide free primary healthcare services at:

- Construction sites
- Labour gathering points (Kadiyanakas)
- Construction worker settlements

Services include:

- Treatment for common ailments such as fever, diarrhoea, vomiting, and skin diseases
- Laboratory investigations (urine, blood tests, blood sugar, malaria, etc.)
- Primary health check-ups for pregnant women

70. Accidental Death Assistance Scheme

Under this scheme:

- In case of accidental death or permanent disability of a construction worker—whether at a registered construction site or an unregistered private site—the legal heir is provided ₹5.00 lakh as compensation
- Applicable to both registered and unregistered construction workers.

71. Funeral Assistance Scheme

If a registered construction worker passes away during the period of active membership with the Welfare Board, ₹10,000 is provided to the legal heir to meet funeral expenses.

72. Shramyogi Annapurna Scheme

To ensure access to nutritious and affordable food for unorganised construction workers and daily wage labourers:

- Meals are provided at every labour congregation point (Kadiyanaka) and construction site
- Registered construction workers are provided meals at a nominal cost of ₹5 per meal
- Implemented through the Building and Other Construction Workers' Welfare Board

73. Hostel Support for Children of Migrant Construction Workers

Due to frequent migration, children of construction workers often face disruptions in education. To address this issue:

- The State Government provides hostel facilities (boarding and lodging) in the children's native villages
- Enables children of migrant construction workers to continue schooling without interruption.

Legal Department

74. Victim Compensation Scheme

In exercise of the powers conferred under Section 357A of the Code of Criminal Procedure, 1973, the State Government has notified the Gujarat Victim Compensation Scheme, 2019 to provide financial assistance to victims of crime or to their dependents, guardians, or parents who have suffered loss or injury due to the commission of an offence.

- Compensation is disbursed through the Victim Compensation Fund by the State Legal Services Authority (SLSA) or the District Legal Services Authority (DLSA), as applicable.

- The scheme provides financial compensation to victims or their dependents in cases where loss or injury has occurred as a result of a crime.
- In addition to compensation, the State or District Legal Services Authority may also provide interim relief, including:
 - Free medical treatment
 - First-aid facilities

The scheme aims to ensure access to justice, rehabilitation, and dignity for victims of crime, particularly women and other vulnerable groups.

Narmada, Water Resources, Water Supply and Kalpasar Department

75. Mukhya Mantri Paani Samiti Protshan Scheme

It has been established that community participation, particularly the involvement of women, significantly improves the sustainability and effectiveness of rural drinking water supply systems. Recognising this, the State Government has implemented the Chief Minister Women Water Committee Incentive Scheme to strengthen women's participation and leadership at the grassroots level.

Under this scheme, new and existing water committees with 50% or more women representation are incentivised through the following interventions:

- Exposure visits to successful water management initiatives
- Special training camps for women at the Taluka level
- Capacity-building workshops for women Sarpanches at the District level
- State-level recognition and honouring of women Sarpanches and Chairpersons of Water Committees
- Capacity-building programmes on various technical and managerial subjects for women staff working under the Water Supply Division

The scheme promotes women-led governance, enhances accountability in water management, and ensures sustainable and equitable access to drinking water in rural areas.

Panchayat, Rural Housing and Rural Development Department

76. Support for Expansion and Promotion of Lakhpati Didi Enterprises

To strengthen and promote the livelihoods of Lakhpati Didis who have demonstrated commendable performance and developed strong marketing capabilities, it is proposed to extend targeted support to such women entrepreneurs for scaling up their economic activities. The initiative aims to enhance the sustainability and growth of their enterprises by enabling expansion, improving market outreach, and reinforcing income-generating capacities. Through this support, successful Lakhpati Didis will be empowered to further strengthen their businesses and serve as role models for women's economic empowerment at the community level.

77. National Rural Livelihoods Mission (NRLM)

To accelerate comprehensive empowerment of women and enhance their economic self-reliance, the National Rural Livelihoods Mission (NRLM) is implemented in rural areas through a joint initiative of the Central and State Governments.

Under NRLM:

- Rural households are mobilised into Self-Help Groups (SHGs) and linked to various livelihood activities

- Existing livelihood sources are strengthened and new livelihood opportunities are created
- Revolving Fund (RF) of ₹20,000 to ₹30,000 per SHG is provided
- Community Investment Fund (CIF) up to ₹1,50,000 is extended to support sustainable livelihoods

78. Mahila Kisan Sashaktikaran Pariyojana (MKSP) – Integrated Farming Cluster (IFC)

The MKSP-IFC aims to empower rural and marginal women farmers, especially SHG members engaged or interested in income-generating activities, by providing end-to-end backward and forward support through collective livelihood models.

Key features:

- Each MKSP-IFC cluster covers 2–3 neighbouring villages
- Approximately 250–300 SHG households are included per cluster
- 3–4 types of farm and non-farm activities are promoted (agriculture, horticulture, livestock, allied sectors)
- The objective is to ensure sustainable enhancement of household livelihoods through integrated support

79. Interest Subvention Scheme

Under the DAY-NRLM framework, the State Government has implemented the Interest Subvention Scheme to support women SHGs that regularly repay loans.

- Eligible SHGs receive interest subvention equal to the difference between the actual interest charged and the subsidised interest rate
- Applicable only to regular loan-repaying women SHGs
- Enhances access to affordable credit and financial discipline

80. Gujarat Scheme for Antyodaya Families for Augmenting Livelihoods (G-SAFAL)

The G-SAFAL scheme aims to:

- Enhance livelihoods and asset ownership
- Ensure food and nutrition security
- Enable access to multiple government schemes

The scheme targets 50,000 rural poor women belonging to Antyodaya Anna Yojana (AAY) households across 13 Aspirational Blocks and 2 Aspirational Districts in Gujarat. It focuses on social security, financial assistance, women's empowerment, and socio-economic upliftment.

81. Pradhan Mantri Awas Yojana (Gramin)

To ensure that rural households achieve the goal of “Housing for All”, PMAY-G provides financial assistance for construction of pucca houses to eligible homeless families and those living in kutcha houses.

- ₹1,20,000 assistance per beneficiary
- Funded jointly by the Central and State Governments
- Amount transferred directly to the beneficiary's bank account in instalments through DBT

82. Pradhan Mantri Janjati Adivasi Nyaya Maha Abhiyan (PM-JANMAN)

PM-JANMAN aims to improve the socio-economic conditions of Particularly Vulnerable Tribal Groups (PVTGs) by bridging gaps in health, education, livelihoods, and infrastructure.

Key components:

- Convergence of existing departmental schemes for tribal settlements
- Provision of essential infrastructure facilities

- Direct financial assistance of ₹2,00,000, transferred in three instalments to beneficiaries' bank accounts

83. Swachh Bharat Mission (Gramin)

The Swachh Bharat Mission (Gramin) focuses on Construction of individual household toilets, Solid and liquid waste management in rural areas and under SBM-G Phase II:

- Door-to-door waste collection and segregation sheds are operational in villages
- Cluster-based biogas plants have been established under the GOBARDHAN scheme

84. Mahatma Gandhi National Rural Employment Guarantee Act (MGNREGA)

MGNREGA guarantees 100 days of wage employment per year to rural households, generating livelihoods through development works such as:

- Rainwater harvesting and groundwater recharge
- Bund construction in agricultural fields
- Plantation and natural resource management

Special provisions for women include:

- Equal wages for equal work
- Crèche (childcare) facilities at worksites
- Timely wage payment within 15 days

The scheme also helps reduce rural-to-urban migration and enhances household income.

85. Start-Up Village Entrepreneurship Programme (SVEP)

SVEP promotes rural entrepreneurship by supporting SHG women and their family members through the Community Enterprise Fund (CEF).

Key features:

- Loans provided at 12% annual interest
- Up to ₹1,00,000 loan per individual beneficiary
- Support includes:
 - Business planning and enterprise development
 - Skill training and market linkage
 - Financial literacy and bookkeeping
 - Handholding support for up to one year
- Enterprises may be in manufacturing, services, or trading sectors

86. Rural Self Employment Training Institutes (RSETI)

RSETIs provide short-term skill training to unemployed rural youth (18–45 years) to promote self-employment and entrepreneurship, thereby strengthening rural livelihoods.

87. Deendayal Upadhyaya – Grameen Kaushalya Yojana (DDU-GKY)

DDU-GKY provides industry-aligned skill training to rural youth from Below Poverty Line households, ensuring placement in the organised sector.

Key features:

- Skills certified through Sector Skill Councils (SSCs)
- Guaranteed placement with a minimum salary of ₹10,000 per month
 - Priority coverage: SC – 6.58%, ST – 23.12%, Minorities – 6.64%, Women – 33%, Persons with Disabilities – 5%

88. Gujarat – Mentorship and Acceleration of Individuals for Transforming Rural Income (G-MAITRI/G-SEF)

G-MAITRI supports rural-focused social enterprises and start-ups to strengthen livelihoods in Gujarat.

- Targets impact on 10 lakh rural livelihoods over five years

- Provides seed capital and scale-up funding
- Open to:
 - New and growth-stage social enterprises
 - For-profit and non-profit entities
- Sector-agnostic and gender-inclusive, with a strong focus on rural women-centric livelihoods

89. Garib Kalyan Mela

Since 2009–10, Garib Kalyan Melas are organised in every district to ensure direct delivery of individual beneficiary-oriented schemes across departments.

- Eliminates intermediaries
- Ensures transparency and timely benefit delivery to the poor

90. Samras Gram Panchayat Scheme

This scheme promotes consensus-based, unopposed elections to Gram Panchayats, fostering harmony, cooperation, and participatory development.

- Gram Panchayats elected unanimously receive special financial grants
- All-women Samras Panchayats receive higher incentive grants

91. Swachh Gram – Swasth Gram & Mahatma Gandhi Swachhata Mission

These initiatives aim to promote cleanliness, hygiene awareness, and public health in rural areas.

- Gram Panchayats receive sanitation maintenance grants
- 200% incentive linked to local tax collection
- Door-to-door waste collection implemented in all villages
- Grant of ₹4 per person per month provided to Panchayats for sanitation
- Women SHGs are given priority in sanitation service delivery

Social Justice and Empowerment Department

92. Bhagwan Buddha State Scholarship for Girl Students for Post-SSC Courses (Scheduled Castes)

Under this scheme, girl students pursuing post-SSC courses are provided scholarships ranging from ₹2,500 to ₹13,500 per annum, depending on the nature of the course and its classification under Group A, B, C, or D. In addition, approved tuition fees and approved non-refundable fees are reimbursed.

- No income ceiling is applicable for Scheduled Caste girl students, ensuring universal access to post-secondary education.

93. Scholarship for Girl Students for Post-SSC Courses (Developing Caste)

Girl students belonging to Socially and Educationally Backward Classes (SEBC) and Denotified and Nomadic Tribes are provided scholarships without any income limit for pursuing post-SSC courses, including medical, engineering, degree, and diploma programmes.

- Scholarships are granted as per five groups notified by the Government of India, based on the type of course.

94. Saraswati Sadhana Yojana (Scheduled Caste / Developing Caste)

The Saraswati Sadhana Yojana aims to promote educational development of girls and reduce school dropout rates.

- Free bicycles are provided to Class 9 girl students belonging to:
 - Scheduled Castes
 - Developing Caste
 - Socially and Educationally Backward Classes
 - Economically Backward Classes
- Annual family income ceiling: ₹6.00 lakh

This initiative improves school attendance, mobility, and retention of girls in secondary education.

95. Dr. Ambedkar Government Girls' Hostels (Scheduled Castes)

The State Government operates Dr. Ambedkar Government Girls' Hostels to provide free boarding and lodging facilities to Scheduled Caste girl students pursuing education.

- No income limit is prescribed for girl students
- The scheme ensures safe accommodation and improved access to education.

96. Tailoring Training Programme for Women (Scheduled Caste / Developing Caste)

To promote skill development and self-employment, tailoring training is provided to women belonging to Scheduled Castes and Developing Caste.

- Monthly stipend: ₹250 during the training period
- On successful completion of training, ₹6,000 assistance is provided for the purchase of a sewing machine

97. Dr. Savita Ambedkar Inter-Caste Marriage Promotion Scheme (Scheduled Castes)

As part of efforts to eradicate untouchability and caste discrimination, this scheme promotes inter-caste marriages between Scheduled Castes and upper castes.

- ₹1,00,000 for household establishment
- ₹1,50,000 in the form of National Savings Certificates in joint names
- Total assistance per couple: ₹2,50,000

98. Kunwarbai nu Mameru / Mangalsutra Scheme (Scheduled Caste / Developing Caste)

The Kunwarbai nu Mameru Scheme has been implemented to reinforce the social value of the girl child.

- ₹12,000 assistance is provided to two adult daughters of a Scheduled Caste family at the time of their marriage
- Annual family income ceiling: ₹6.00 lakh

99. Mai Ramabai Ambedkar "Saat Phera" Mass Marriage Scheme (Scheduled Caste / Developing Caste)

This scheme aims to curb extravagant and unnecessary marriage expenditure and promote social reform through mass marriages.

- For Scheduled Caste couples:
 - ₹12,000 financial assistance per couple
 - ₹3,000 assistance per couple to the organising institution
- For Socially and Educationally Backward Class couples:
 - ₹12,000 financial assistance per couple
 - ₹3,000 per couple to the organising institution, subject to a maximum of ₹75,000
- Annual family income ceiling: ₹6.00 lakh

100. Indira Gandhi National Old Age Pension Scheme (Centrally Sponsored)

Under this scheme, elderly persons aged 60–79 years belonging to BPL households (BPL score 0–20) receive a monthly pension of ₹1,000, comprising ₹800 from the State Government and ₹200 from the Central Government. Elderly persons aged 80 years and above receive a monthly pension of ₹1,250, with ₹750 contributed by the State Government and ₹500 by the Central Government.

101. Destitute Old Age Pension Scheme (State Scheme)

This State-funded scheme provides financial assistance to destitute elderly persons aged 60 years and above. Beneficiaries aged 60–79 years receive a monthly pension of ₹1,000, while those aged 80 years and above receive ₹1,250 per month, ensuring social security and income support.

102. National Family Benefit Scheme (Centrally Sponsored)

Under this scheme, a one-time financial assistance of ₹20,000 is provided to the bereaved family in case of death (natural or accidental) of the primary breadwinner aged between 18 and 60 years, belonging to a BPL household (score 0–20).

103. Funeral Assistance Scheme

In the event of death of a beneficiary receiving assistance under the Indira Gandhi National Old Age Pension Scheme or the State Destitute Old Age Pension Scheme, a one-time funeral assistance of ₹5,000 is provided to the legal heir.

104. Foster Parent Scheme

This scheme provides financial assistance of ₹3,000 per month to orphan children or children living with foster guardians due to the death or remarriage of parents. The assistance supports the child's upbringing, care, and basic needs in a family-based environment.

105. Scholarship Scheme for Students with Disabilities

Under this scheme, students with 40% or more disability are provided scholarships by the State Government. Students studying from Standards 1 to 8 receive ₹1,500 per annum, while students studying in Standard 9 and above receive scholarships ranging from ₹2,000 to ₹4,500 per annum.

106. Assistive Devices Scheme for Persons with Disabilities

This scheme provides assistive devices to persons with 40% or more disability to reduce functional limitations. The devices are provided based on the nature of disability to enhance mobility, independence, and quality of life.

107. Marriage Assistance Scheme for Persons with Disabilities

Financial assistance is provided to encourage marriage of persons with disabilities. In cases where both spouses are persons with disabilities, assistance of ₹75,000 each (total ₹1,50,000) is provided. In cases of marriage between a person with disability and a non-disabled person, assistance of ₹50,000 is provided.

108. Indira Gandhi National Disability Pension Scheme

Under this scheme, persons aged 18–79 years with 80% or more disability and BPL score 0–20 receive a monthly pension of ₹1,000 through DBT. The amount includes ₹700 from the State Government and ₹300 from the Central Government.

109. Sant Surdas Scheme

This State-funded scheme provides a monthly pension of ₹1,000 to persons with 60% or more disability. The amount is directly transferred to the beneficiary's bank account through DBT.

110. Free Travel Scheme for Persons with Disabilities (ST Buses)

Persons with 40% or more disability are entitled to free travel in all Gujarat State Road Transport Corporation (GSRTC) buses. For inter-state travel, free travel is permitted up to the last GSRTC bus stop within the State boundary.

111. Insurance Scheme for Families of Persons with Disabilities

This scheme provides accident insurance coverage of ₹4.00 lakh to persons with disabilities. Full insurance coverage is provided in cases of death or

permanent total disability, while 50% coverage is provided in cases of partial disability. The insurance premium is fully borne by the State Government.

112. Niramaya Health Insurance Policy

Under the Niramaya Health Insurance Policy, persons with intellectual disability, cerebral palsy, autism, or multiple disabilities are provided health insurance coverage of up to ₹1.00 lakh. The coverage includes hospitalization, surgery, OPD medicines, and transportation costs. The insurance premium is paid by the State Government.

113. Financial Assistance Scheme for Persons with Intellectual Disabilities

This scheme provides monthly financial assistance of ₹1,000 to persons aged 0–79 years with specified disabilities, including intellectual disability (50% or more), cerebral palsy, autism (above 40%), muscular dystrophy, and chronic neurological conditions. The assistance is transferred through DBT.

114. Two-Wheeler Assistance Scheme for Orthopaedically Disabled Persons

Under this scheme, persons aged 18–50 years with 40% or more orthopaedic disability are provided financial assistance of ₹25,000 for the purchase of a motorized vehicle, to improve mobility and employment access.

115. Foster Care Scheme

This scheme aims to provide family-based care to children aged 6–18 years residing in childcare institutions. Financial assistance of ₹3,000 per month is provided for the child's expenses, and an additional ₹3,000 per month is provided to the foster family or recognized fit facility, totaling ₹6,000 per child per month.

116. After Care Scheme

Under the After Care Scheme, financial assistance of ₹6,000 per month per child is provided to support children transitioning out of institutional care. This includes Central Government assistance of ₹1,200, State Government assistance of ₹800, and an additional ₹4,000 fully funded by the State Government.

117. Palak Mata Pita Yojana

Under the Palak Mata Pita Yojana, a one-time financial assistance of ₹2.00 lakh is provided at the time of marriage to a girl beneficiary covered under the Palak Mata Pita Yojana or the Mukhyamantri Bal Seva Yojana, with the objective of supporting her marriage-related expenses and social rehabilitation.

Sports, Youth and Cultural Activities Department

118. Scheme for Awarding Prizes to Women Sportspersons

To promote the overall development of women in sports and encourage greater participation, the State Government has implemented a prize scheme for women athletes.

Awards under the scheme include:

- ₹4,800 cash prize to women sportspersons from Gujarat for participation in School-level and Khelo India National-level competitions
- ₹4,800 for securing First Position at State-level competitions
- ₹3,600 for Second Position at State-level competitions
- ₹2,400 for Third Position at State-level competitions

119. Women's Self-Defence Training Scheme

To enable women, young women, and adolescent girls to confidently protect themselves in situations of harassment or violence, 26 Women Self-Defence Centres have been established at the district level.

Two-month structured training in Judo and Karate is provided as per a prescribed curriculum.

120. Training of Women as Coaches and Trainers

Although women athletes have achieved significant success in recent years, their participation as coaches and trainers remains limited due to social and economic constraints.

- 33% reservation exists for women in government jobs
- Special assistance is provided to enable women—particularly from SC (7.09%) and ST (17.57%) categories—to pursue coaching and trainer certification courses

121. Scheme for Awarding Prizes to Scheduled Caste Women Sports persons

This scheme has been implemented by the State Government to promote and encourage Scheduled Caste women to participate in sports and competitive events. Under the scheme, cash incentives are provided to women sportspersons for participation and achievement at school-level, Khelo India national-level, and State-level competitions.

- A cash award of ₹4,800 is granted to Scheduled Caste women sportspersons for participation at the school level and Khelo India national-level competitions.
- At the State-level competitions, women securing first position receive ₹4,800, second position ₹3,600, and third position ₹2,400 as cash prizes.
- The scheme aims to enhance sports participation, recognize talent, and strengthen the representation of Scheduled Caste women in the sports sector.
- Financial support is provided to cover training fees, accommodation, and food expenses, especially for women from remote areas
- A high-level committee will be constituted to:
 - a. Approve national and international coaching courses
 - b. Fix course fees and norms
 - c. Oversee implementation and monitoring

122. Women Inter-State Youth Exchange Programme

This programme enables young women from Gujarat to travel to other States to gain exposure to:

- Diverse cultures, lifestyles, education systems, and employment opportunities
- National Youth Festivals and national-level skill development programmes

The initiative promotes national integration, leadership, and personal development among young women.

123. Women Classical Music Festival

To encourage women's participation in classical music and provide public access to performances by renowned artists, a 3–5 day annual Women Classical Music Festival is organised.

- Artists are provided honorarium and related expenses for performances.

124. Tana Riri Festival and Classical Music Concert (National Level)

In memory of legendary classical musicians Tana and Riri, an annual two-day national-level festival is organised at Vadnagar.

- Performances are presented by renowned women classical artists from across the country and the State.

125. Khel Mahakumbh

Khel Mahakumbh aims to promote sports awareness, encourage physical fitness, develop a strong sports culture in Gujarat

Competitions are organised from the grassroots to State level, covering all age groups.

- Cash prizes are transferred through DBT
- Talented athletes receive access to free summer coaching camps, including training, accommodation, travel, and meals

126. Khele Gujarat Summer Coaching Camp

Selected players from Taluka, District, and State-level competitions, along with other talented athletes, participate in a 10-day intensive summer coaching camp.

- Training is provided by expert coaches using scientific and advanced methods
- All expenses are borne by the State Government

Urban Housing and Urban Development Department

127. Pink Toilets – Special Toilets for Women (Nirmal Gujarat 2.0)

The Pink Toilet initiative aims to provide safe, dignified, hygienic, and stress-free sanitation facilities for women and adolescent girls in urban areas.

Key features:

- Located at major public places
- Each unit includes five high-quality toilet seats
- Facilities include
 - Sanitary napkin vending machines
 - Incineration units
 - Baby-feeding rooms
 - Separate changing and washing areas
 - Safety ensured through secure locks and CCTV surveillance

The project is implemented through a Public–Private Partnership (PPP) model to enhance sustainability and reduce financial burden on Urban Local Bodies (ULBs).

128. National Urban Livelihoods Mission (NULM)

The mission aims to improve the living standards of the urban poor by enabling access to skill training, micro-enterprise development, financial assistance

Special focus areas include:

- Livelihood support for street vendors
- Market access, institutional credit, social security, and skill development.

Tribal Development Department

129. Vidya Sadhana Yojana

To facilitate access to secondary education, free bicycles are provided to Scheduled Tribe girls studying in Class 9.

- Applicable where schools are located in other villages/towns
- Annual family income limit: ₹6.00 lakh

130. State Scholarship Scheme for Scheduled Tribe Women for Post-SSC Courses

This scheme has been implemented to improve the literacy rate among Scheduled Tribe women and to reduce the dropout rate after secondary education. It provides financial support to Scheduled Tribe girl students pursuing post-SSC courses such as diploma, degree, and other higher education programmes.

- The scheme specifically covers those Scheduled Tribe girls who are not eligible for the Post-Matric Scholarship due to having an annual family income exceeding ₹2,50,000.
- Scholarships are awarded from the State Government's funds, in accordance with the norms and rates prescribed by the Government of India.
- The scholarship amount covers admissible tuition fees for students studying in private, self-financed colleges, as per the applicable rules and eligibility conditions.

131. Working Women's Hostels for Tribal Women

To support economic independence, hostels are provided for Scheduled Tribe women working in urban areas,

- Hostel facilities have been arranged at Vadodara

132. Tailoring Training Programme for Tribal Women

To promote skill development and self-employment among Scheduled Tribe women:

- Monthly stipend: ₹350 during training
- ₹6,000 assistance for purchase of a sewing machine after completion
- Annual income ceiling:
 - Rural areas: ₹1.20 lakh & Urban areas: ₹1.50 lakh

133. Social Motivation Scheme (Kunwarbai nu Mameru & Saat Phera Samu Lagan)

To promote the social value of daughters and encourage simple and collective marriages, Kunwarbai nu Mameru and Saat Phera Mass Marriage schemes have been merged.

- ₹12,000 assistance provided at the time of marriage
- Benefit available for up to two daughters per family

134. Construction of Government Girls' Hostels

A new Government Girls' Hostel with modern facilities will be constructed at Bardoli, Surat, for Scheduled Tribe girl students admitted to government hostels.

135. Mukhya Mantri Nahari Kendra

To promote employment and entrepreneurship among Scheduled Tribe women, Nahari Kendras are established and operated by:

- Women SHGs or women cooperative societies

These centres sell:

- Traditional tribal food items
- Locally produced products such as beverages, papad, etc.
- Stalls at State Government events are allotted at 50% concessional rates

Women and Child Development Department

136. Scheme for Adolescent Girls (SAG)

The revised Scheme for Adolescent Girls has been implemented from January 2023 in the aspirational districts of Dahod and Narmada for adolescent girls aged 14-18 years. The scheme provides both nutrition and non-nutrition services to address health, education and life-skills needs. Supplementary nutrition is provided for 300 days annually at ₹9.50 per beneficiary per day with 50:50 cost sharing between the State and Central Governments. Non-nutrition components include life-skills education, health check-ups and exposure visits to promote holistic development.

137. Refresher Trainings for Anganwadi Workers and Helpers

Under ICDS, refresher training is provided once every two years to Supervisors, Anganwadi Workers and Anganwadi Helpers. The objective is to update technical knowledge, improve field-level skills and strengthen service delivery. These trainings ensure that frontline functionaries remain aligned with revised guidelines and emerging programmatic priorities.

138. Poshan Sudha Yojana

Poshan Sudha Yojana was launched to address the heightened nutritional needs of pregnant and lactating women. Initially piloted in 2017–18, it has been expanded to 106 tribal blocks across 14 tribal districts. Under the scheme, one complete cooked meal is provided at Anganwadi Centres along with iron and calcium supplementation and nutrition education to improve maternal and child health outcomes.

139. Breastfeeding Training (IYCF)

Training on Infant and Young Child Feeding is imparted to Anganwadi Workers to promote optimal breastfeeding and complementary feeding practices. The training focuses on correcting myths, strengthening counselling skills and spreading awareness among lactating mothers. This initiative supports reduction in infant malnutrition and improves early childhood survival.

140. Cooking (Recipe) Training

Cooking and recipe-based training is provided to Anganwadi Helpers to ensure nutritious meals are prepared as per prescribed menus. Emphasis is placed on maintaining calorie and protein content, hygiene, correct portion sizes and timely preparation. This contributes directly to improved nutritional intake among children attending Anganwadi Centres.

141. Poshan Bhi Padhai Bhi

Under the Poshan Bhi Padhai Bhi initiative, State Level Master Trainers are trained from among CDPOs, Supervisors and Resource Persons. These trainers then conduct intensive district-level training for Anganwadi Workers. The programme integrates early childhood education with nutrition interventions to support holistic child development.

142. Gratuity Benefits for Anganwadi Workers and Helpers

To strengthen ICDS implementation, enhanced honorarium has been approved for Anganwadi Workers, Mini Anganwadi Workers and Helpers. Anganwadi Workers and Mini Workers receive ₹10,000 per month, while Helpers receive ₹5,500 per month. Gratuity benefits are also provided upon retirement as per the Payment of Gratuity Act, 1972.

143. Spot Feeding Programme

The Spot Feeding Programme is implemented in selected tribal blocks of Dahod, Valsad, Narmada, Mahisagar and Chhota Udepur districts. Beneficiaries are provided one complete cooked meal daily. The programme aims to address severe nutritional vulnerabilities in remote and tribal areas.

144. Prevention of Undernutrition and Reduction of Nutritional Anaemia (PURNA Scheme)

The PURNA Scheme is a 100% State-funded initiative for adolescent girls aged 15–18 years across all districts and municipal corporations. Supplementary nutrition is provided for 300 days at ₹9.50 per day. Non-nutrition services include vocational training, life-skills education and exposure visits through monthly PURNA Day celebrations.

145. Mata Yashoda Award

The Mata Yashoda Award recognises outstanding performance of ICDS personnel at State, District/Municipal and Project levels. Supervisors, Anganwadi Workers and Helpers are honoured with cash awards for exemplary contribution in nutrition, early education and child care services. The award motivates frontline workers and promotes service excellence.

146. Mata Yashoda Gaurav Nidhi

Mata Yashoda Gaurav Nidhi is a contributory insurance-cum-savings scheme for Anganwadi Workers and Helpers. Both the State Government and the beneficiary contribute ₹50 per month. On retirement, accumulated savings with interest are paid, while in case of death during service, ₹50,000 along with savings is provided.

147. Mukhya Mantri Matrushakti Yojana

The period of 1,000 days—covering 270 days of pregnancy and 730 days from a child's birth up to two years of age—is recognised as the “First Window of Opportunity” for improving maternal and child nutrition. Acknowledging the critical importance of this phase, the Government of India has emphasised focused interventions under the Poshan Abhiyaan, with special attention to nutrition during these 1,000 days. During this period, adequate intake of food along with essential proteins, fats, and micronutrients is crucial for the healthy growth and development of both mother and child.

- In view of this, the State Government has implemented the Mukhyamantri Matrushakti Yojana to provide nutritional support for a continuous period of 1,000 days.
- The scheme covers first-time pregnant women and extends support until their first child completes two years of age.
- Beneficiaries must possess an Aadhaar card and be registered on the Health Department's official software system.
- Under the scheme, each beneficiary receives monthly take-home rations through Anganwadi Centres, including 2 kg of chickpeas, 1 kg of tur dal, and 1 litre of edible oil, along with other Anganwadi services.

148. Suposhan Samvad (Mangal Divas)

Suposhan Samvad is a community-based initiative implemented in Gujarat with the objective of reducing malnutrition among pregnant women, lactating mothers, and children. Under this initiative, four Mangal Days are observed at the Anganwadi level in the form of a public movement with active community participation. The programme focuses on providing nutrition and health education to pregnant and lactating mothers, delivering antenatal care services, and identifying high-risk pregnancies for timely referral and support. It also aims to sensitise parents and caregivers about malnutrition, its causes, and preventive measures to ensure better child health outcomes. On the first Tuesday, designated as Suposhan Samvad, meetings are organised along with the traditional Godh Bharai ceremony to create awareness among mothers and the community about proper care during pregnancy and breastfeeding.

149. Pa Pa Pagli Project

The Pa Pa Pagli project aims to strengthen pre-primary education at Anganwadi Centres for children aged 3–6 years. It focuses on improving school readiness, increasing attendance and enhancing learning outcomes. Capacity building of Anganwadi Workers and parental awareness are key components of the project.

150. Mamta Day Celebration

Mamta Day is observed to provide integrated health and nutrition services to children aged 0–5 years, adolescent girls, pregnant and lactating women. Regular health check-ups, nutrition assessments and referrals are conducted. Malnourished children receive specialised care through referral mechanisms.

151. Doodh Sanjeevani Yojana

Dudh Sanjeevani Yojana is implemented across 141 components, covering 105 tribal components and 36 developing components in 20 districts of Gujarat. Under the scheme, children aged 6 months to 6 years registered at Anganwadi centres are provided 100 ml of pasteurised, flavoured, fortified milk five days a week. Pregnant and lactating mothers enrolled at Anganwadi centres receive 200 ml of pasteurised, flavoured, fortified milk twice a week. The scheme aims to improve the nutritional status of children and mothers by addressing protein and micronutrient deficiencies during critical growth and development stages. By strengthening nutrition delivery through Anganwadi centres, the scheme contributes to reducing malnutrition and improving maternal and child health outcomes.

152. Ganga Swaroopa Aarthik Sahay Yojana (Widow Pension Scheme)

This scheme provides financial support to widowed women (Ganga Swaroopa beneficiaries) to ensure social and economic security. With effect from 1 April 2019, the monthly assistance has been enhanced to ₹1,250 and is directly credited to the beneficiary's post office or bank account through DBT. The earlier condition of discontinuing assistance upon the son attaining 21 years of age has been removed, and the assistance is now provided for the lifetime of the beneficiary.

Eligibility is subject to an annual family income limit of ₹1,20,000 for rural areas and ₹1,50,000 for urban areas.

153. Insurance Coverage for Ganga Swaroopa Women

To strengthen social security for widowed women, a group insurance cover has been provided under this scheme.

The insurance premium of ₹15 per month is jointly contributed by the State Government and the beneficiary. Under the scheme, an insurance cover of ₹4.00 lakh is provided to the beneficiary. The insured amount becomes payable to the children of the beneficiary in cases of accidental or untimely death.

154. Balika Panchayat Incentive Award Scheme

With the objective of ensuring the holistic development of adolescent girls through effective leadership and empowerment, the *Balika Panchayat* initiative has been implemented as an innovative intervention. The scheme aims to improve the nutritional status of girls, enhance awareness about democratic values, and integrate adolescent girls into the mainstream by increasing their participation in local governance and community decision-making processes. Through strengthened people's participation and leadership among girls, the initiative seeks to bring about positive social change and contribute towards improving the girl child sex ratio. In order to encourage and recognize the exemplary performance and contributions of girls associated with the Balika Panchayat, an incentive award scheme has been formulated at the Taluka, District, and State levels. Under this scheme, incentives will be provided in the form of kits as detailed below:

Level	Incentive
State Level	Kit worth ₹5,000 per girl
District Level	Kit worth ₹2,000 per girl
Taluka Level	Kit worth ₹700 per girl

This incentive mechanism is intended to motivate adolescent girls to actively participate in democratic processes, strengthen their leadership skills, and reinforce their role as agents of social change within their communities

155. Nari Sanrakshan Gruh / Shelter Homes

These shelter homes are notified under the Protection of Women from Domestic Violence Act, 2005, to provide safe accommodation to women affected by domestic violence. At present, 10 government-run Nari Sanrakshan Gruhs and 5 voluntary shelter homes are operational in the State. Women residing in these homes are allowed to stay with their daughters up to 14 years of age and sons up to 6 years of age, for a maximum period of six months.

- In cases where resident women above 18 years submit marriage applications, due verification is conducted and marriages are facilitated as per prescribed rules.

156. “Vahali Dikri” Yojana

The Vahali Dikri scheme aims to increase the girl child sex ratio, reduce school dropout rates, and prevent child marriage. The scheme applies to girls born on or after 2 August 2019. The annual family income ceiling is ₹2,00,000 for both rural and urban areas, and the mother’s age at the time of birth must be 18 years or above.

Financial assistance is provided at key stages:

- ₹4,000 at admission to Standard I
- ₹6,000 at admission to Standard IX
- ₹1,00,000 at the age of 18 years for higher education or marriage

In the event of the death of the earning parent, an additional assistance of ₹10,000 is provided.

157. Multi-Purpose Women Welfare Scheme

The Multi-Purpose Women Welfare Scheme has been implemented to provide comprehensive guidance and support to women facing social, economic, educational, and legal issues. Under this scheme, Multi-Purpose Women Welfare Centres have been established where qualified LLB graduates function as centre coordinators and provide legal guidance and counselling to women. These centres also organise quarterly training programmes and awareness camps to enhance women’s knowledge of laws, schemes, and entitlements. At present, a total of 232 such centres are functioning across the State, including district-level centres in urban areas and taluka-level centres to ensure wider outreach.

158. Mahila Vikas Award

The Mahila Vikas Award scheme has been introduced to recognise and encourage outstanding contributions in the field of women’s empowerment and development in Gujarat. Under this scheme, voluntary organisations that have been actively working in the women’s development sector for a minimum period of ten years are eligible for recognition. The State Government confers a cash award of ₹1,00,000 on selected voluntary organisations for their exemplary work. In addition, individual women social workers who have

demonstrated exceptional commitment and impact in the field are honoured with a cash award of ₹50,000 along with a citation.

159. Rajiv Gandhi National Crèche Scheme

The Rajiv Gandhi National Crèche Scheme aims to provide a safe, secure, and nurturing environment for children while supporting their overall development. The scheme covers children up to six years of age and focuses on providing quality care, nutrition, and early childhood development services. Special attention is given to enhancing cognitive and developmental abilities of children below three years of age, while structured pre-school education and learning activities are provided for children in the age group of three to six years.

160. e-NARI (Network of Advice, Referral and Information) for Women Empowerment

The e-NARI system is an integrated performance monitoring and management platform being developed by the Women and Child Development Department, Government of Gujarat. The system is designed to strengthen coordination among various institutional mechanisms under the Women Welfare Division and to provide timely, need-based assistance to women affected by violence. Through e-NARI, a secure ecosystem will be created to improve communication, monitoring, and service delivery, thereby enhancing oversight and effectiveness of women-centric schemes and interventions.

161. Sakhi Niwas (Working Women Hostel)

Sakhi Niwas has been introduced under Mission Shakti to provide safe, affordable, and accessible residential facilities for working women in cities, small towns, and rural areas where employment opportunities are available. The scheme supports the construction of new working women hostels as well as the expansion of existing facilities. Wherever feasible, provisions are made for day-care facilities for children of working women, ensuring a secure and supportive living environment. The initiative also promotes access to accommodation for women pursuing employment, higher education, or skill development.

162. Abhayam - 181 Women Helpline

Abhayam - 181 is a state-wide women helpline established to provide immediate assistance, guidance, and support to women facing violence, distress, or emergencies. The helpline serves as a single-point platform offering counselling, information, and crisis intervention services. To ensure prompt response, rescue vehicles are deployed to provide on-ground assistance when required. The scheme is operational across Gujarat and plays a vital role in strengthening women's safety, protection, and access to support services.

163. Police Station Based Support Centres (PBSC)

Police Station Based Support Centres have been established with the objective of empowering women affected by gender discrimination, domestic violence, abuse, and social inequality to take informed decisions and access institutional support. At these centres, details of affected women are recorded and need-based assistance such as counselling, legal guidance, and facilitation for lodging police complaints is provided wherever required. At present, a total of 80 Police Station Based Support Centres are operational across all 33 districts of the State.

164. District-Level Seminars on the Protection of Women from Domestic Violence Act, 2005

To ensure effective implementation of the Protection of Women from Domestic Violence Act, 2005, Dowry Prohibition-cum-Protection Officers have been appointed at district and municipal corporation levels. Through these officers, district-level seminars and training programmes are organised in coordination with Multi-Purpose Women Welfare Centres and Gender Resource Centres. These initiatives aim to create awareness among stakeholders and the general public regarding legal provisions, rights, and remedies available under the Act at both district and taluka levels.

165. District-Level Seminars on the Sexual Harassment of Women at Workplace Act, 2013

District-level awareness and training seminars are conducted on the Sexual Harassment of Women at Workplace (Prevention, Prohibition and Redressal) Act, 2013 to strengthen legal awareness and compliance. Dowry Prohibition-cum-Protection Officers, in coordination with Multi-Purpose Women Welfare Centres and Gender Resource Centres, organise seminars for various stakeholders. These programmes aim to disseminate legal guidance and promote safe and dignified work environments for women across districts and talukas.

166. Family Counselling Centres

Family Counselling Centres function to address and resolve family and social disputes such as marital conflicts, divorce-related issues, mental harassment, domestic discord, and denial of women's property rights. Through counselling and mediation, these centres strive to achieve amicable settlement and reconciliation wherever possible. Since 2018-19, seating arrangements for social workers of Family Counselling Centres have been provided within the offices of Dowry Prohibition Officers, thereby strengthening support mechanisms for cases related to domestic violence.

167. Preventive and Rescue Homes

Preventive and Rescue Homes are being established with the support of voluntary organisations to provide protection, safety, and immediate assistance to women in distress. These homes serve as safe shelters for women facing violence, exploitation, or crisis situations and aim to facilitate their recovery, rehabilitation, and reintegration into society.

168. Financial Assistance for Marriage of Orphan Women Residing in Protection Homes

Under this scheme, financial assistance is provided for the marriage of orphan women residing in Nari Protection Homes and Preventive Rescue Centres run by grant-in-aid voluntary organisations. Currently, six such voluntary organisations operate Preventive Rescue Centres, and eligible resident women are provided one-time financial assistance of ₹20,000 at the time of marriage to support their social rehabilitation.

169. Provision of Nursing Services in Nari Protection Homes

To ensure adequate healthcare support for women residing in Nari Protection Homes, nursing services are being strengthened. In the government-run Nari Protection Centre at Navsari, which operates under the Tribal Sub-Plan, women suffering from tuberculosis and other illnesses require regular medical attention and timely administration of medicines. Considering this need, the recruitment of a nurse has been approved to ensure continuous healthcare services at the centre.

170. Women Self-Reliance Scheme

The Women Self-Reliance Scheme aims to promote economic empowerment of women from low-income households. Under this scheme, women belonging to families with annual income up to ₹1,20,000 in rural areas and ₹1,50,000 in urban areas are supported through bank-linked loans for income-generating activities. Loans up to ₹2,00,000 are facilitated through the Women Economic Development Corporation, and eligible beneficiaries receive a subsidy equal to 15 percent of the project cost or a maximum of ₹30,000, whichever is lower.

171. General Training Scheme

The General Training Scheme has been introduced to provide skill development training to women belonging to Below Poverty Line households in the age group of 18 to 50 years. The scheme focuses on both traditional and non-traditional economic activities and is implemented through ITIs, skill development centres, and recognised institutions. The objective is to enhance employability and self-employment opportunities among economically vulnerable women.

172. Women Awareness Camps

Women Awareness Camps are organised with the objective of creating awareness among women about their legal rights, entitlements, and welfare schemes. These camps also disseminate information regarding new procedures and mechanisms for availing benefits under various government schemes implemented by different departments, thereby strengthening women's access to services.

173. Exhibition-cum-Sale Programme

To promote marketing and sale of products manufactured by women, Exhibition-cum-Sale programmes are organised annually in cities with strong market potential. Under this initiative, women entrepreneurs are provided stalls at nominal token fees, enabling them to sell their products at minimal cost. The programme helps women gain exposure, build market linkages, and develop sustainable long-term marketing arrangements through an online allocation process.

174. Women Self-Employment Fair / Loan Facilitation Fair (Mudra Camps)

Women Self-Employment and Loan Facilitation Fairs, commonly known as Mudra Camps, are organised by District Panchayats in coordination with Municipal Corporations, Municipalities, Chambers of Commerce, and industrial organisations. With financial support up to ₹2.00 lakh per district, these fairs are conducted with the assistance of banks to facilitate access to credit and promote women-led entrepreneurship.

175. Training Scheme for Women Living in Adverse Circumstances

This scheme focuses on the economic rehabilitation of women who are highly vulnerable, socially neglected, or living in adverse circumstances. Under the scheme, women are provided specialised vocational training in various trades along with a stipend of ₹1,000 during the training period. Upon completion, toolkits are distributed to enable beneficiaries to initiate income-generating activities and achieve financial independence.

176. Gender Resource Centre

Gender Resource Centres provide technical support to ensure integration of gender equality and equity across all women development initiatives of the State. These centres assist government and voluntary organisations in designing, planning, implementing, and evaluating gender-sensitive programmes, policies, laws, and schemes. They also undertake collection,

compilation, and analysis of gender-disaggregated data across development sectors.

177. Gujarat State Commission for Women

The Gujarat State Commission for Women has been constituted under the Gujarat State Commission for Women Act, 2002 with the objective of safeguarding women's constitutional and legal rights and promoting their social, economic, educational, and overall empowerment. The Commission advises the government on women-related development planning, evaluates progress of women's development initiatives, supports litigation on issues affecting large sections of women, and undertakes awareness-building efforts to promote gender equality and positive social attitudes.

178. Nari Adalat

Nari Adalats have been established in Gujarat with the philosophy of "by women, for women" to deliver community-based justice using a women-centric approach. These forums consist of women leaders from the community who use their experience and understanding to resolve disputes faced by rural women affected by violence or social injustice. Operated under the guidance of the State Women's Commission, Nari Adalats currently function across 270 locations, providing accessible and cost-free justice at the grassroots level.

જેઠ્ઠર બજેટ અંતર્ગત આવરી લીધેલ મહત્વની યોજનાઓ

કૃષિ, ખેડૂત કલ્યાણ અને સહકાર વિભાગ

1. વિધવા બહેનો માટે પશુપાલન સંબંધિત સહાયકારી યોજના

રાજ્યમાં વિધવા બહેનો પશુપાલન અને મરઘાંપાલન થકી આવક મેળવી શકે તે માટે વિવિધ ઘટકો માટે સહાય પૂરી પાડવાનું આયોજન છે. આ યોજના અંતર્ગત કેટલ શેડ માટે ૭૫% સહાય લેખે મહત્તમ રૂ. ૩૦,૦૦૦/-ની સહાય પૂરી પાડવાનું આયોજન છે, તેમજ અંદાજિત રૂ. ૫૨૦૦/-નાં ખર્ચે પ્રતિ લાભાર્થી ૧૦૦% સહાયથી પશુ માટે ૧૫૦ કિગ્રા દાણ અને સુધારેલ જાતના ઘાસચારા બિયારણ કીટ પૂરી પાડવાનું આયોજન છે. બકરાં એકમ (૫+૧) માટે ૮૦% સહાય લેખે મહત્તમ રૂ. ૫૦,૪૦૦/- સહાય આપવાનું જોગવાઈ કરવામાં આવી છે. મરઘાંપાલન તાલીમ માટે સ્ટાઈપેન્ડ પેટે રૂ. ૨,૦૦૦/- આપવાનું તેમજ ૧૦૦ બ્રોઇલર પક્ષીના એકમની સ્થાપના માટે ૭૫% લેખે રૂ. ૩૬,૦૦૦/- સુધી સહાય પૂરી પાડવાનું આયોજન છે.

2. ફળ અને શાકભાજીની જાળવણી અને તાલીમ અંગેની યોજના તેમજ કેનીંગ માટેના કેંદ્રની સ્થાપના

આ યોજના હેઠળ ઘર આંગણે બાગાયત વાટિકા ઉભી કરવાના હેતુસર કિફાયતી દરે શાકભાજીના બિયારણ અને ખાતરના પેકેટ પૂરા પડાય છે. ઉપરાંત કિચન ગાર્ડન અંગે તાંત્રિક માર્ગદર્શન અપાય છે. વધુમાં શહેરી અને ગ્રામ્ય મહિલાઓને ફળ અને શાકભાજી જાળવણી બે અને પાંચ દિવસીય તાલીમ આપવામાં આવે છે. તેમજ તાલીમમાં હાજર રહેલ મહિલા તાલીમાર્થીઓને વૃત્તિકા (સ્ટાઈપેન્ડ) અને તાલીમ પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવે છે.

3. રાજ્ય કૃષિ યુનિવર્સિટી પરિષદ

રાજ્યની કૃષિ યુનિવર્સિટીઓ હસ્તક ચાલતા ઉક્ત જણાવેલ કેન્દ્રો ખાતે ગ્રામીણ મહિલાઓ/આદિજાતિ મહિલાઓ માટે કૃષિ, બાગાયત, ફૂડ ટેકનોલોજી, બેકરી, રીન્યુએબલ એનર્જી અને એન્વાયરમેન્ટ એન્જીનીયરીંગ, બાયો ટેકનોલોજી, ફોરેસ્ટ્રી, કોમ્યુનિટી સાયન્સ, ફૂડ ન્યુટ્રીશન એન્ડ ડાયટેટીક્સ, બેકરી તાલીમ, મરઘા પાલન, કીચન ગાર્ડન, બકરાં પાલન વગેરે જેવા વિષયોમાં ટૂંકાગાળાના તાલીમ કાર્યક્રમો ચલાવવામાં આવે છે. વધુમાં યુવા મહિલાઓ માટે ડિપ્લોમામાં હોમ સાયન્સનો અભ્યાસક્રમ પણ ચલાવવામાં આવે છે. આમ, રાજ્યની મહિલાઓ કૃષિ અને તેને સંલગ્ન ક્ષેત્રે આગવું પ્રદાન આપી સ્વનિર્ભર થઈ શકે તેવા પ્રયત્નો રાજ્યની કૃષિ યુનિવર્સિટીઓ દ્વારા કરવામાં આવી રહ્યા છે.

4. મહિલાઓને માછલીના વેચાણને પ્રોત્સાહન આપવા માટે સહાય

વર્ષ ૨૦૦૩-૦૪ થી વર્ષ ૨૦૦૬-૦૭ દરમિયાન રાજ્યના આર્થિક રીતે પછાત વર્ગની મહિલાઓને રોજગારી આપવાના હેતુથી, માછલીના વેચાણમાં રૂ. ૩૦૦૦/- ની મર્યાદામાં પ્રતિ મહિલાને ૧૦૦%ના ધોરણે સહાય કરવાની યોજના અમલમાં મૂકવામાં આવી છે. ૧૧મી પંચવર્ષીય યોજના હેઠળ વર્ષ ૨૦૦૭-૦૮થી આ ઘટકમાં ફેરફાર કરીને, માછલીના વેચાણ માટેના સાધનોના રૂપમાં, ઇન્ટ્યુલેટેડ બોક્સ, લાઈન, બોક્સ અને વજન કાંટાનું સંપૂર્ણ એકમ અથવા આ સાધનોના

કોઈપણ આંશિક સાધનો મહિલા લાભાર્થીઓ દ્વારા ખરીદી માટે સહાય આપવામાં આવે છે, રૂ. ૧૫૦૦૦/- ની મર્યાદા પર ૫૦% સહાયની નીતિ સરકાર દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવી છે.

5. મહિલાઓ દ્વારા માછલી ઉછેર

આદિવાસી મહિલાઓ દ્વારા ખેતરો અને મોસમી તળાવોમાં માછલી ઉછેર કરવા માટે મહિલા લાભાર્થીઓને ત્રણ લાખ માછલીના બીજ (ફિશ સ્પોન) આપવામાં આવે છે અને પ્રતિ ૧૦૦૦ ફાય માટે રૂ. ૮૦/- મહેનતાણા પેટે આપવામાં આવે છે.

6. સંકલિત બાગાયત વિકાસ કાર્યક્રમ અંતર્ગત મહિલાઓ માટે સહાયક પ્રવૃત્તિ

રાજ્યમાં ખેડૂતોની આર્થિક સ્થિતિ સુધરે તે માટે બાગાયતી ખેતી કરતાં ખેડૂતોને રાજ્ય સરકારશ્રીની યોજના હેઠળ બાગાયતી પાકોનો વાવેતર વિસ્તાર વધારવા માટે રોપા/કલમોનું ઉત્પાદન, નવા વાવેતર, યાંત્રિકીરણ, મધમાખી ઉછેર, સંકલિત પોષણ વ્યવસ્થાપન, સંકલિત જીવાત વ્યવસ્થાપનને પ્રોત્સાહન, રક્ષિત ખેતી, ખેડૂતોને તાલીમ અને પ્રેરણા પ્રવાસ થકી તાંત્રિક માર્ગદર્શન પૂરા પાડવા, કાપણી પછીની વ્યવસ્થાપન જેવા વિવિધ ઘટકોમાં રાજ્યનાં તમામ ખેડૂતોને સહાય આપવામાં આવે છે, જેમાં મહિલાઓને પણ પ્રાથમિકતા આપવામાં આવે છે.

7. મિશન ફોર ઇન્ટીગ્રેટેડ ડેવલપમેન્ટ ઓફ હોર્ટીકલ્ચર

બાગાયત ક્ષેત્રની સર્વાંગી વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવા ટેકનોલોજીનું વિસ્તરણ, લણણી પછીનું વ્યવસ્થાપન, મૂલ્યવર્ધન અને માર્કેટિંગ, કૌશલ્ય વિકાસને પ્રોત્સાહન અને ખાસ ગ્રામીણ યુવાનો માટે કોલ્ડ ચેઇન ક્ષેત્રમાં રોજગાર સર્જનની તકો ઊભી કરવા માટે વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરી સહાય આપવામાં આવે છે, જેમાં મહિલાઓને વિશેષ પ્રાધાન્ય આપવામાં આવે છે. યોજના હેઠળ કરવામાં આવતી પ્રવૃત્તિઓ:-

- ફળ, ફૂલ, હાઇબ્રિડ શાકભાજી અને મસાલા પાકોના વાવેતર વિસ્તાર વધારવા સહાય
- બાગાયતી પાકોની ખેતીમાં સંકલિત પોષણ વ્યવસ્થાપન અને સંકલિત જીવાત નિયંત્રણ માટે માળખાકીય સુવિધા ઊભી કરવા સહાય
- ખેડૂતોને તાલીમ અને પ્રેરણાપ્રવાસ થકી તાંત્રિક માર્ગદર્શન પૂરા પાડવું
- બાગાયતી અદ્યતન ટેકનોલોજીનું ખેતર પર નિદર્શન
- કાપણી પછીના વ્યવસ્થાપન માટે ખેતર પરના પેક હાઉસ, કોલ્ડ સ્ટોરેજ, પ્રિ-કુલીંગ એકમ, રાયપર્નિંગ એકમ, રીફર વાન, ડુંગળીના મેડા, પ્રાયમરી પ્રોસેસીંગ એકમ, સંકલિત કોલ્ડ ચેઇન એકમ વિગેરે ઊભા કરવા સહાય
- બજાર વ્યવસ્થાપન માટે જરૂરી માળખાકીય સુવિધાઓ જેમ કે રીટેલ આઉટલેટ, હોલસેલ માર્કેટ, સોર્ટીંગ-ગ્રેડીંગ એકમ વિગેરે માટે સહાય

આબોહવા પરિવર્તન વિભાગ

8. બેટરી સંચાલિત (લો-સ્પીડ) દ્વિચક્રી વાહન માટે નાણાકીય સહાય યોજના

રાજ્યમાં પ્રદૂષણમાં ઘટાડો કરવા તેમજ પરંપરાગત બળતણના પ્રમાણમાં ઘટાડો કરવા રાજ્ય સરકાર દ્વારા આ યોજના અમલી બનાવેલ છે. જે અંતર્ગત ધોરણ ૧૧, ૧૨ અને તેના સમકક્ષ

તેમજ કોલેજનાં વિદ્યાર્થીઓને બેટરી સંચાલિત (લો-સ્પીડ) દ્વિચક્રી વાહનોની ખરીદી માટે રૂ.૧૨,૦૦૦/- ની નાણાકીય સહાય આપવામાં આવે છે.

9. ઇજનેરી કોલેજોમાં ઉર્જા બચત અંગેના વર્કશોપ

આ યોજના અંતર્ગત વિદ્યાર્થીઓમાં ઉર્જા બચત અંગેની જાગૃતિ માટે કોલેજ સ્તરે જાગૃતિના વર્કશોપ યોજવામાં આવે છે, જે અંતર્ગત ડિગ્રી તથા ડિપ્લોમા ઇજનેરી કોલેજોમાં છેલ્લા વર્ષમાં અભ્યાસ કરતા વિદ્યાર્થીઓને ઉર્જા બચત અંગે થિયરી તથા પ્રેક્ટિકલ અંગેના એક દિવસના કેપેસિટી બિલ્ડિંગના પ્રોગ્રામ કરવામાં આવે છે.

10. આદર્શ નિવાસી શાળાઓ તથા સરકારી છાત્રાલયોમાં સોલાર વોટર ફિટીંગ સિસ્ટમ

આદર્શ નિવાસી શાળાઓ તથા સરકારી છાત્રાલયોમાં નિવાસ કરતા વિદ્યાર્થીઓને રોજિંદા કામ માટે નિયમિત ગરમ પાણી મળી રહે તે માટે ૧૦૦% સરકારી સહાયથી તમામ આદર્શ નિવાસી શાળાઓ તથા સરકારી છાત્રાલયોમાં સોલાર વોટર ફિટીંગ સિસ્ટમો લગાડવામાં આવે છે.

શિક્ષણ વિભાગ

11. કસ્તુરબા ગાંધી બાલિકા વિદ્યાલય (કે.જી.બી.વી.)

રાજ્યમાં કન્યા કેળવણીને વેગ આપવા અને કન્યાઓનું ધો.૧૨ સુધીનું શિક્ષણ સુનિશ્ચિત થાય તે માટે કસ્તુરબા ગાંધી બાલિકા વિદ્યાલય (કે.જી.બી.વી.) યોજના અમલમાં મૂકેલ છે, જે અંતર્ગત અંતરિયાળ અને દુર્ગમ વિસ્તારોમાં અનુસૂચિત જાતિ, અનુસૂચિત જનજાતિ, અન્ય પછાત જાતિ તથા લઘુમતી અને ગરીબી રેખા નીચે જીવતા વંચિત જૂથોની કન્યાઓ માટે ધો. ૬ થી ૧૨ માટે નિવાસી શિક્ષણની વ્યવસ્થા કરવામાં આવે છે. આ નિવાસી શાળામાં કન્યાઓને ભોજન, પુસ્તકો, ગણવેશ, અન્ય સગવડ મફત આપવામાં આવે છે.

12. રાણી લક્ષ્મીબાઈ આત્મરક્ષા પ્રશિક્ષણ

સરકારી શાળાઓની ધોરણ ૬ થી ૧૨ની દીકરીઓ સશક્ત બને અને તેમના આત્મવિશ્વાસમાં વધારો થાય તે હેતુથી, જિલ્લા કક્ષાએ પોલીસ વિભાગના સુરક્ષા સેતુ સાથે જોડાયેલ એજેન્સી દ્વારા ધોરણ ૬ થી ૧૨ની સરકારી શાળાઓની તમામ દીકરીઓને ત્રણ માસની બેઝિક સ્વ-રક્ષણ તાલીમ આપવામાં આવે છે.

13. સ્કૂલ્સ ઓફ એક્સેલેન્સ –સમગ્ર શિક્ષા અભિયાન

જિલ્લા પ્રાથમિક શિક્ષણ પરિષદ હેઠળ કન્યાઓ માટે નિવાસી વ્યવસ્થા (ધોરણ-૬ થી ૧૨ માટે), પ્રાથમિક શાળાઓમાં ઇન્ટરનેટ કનેક્ટીવીટી, શાળાઓમાં કોમ્પ્યુટર એઇડેડ લર્નિંગ લેબ, આઇ.ઇ.સી કોમ્યુનિટી મોબિલાઇઝેશન, સ્કૂલ લાઇબ્રેરી, સ્માર્ટ સ્કૂલ, શાળા સ્વચ્છતા કીટ, પ્રજ્ઞાવર્ગ ઇનીસેટીવ, સાયન્સ કીટ, લઘુ રમતગમત સાધનો, બ્લોક રિસોર્સ સેન્ટર ખાતે થેરાપીની સગવડ, વિશિષ્ટ જરૂરિયાત ધરાવતા બાળકોને સાધન સહાય લગતી વિવિધ પ્રવૃત્તિ કરવામાં આવે છે.

14. કન્યાઓને નિઃશુલ્ક શિક્ષણ (વ્યવસાયિક તાલીમ સંસ્થા)

આ યોજના હેઠળ વ્યવસાયિક તાલીમ સંસ્થામાં અભ્યાસ કરતી બાળાઓને વાર્ષિક રૂ.૬૦૦ ની ફી પરત કરવામાં આવે છે, જેથી તેમને કૌશલ્ય આધારિત શિક્ષણ પ્રાપ્ત કરવામાં આર્થિક સહાય મળે.

15. કન્યાઓને નિઃશુલ્ક શિક્ષણ (માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શાળા)

રાજ્યની સરકારી, અનુદાનિત તથા ફી-નિયમિત બિનસરકારી માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શાળાઓના ધોરણ ૯ થી ૧૨ માં અભ્યાસ કરતી કન્યાઓને વિનામૂલ્યે શિક્ષણ પૂરું પાડવા જોગવાઈ કરેલ છે.

16. ધો. ૧૦ અને ૧૨ની વિદ્યાર્થિનીઓ તથા દિવ્યાંગ વિદ્યાર્થીઓની પરીક્ષા ફી

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર દ્વારા લેવાતી ધો. ૧૦ અને ૧૨ની વિદ્યાર્થિનીઓ તથા દિવ્યાંગ વિદ્યાર્થીઓની સરકારશ્રી તરફથી પરીક્ષા ફી આપવાની યોજના છે.

17. સરકારી મહિલા છાત્રાલય, અમદાવાદ

ગ્રામ્ય વિસ્તારની કન્યાઓ જેમણે અમદાવાદ ખાતેની કોલેજોમાં ઉચ્ચ અભ્યાસ માટે પ્રવેશ મેળવેલ છે તેવી કન્યાઓને રહેવાની ઉત્તમ સગવડો પૂરી પાડવામાં આવે અને ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવે તે હેતુથી આ યોજના અમલમાં છે.

18. તપોવન કેન્દ્ર : સગર્ભા બહેનો માટે પૌષ્ટિક આહાર (નાસ્તો)

ચિલ્ડ્રન્સ યુનિવર્સિટી દ્વારા સ્થાપના દિવસથી જ સગર્ભા માતાઓને રોજ ૩ થી ૪ કલાક શિશુના સર્વાંગી વિકાસ માટે ગર્ભસંસ્કારના કેન્દ્રો ચલાવવામાં આવે છે. ચિલ્ડ્રન્સ યુનિવર્સિટી આ સિધ્ધાંત અનુસાર સગર્ભા બહેનો અને ગર્ભસ્થ શિશુના શારીરિક વિકાસ માટે પ્રતિબદ્ધ છે. પૌષ્ટિક નાસ્તાની આ વ્યવસ્થા દ્વારા સગર્ભા માતા તેમજ ગર્ભસ્થ શિશુના વિકાસ પરત્વે ધ્યાન આપી શકાશે.

19. કન્યા સૈનિક શાળા (શિષ્યવૃત્તિ, યુનિકોર્મ અને તાલીમ સહાય)

રાજ્યની પ્રથમ ગ્રાન્ટ-ઇન-એઇડ મહિલા સૈનિક શાળા “શ્રીમતી એમ.જી.પટેલ કન્યા સૈનિક શાળા” ખેરવા, મહેસાણા મુકામે શરૂ કરવામાં આવેલ છે. જેમાં અભ્યાસ કરતી ધોરણ-૯ થી ૧૨ની વિદ્યાર્થીનીઓને ફૂડબિલ, શિષ્યવૃત્તિ, લશ્કરી તાલીમ અને ગણવેશ વગેરે માટે સહાય આપવામાં આવે છે.

20. સરકારી શાળાની દીકરીઓને સેનિટરી નેફ્ટિન પૂરા પાડવા બાબત

સરકારી શાળાઓની દીકરીઓને સેનિટરી નેફ્ટિન પૂરા પાડવામાં આવે છે. આ પહેલથી દીકરીઓના સ્વાસ્થ્યની સાથે સાથે શાળામાં દીકરીઓની નિયમિતતામાં વધારો થાય છે. જે શિક્ષણમાં કન્યાઓના શાળામાં સ્થાયિતાનો દરમાં વધારો કરશે. આ પહેલ દીકરીઓના આત્મવિશ્વાસને મજબૂત બનાવશે અને તેમને આરોગ્યપ્રદ જીવનશૈલી તરફ દોરી જશે તેમજ શિક્ષણના ક્ષેત્રમાં સમાન તકો ઉપલબ્ધ કરાવશે.

21. જિલ્લા પ્રાથમિક શિક્ષણ કાર્યક્રમ

જિલ્લા પ્રાથમિક શિક્ષણ કાર્યક્રમ હેઠળ કન્યાઓ માટે નિવાસી વ્યવસ્થા (ધોરણ-૬ થી ૧૨ માટે), પ્રાથમિક શાળાઓમાં ઇન્ટરનેટ કનેક્ટીવીટી, શાળાઓમાં કોમ્પ્યુટર એઇડેડ લર્નિંગ લેબ,

આઇ.ઇ.સી કોમ્યુનિટી મોબિલાઇઝેશન, સ્કૂલ લાઇબ્રેરી, સ્માર્ટ સ્કૂલ, શાળા સ્વચ્છતા કીટ, સાયન્સ કીટ, મીનીએચર સ્પોર્ટ્સ ઇક્વીપમેન્ટ, બ્લોક રિસોર્સ સેન્ટર ખાતે થેરાપીની સગવડ, વિશિષ્ટ જરૂરિયાતવાળા બાળકોને સાધન સહાય અને સહાય સેવાઓ લગતી વિવિધ પ્રવૃત્તિ કરવામાં આવે છે. આનો હેતુ બોર્ડ પરીક્ષાઓ માટેની આર્થિક અડચણો દૂર કરવાનો તેમજ માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણમાં સર્વ સમાનથી અને સમાન પ્રવેશ સુનિશ્ચિત કરવાનો છે.

22. કન્યાઓ માટેની સરકારી પોલિટેકનિકોનો વિકાસ

રાજ્યની કન્યાઓ માટેની સરકારી પોલિટેકનિક, અમદાવાદ અને સુરત ખાતે સાધન સામગ્રી, શૈક્ષણિક સામગ્રી અને પુસ્તક માટે કચેરી ખર્ચ તેમજ અન્ય આવશ્યક સંસ્થાકીય ખર્ચ માટે જોગવાઈ.

23. સરકારી ટેકનિકલ સંસ્થાઓ ખાતે બાંધકામ

રાજ્યમાં આવેલ સરકારી મહિલા પોલિટેકનિક અને અન્ય ટેકનિકલ સંસ્થાઓ ખાતે મહિલા છાત્રાલય તેમજ આવશ્યક આધુનિક સુવિધાઓને સહિતના બાંધકામ કાર્યો સમાવેશ આ યોજના હેઠળ કરવામાં આવે છે.

24. નમો લક્ષ્મી યોજના

વિદ્યાર્થીઓના અભ્યાસને પ્રોત્સાહન આપવા માટે સરકારી અને બિનસરકારી અનુદાનિત શાળાઓમાં ધોરણ ૯ થી ૧૨ માં અભ્યાસ કરતી તમામ વિદ્યાર્થીનીઓને ધોરણ ૯ અને ૧૦માં માસિક રૂપિયા ૫૦૦/- લેખે દસ મહિનાના ૫૦૦૦/-મળી બંને વર્ષના કુલ રૂપિયા ૧૦,૦૦૦/- અને ધોરણ ૧૦ બોર્ડની પરીક્ષા પાસ કર્યેથી રૂપિયા ૧૦,૦૦૦/-તથા ધોરણ ૧૧ અને ૧૨માં માસિક રૂપિયા ૭૫૦/- લેખે દસ મહિનાના ૭૫૦૦/-મળી બંને વર્ષના કુલ રૂપિયા ૧૫૦૦૦/- અને ધોરણ ૧૨ બોર્ડની પરીક્ષા પાસ કર્યેથી રૂપિયા ૧૫,૦૦૦/- ની સ્કોલરશીપ આપવા બાબત.

25. સ્ટાઈપેન્ડ યોજના

આ જોગવાઈ અંતર્ગત ધોરણ ૧ થી ૧૨માં અભ્યાસ કરતી દિવ્યાંગ વિદ્યાર્થીનીઓને શાળામાં નિયમિત આવવા પ્રોત્સાહિત કરવામાં આવે છે. આનાથી તેઓ પ્રાથમિક શિક્ષણ પૂર્ણ કર્યા પછી તેમનું શિક્ષણ ચાલુ રાખવા માટે પ્રોત્સાહિત કરે છે. આ ભથ્થું સ્ટેટ કચેરીએથી ૪૦% કે તેથી વધુ દિવ્યાંગતા ધરાવતા વિદ્યાર્થીનીની બેંક ખાતામાં સીધા જ ફાળવવામાં આવે છે. આ સાથે શાળામાં તેણીની નિયમિતતાને ધ્યાને રાખવામાં આવે છે.

અન્ન, નાગરિક પુરવઠા અને ગ્રાહકોની બાબતોનો વિભાગ

26. પ્રધાનમંત્રી ઉજ્જવલા યોજના

આ યોજના અંતર્ગત લાભાર્થીઓને વર્ષમાં બે વખત વિનામૂલ્યે ગેસ સીલીન્ડર રીફીલીંગ કરી આપવામાં આવે છે. આ યોજનાનો મુખ્ય હેતુ સ્વચ્છ રસોઈ ઇંધણના ઉપયોગને પ્રોત્સાહિત કરવા તથા પરંપરાગત ઇંધણના ઉપયોગથી થતા આરોગ્ય અને પર્યાવરણીય જોખમમાં ઘટાડો લાવવાનો છે.

27. અન્ન સલામતી યોજના (આદિજાતિ તથા બિન-આદિજાતિ વિસ્તાર

આ યોજનામાં જાહેર વિતરણ વ્યવસ્થા યોજના અંતર્ગત અંત્યોદય અને અગ્રતા ધરાવતા કુટુંબો એમ બે પ્રકારના કુટુંબોને જાન્યુઆરી-૨૦૨૪ થી આગામી પાંચ વર્ષ સુધી નિયત થયેલ વિતરણ પ્રમાણ મુજબ વિનામૂલ્યે અનાજ વિતરણ કરવામાં આવે છે. જે અનુસાર અંત્યોદય કાર્ડ ધરાવતાં લાભાર્થીઓને માસિક ૩૫ કિલો અનાજ (કાર્ડીઠ) અને અગ્રતા ધરાવતાં લાભાર્થીઓને માસિક ૫ કિલોગ્રામ અનાજ (વ્યક્તિ દીઠ) આપવામાં આવે છે. આ યોજના રાજ્યના આદિવાસી તથા બિન-આદિવાસી એમ બંને વિસ્તારોમાં નબળા વર્ગોને અન્ન સુરક્ષા સુનીચતી કરે છે.

28. અન્નમબ્રહ્મ યોજના

રાજ્ય સરકારે ભુખમરા અને કુપોષણથી થતાં મૃત્યુને રોકવા માટે આ યોજના અમલમાં મૂકી છે. જેમાં રેશનકાર્ડ ન ધરાવતી વ્યક્તિ/કુટુંબ તેમજ અત્યંત ગરીબ/અશક્ત/ નિરાધાર વ્યક્તિ, અટવાયેલ મજૂરો, પરપ્રાંતિયો, હોસ્પિટલમાં દાખલ કરેલ તેમજ અન્ય જરૂરિયાત મંદ દર્દી કે, જેમને અનાજની જરૂરિયાત છે. સામાન્ય દેખાવ પરથી યોગ્ય લાગે તેવી જરૂરિયાત મંદ વ્યક્તિ/કામદાર, ધરવિહોણી એકલી વ્યક્તિ અથવા કુટુંબ (બાળકો સહિત) તેમજ ધરવિહોણા અનાથ બાળકો એટલે કે સ્ટ્રીટ ચિલ્ડ્રનનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.

આ યોજના હેઠળ ૬ માસ માટે પ્રતિ માસ ૧૦ થી ૧૫ કિ.લો અનાજ (૧૦) કિ.લો ઘઉં અને ૫ કિ.લો ચોખા) વિનામૂલ્યે આપવામાં આવે છે. ૬ માસ બાદ રીવ્યુ બાદ વધુ ૬ માસ દરમિયાન લાભ આપી શકાય છે. ત્યારબાદ જે તે કેટેગરીનું રેશનકાર્ડ લાભાર્થીને ઇસ્યુ કરવામાં આવે છે.

29. રાજ્યનાં NFSA રેશનકાર્ડધારક કુટુંબોને રાહતદરે ખાદ્યતેલનું વિતરણ

જાહેર વિતરણ વ્યવસ્થા અંતર્ગત કરવામાં આવતા ખાદ્યતેલ વિતરણ હેઠળ વર્ષના બે તહેવારો જન્માષ્ટમી અને દિવાળી દરમિયાન વાજબી ભાવના દુકાનદારો મારફતે તમામ ૭૫.૫૦ લાખ NFSA લાભાર્થી કુટુંબોને કાર્ડીઠ ૧ લીટર સીંગતેલના પાઉચનું રાહત દરે વિતરણ કરવામાં આવે છે.

30. ડબલ ફોર્ટીફાઇડ મીઠાનું રાહતદરે વિતરણ

રાજ્યમાં પોષણનું સ્તર વધારવા માટે રાજ્યના તમામ NFSA તથા NON-NFSA BPL કાર્ડધારકોને દર માસે કુટુંબદીઠ ૧ કિ.ગ્રા. ડબલ ફોર્ટીફાઇડ મીઠાનું રૂ.૧/- પ્રતિ કિ.ગ્રા. ના રાહત દરે વિતરણ કરવામાં આવે છે.

31. અંત્યોદય અને બીપીએલ રેશનકાર્ડ ધારકોને ખાંડના જથ્થાનું વિતરણ

જાહેર વિતરણ વ્યવસ્થા હેઠળ રાજ્યના અંત્યોદય લાભાર્થી કુટુંબોને ૧ થી ૩ જનસંખ્યા ધરાવતા કાર્ડધારકોને ૧ કિલો ખાંડ કાર્ડીઠ અને ૩ થી વધુ જનસંખ્યા ધરાવતા કાર્ડધારકોને પ્રતિ વ્યક્તિ ૩૫૦ ગ્રામ ખાંડનું દર માસે રૂ.૧૫ પ્રતિ કિલોના રાહત ભાવથી વિતરણ કરવામાં આવે છે અને બીપીએલ લાભાર્થી કુટુંબોને પ્રતિ વ્યક્તિ ૩૫૦ ગ્રામ ખાંડનું દર માસે રૂ.૨૨ પ્રતિ કિલોના ભાવથી વિતરણ કરવામાં આવે છે. આ ઉપરાંત વર્ષમાં આવતા ૨ તહેવારો (જન્માષ્ટમી અને દિવાળી) દરમિયાન પ્રતિ કાર્ડ વધારાની ૧ કિલો ખાંડનું ઉપરોક્ત વિતરણભાવથી વિતરણ કરવામાં આવે છે.

32. રાજ્યના N.F.S.A. હેઠળ સમાવિષ્ટ કુટુંબોને રાહતદરે કઠોળ (તુવેરદાળ અને ચણા)નું વિતરણ
રાજ્ય સરકાર દ્વારા જાહેર વિતરણ વ્યવસ્થા હેઠળ વાજબી ભાવની દુકાનો મારફત તમામ N.F.S.A. હેઠળ સમાવિષ્ટ કુટુંબોને દર માસે ૧ કિલોગ્રામ તુવેરદાળ પ્રતિ રેશનકાર્ડ રૂ.૫૦/- પ્રતિ કિલોગ્રામ તેમજ ૧ કિલોગ્રામ ચણા પ્રતિ રેશનકાર્ડ રૂ.૩૦/- પ્રતિ કિલોગ્રામના રાહતદરે વિતરણ કરવામાં આવી રહ્યું છે. આ પહેલ આર્થિક રીતે નબળા પરિવારોમાં પોષણ અને પ્રોટીનના સેવનમાં વધારો કરવા માટે સહાયક છે.

આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ વિભાગ

33. પ્રધાનમંત્રી સુરક્ષિત માતૃત્વ અભિયાન

પ્રધાનમંત્રી સુરક્ષિત માતૃત્વ અભિયાન જૂન ૨૦૧૬ થી શરૂ કરાયેલ છે. આ અભિયાનનો હેતુ જાહેર આરોગ્યની સંસ્થા પર તમામ સગર્ભાની તેમજ ખાસ કરીને જોખમી સગર્ભાઓની બીજા અને ત્રીજા ત્રિમાસિક સમયગાળામાં નોંધાયેલા નિષ્ણાંત ડૉક્ટરો સ્વૈચ્છિક રીતે સેવાઓ પૂરી પાડે છે અને પૂર્વ પ્રસૂતિ તપાસ કરી જરૂરી સેવાઓ પૂરી પાડે છે.

- સમગ્ર રાજ્યમાં દર માસની ૯મી અને ૨૪મી તારીખે પ્રધાનમંત્રી સુરક્ષિત માતૃત્વ અભિયાન હેઠળ જાહેર આરોગ્યની સંસ્થા પર ક્લીનીકનું આયોજન કરવામાં આવે છે.

34. પ્રધાનમંત્રી માતૃ વંદના યોજના

સગર્ભાવસ્થા અને બાળજન્મ પછીની ધાત્રી અવસ્થાની મહત્તાને ધ્યાને રાખી માતા અને બાળ સ્વાસ્થ્ય માટે જરૂરી આરોગ્ય અને પોષણ પર્યાપ્ત માત્રામાં મળી રહે તે સુનિશ્ચિત કરવા માટે શરતી નાણાકીય સહાય પ્રદાન કરવામાં આવે છે. જેથી સગર્ભાવસ્થામાં એનેમિયા અને કુપોષણનું પ્રમાણ ઘટાડી શકાય જેથી માતા મૃત્યુ દર અને બાળ મૃત્યુ દર ને ઘટાડી, એક સ્વસ્થ માતા સ્વસ્થ બાળકને જન્મ આપી શકાય.

પ્રથમ બે જીવંત પ્રસૂતિ માટે:

- સગર્ભા સ્ત્રીને પહેલા હપ્તા પેટે ગર્ભાવસ્થાની નોંધણી અને LMP તારીખથી ૬ મહિનાની અંદર ઓછામાં ઓછી એક પૂર્વ પ્રસૂતિ તપાસ કરાવવા થી રૂ.૩૦૦૦/- ની સહાય મળવાપાત્ર થાય છે.
- સગર્ભા સ્ત્રીને બીજા હપ્તાની રૂ. ૨૦૦૦/- સહાય સરકારી બાળજન્મની નોંધણી કરાવ્યા બાદ BCG, Pentavalent, OPV, Hepatitis –B રસીઓની પ્રથમ સાયકલ પૂર્ણ કરાવ્યા બાદ (૧૪ અઠવાડિયા સુધીની રસી) મળવાપાત્ર થાય છે.

35. સુરક્ષિત માતૃત્વ આશ્વાસન “સુમન”

માતા અને બાળ મૃત્યુ ઘટાડવા માટે રાજ્યમાં તમામ જાહેર આરોગ્ય સંસ્થાઓ ખાતે ગુણવત્તા સભર સેવાઓ, રીસ્પેક્ટફુલ મેટરનલ કેર, સગર્ભા, પ્રસુતામાતા અને એક વર્ષ સુધીના બાળકોને જરૂરી આરોગ્ય સેવાઓ વિના મૂલ્યે પૂરી પાડવા ઉપરાંત ફરિયાદ નિવારણ માટે માળખાકીય સુદ્રઢીકરણ કરવામાં આવી રહ્યું છે.

36. જનની સુરક્ષા યોજના

- જનની સુરક્ષા યોજના એ રાષ્ટ્રીય સ્વાસ્થ્ય મિશન અંતર્ગત ગરીબી રેખા હેઠળના કુટુંબોની સગર્ભાઓને સંસ્થાકીય પ્રસૂતિના પ્રોત્સાહન દ્વારા માતા મરણ અને નવજાત શિશુમરણને ઘટાડવાના હેતુસર સલામત માતૃત્વ પૂરી પાડવાની દિશાનું એક પગલું છે.
- આ યોજના હેઠળ પ્રસૂતિના ૮ થી ૧૨ અઠવાડિયા પહેલાં ગ્રામ્ય વિસ્તારની સગર્ભાને રૂ.૭૦૦/- અને શહેરી વિસ્તારની લાભાર્થી સગર્ભાને (અનુસૂચિત જાતિ, અનુસૂચિત જનજાતિ અને બી.પી.એલ. કુટુંબની) રૂ.૬૦૦/- ની સહાય ચૂકવવામાં આવે છે.

37. જનની શિશુ સુરક્ષા કાર્યક્રમ

જનની શિશુ સુરક્ષા કાર્યક્રમ હેઠળ તમામ સગર્ભાઓને જાહેર આરોગ્યની સંસ્થાઓમાં વિનામૂલ્યે સામાન્ય તેમજ સિજેરીયન પ્રસૂતિ સહિતની સંપૂર્ણ માતૃત્વ સેવાઓ, નવજાત શિશુને જન્મ બાદ ૧ વર્ષ સુધી આરોગ્યલક્ષી તમામ સારવાર, આવવા-જવા વિનામૂલ્યે પરિવહનની સગવડ સહિત સેવાઓ પૂરી પાડવામાં આવે છે.

38. ટેકો+ (માતા અને બાળ ટ્રેકિંગ સિસ્ટમ)

જો સગર્ભાવસ્થા દરમિયાન માતાને સમયસર સારવાર મળી રહે તો માતા અને બાળ મરણ અટકાવી શકાય. ટેકો+ જે એક સોફ્ટવેર એપ્લિકેશન છે, તેમાં તમામ સગર્ભામાતા અને બાળકની માહિતી નોંધવામાં આવે છે. ગ્રામ્યકક્ષાએ આરોગ્ય કાર્યકર આ માહિતીની નોંધ ટેકો+ માં કરે છે, જેનો ઉપયોગ ભવિષ્યની સેવાઓ આપવા માટેનાં આયોજન કરવા તેમજ પ્રસૂતિને ટ્રેકિંગ કરવા માટે થઈ શકે છે. આમ, ટેકો+ વધુ સારી રીતે આરોગ્ય સેવાઓ પૂરી પાડવામાં મદદરૂપ થાય છે.

39. પ્રજનન અને બાળ આરોગ્ય કાર્યક્રમ

પ્રજનન, માતા, નવજાત શિશુ, બાળ અને કિશોર આરોગ્ય કાર્યક્રમ (RMNCH+A) એ ભારત સરકારનો ફ્લેગશીપ કાર્યક્રમ છે. આ કાર્યક્રમનો મુખ્ય હેતુ માતા, બાળકો અને તરુણોને સંપૂર્ણ સ્વાસ્થ્ય પૂરું પાડવાનો છે. આ કાર્યક્રમ અંતર્ગત મહત્તમ આરોગ્ય લાભ માટેના ઉપયોગી કાર્યક્રમોની ઓળખ પણ કરવામાં આવી છે. આ કાર્યક્રમ અંતર્ગત પૂર્વ પ્રસૂતિ સંભાળ, સંસ્થાકીય પ્રસૂતિ, રસીકરણ, પરિવાર નિયોજન વિગેરે જેવી પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવામાં આવે છે.

40. દીકરી યોજના

દીકરી જન્મને પ્રોત્સાહન આપવા માટે આ યોજના અમલી બનાવવામાં આવેલ છે, જે જે કુટુંબમાં પુત્ર ન હોય અને માત્ર એક અથવા બે પુત્રી હોય તેવા દંપતિ પૈકી કોઈ એક કાયમી કુટુંબ નિયોજનની પદ્ધતિ અપનાવે (નશબંધી કે ઓપરેશન) તો,

- જે કુટુંબમાં દીકરો ન હોય અને ફક્ત એક દીકરી હોય તેવા દંપતિને રૂ. ૬,૦૦૦/- સહાય
- જે કુટુંબમાં દીકરો ન હોય અને ફક્ત બે દીકરી હોય તેવા દંપતિને રૂ. ૫,૦૦૦/- સહાય

41. ખિલખિલાટ વાન

બાળ જન્મ એ દરેક કુટુંબમાં ખુશીનો અવસર છે. તંદુરસ્ત માતા અને તંદુરસ્ત બાળક ઘરે સલામત રીતે પહોંચે તે માટે સરકારી સંસ્થામાંથી માતા અને નવજાત શિશુને પ્રસૂતિ બાદ ઘરે મુકવા ખિલખિલાટ વાહનની વ્યવસ્થા શરૂ કરવામાં આવેલ છે. વાહનની અંદર સલામત બાળ

ઉછેર અને રસીકરણના સંદેશા વિડીયોના માધ્યમ દ્વારા માતા અને તેની સાથે જતાં તેના કુટુંબીજનોને આપવામાં આવે છે.

42. આશા વર્કર

દર ૧૦૦૦ ની ગ્રામ્ય વસ્તી અને શહેરી વિસ્તારમાં દર ૨૦૦૦ થી ૨૫૦૦ ની વસ્તી પર એક “આશા” ની પસંદગી કરવામાં આવે છે. આ આશા સ્વયં સેવિકાઓની પસંદગી જે તે વિસ્તારમાંથી કરવામાં આવે છે. જે ફિમેલ હેલ્થ વર્કરની દોરવણી હેઠળ ગ્રામ્ય (સ્થાનિક) વિસ્તારોમાં ફરીને આરોગ્યની સેવાઓ આપે છે. આશાની તેણીના નિયત વિસ્તારમાં આરોગ્ય વિભાગના વિવિધ કાર્યક્રમો અંતર્ગત કરેલ કામગીરી પ્રમાણે અલગ-અલગ પ્રોત્સાહન રકમ સરકાર દ્વારા આપવામાં આવે છે.

43. બેટી વધાવો અભિયાન (પીસી એન્ડ પીએનડીટી એક્ટનું અમલીકરણ)

પીસી એન્ડ પીએનડીટી એક્ટનો મુખ્ય ઉદ્દેશ જાતિ પરીક્ષણ તથા જાતિ આધારિત ભૂણ હત્યા અટકાવવાનો છે, જેથી જન્મ સમયે બાળકોના જાતિ પ્રમાણદરમાં સમાનતા લાવી શકાય. જે અન્વયે પીસી એન્ડ પીએનડીટી એક્ટ-૧૯૯૪ની જોગવાઈ અનુસાર રાજ્ય સરકાર દ્વારા સ્ટેટ સુપરવાઇઝરી બોર્ડ, સ્ટેટ એપ્રોપ્રિએટ ઓથોરીટી, સ્ટેટ એડવાઇઝરી કમિટી, સ્ટેટ ઇન્સપેક્શન એન્ડ મોનીટરીંગ કમિટી, ડિસ્ટ્રીક્ટ એપ્રોપ્રિએટ ઓથોરીટી અને ડિસ્ટ્રીક્ટ એડવાઇઝરી કમિટીની રચના કરવામાં આવેલ છે. રાજ્ય કક્ષાએ પીસી એન્ડ પીએનડીટી સેલની રચના કરી મજબૂત માળખાકીય આયોજન સુનિશ્ચિત કરેલ છે.

જાતિ પ્રમાણની સમતુલાની આ સમસ્યા સારું હજુ વધારે સામાજિક જાગૃતિની આવશ્યકતા છે. www.betivadhao.gujarat.gov.in વેબ પોર્ટલ દ્વારા રાજ્યના તમામ રજીસ્ટર્ડ થયેલ ક્લીનિક દ્વારા કરવામાં આવેલ સોનોગ્રાફીની વિગતોની નોંધ ઓન લાઇન ફોર્મ-એફ દ્વારા કરવામાં આવે છે.

44. નર્સિંગ શાળામાં અભ્યાસ કરતી વિદ્યાર્થીનીઓને સ્ટાઇપેન્ડ

નર્સિંગ શાળામાં અભ્યાસ કરતી વિદ્યાર્થીનીઓને આર્થિક સહાય પેટે દર મહિને રૂ.૧૨૨૦/- સ્ટાઇપેન્ડ આપવામાં આવે છે.

45. સંસ્થાકીય પ્રસૂતિમાં વધારો

જાહેર અથવા ખાનગી સંસ્થાકીય આરોગ્ય સુવિધાઓમાંથી પ્રસૂતિ કરવામાં આવે, જેથી પૂર્વ રૂ.૬૦૦૦/- ની સહાયમાં વધારો કરીને રૂ. ૧૨,૦૦૦/- ની નાણાકીય સહાય કરવામાં આવી છે.

46. નમોશ્રી યોજના

કુપોષણ અને એનીમિયાથી થતી બિમારી તેમજ માતામૃત્યુ અને બાળમૃત્યુ દરમાં ઘટાડો કરવાના આશયથી રાજ્ય સરકાર દ્વારા વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫ થી નમોશ્રી યોજનાનો અમલ સમગ્ર રાજ્યમાં કરવામાં આવેલ. આરોગ્ય અને પોષણમાં સુધારો લાવવાના હેતુસર સગર્ભા માતા તેમજ ધાત્રી માતાને PMMVY અને JSY ના લાભ સાથે કુલ ચાર હપ્તામાં પ્રથમ અને દ્વિતીય પ્રસૂતિ વખતે કુલ રૂ. ૧૨,૦૦૦/- ની સહાય તબક્કાવાર DBT મારફતે આપવામાં આવે છે.

47. અતિ જોખમી પ્રસૂતિનાં ચિહ્નો ધરાવતી સગર્ભામાતાની પ્રસૂતિ જિલ્લા હોસ્પિટલ અથવા મેડિકલ કોલેજ હોસ્પિટલ ખાતે સુનિશ્ચિત કરવાની યોજના

આ યોજનાનો ઉદ્દેશ રાજ્યમાં માતૃ મૃત્યુ દર તેમજ બાળ મૃત્યુ દર ઘટાડવાનો છે. અતિ જોખમી ચિહ્નો ધરાવતી સગર્ભા માતાઓને રાજ્યની તમામ મેડિકલ કોલેજ હોસ્પિટલ અથવા જિલ્લાઓની હોસ્પિટલમાં મફત સારવાર આપવામાં આવે છે.

- લાભાર્થીને કુલ રૂ.૧૫,૦૦૦/-ના ઇન્સેન્ટિવમાંથી રૂ.૫૦૦૦/- પ્રથમ તબક્કે ૯ મો માસ ચાલુ થાય ત્યારે તુરંત અને ત્યાર બાદ રૂ.૧૦,૦૦૦/- બીજા તબક્કે ૭ દિવસના હોસ્પિટલમાં રોકાણ બાદ અથવા તે પછી હોસ્પિટલથી રજા મળ્યા બાદ ડીસ્ચાર્જ સ્લીપ ઉપરથી એક અઠવાડિયામાં DBT મારફતે રકમ તેઓના ખાતામાં જમા કરાવવાની રહેશે.
- આ યોજના અંતર્ગત જે "આશા" બહેન દ્વારા સગર્ભા માતાની નોંધણીથી પ્રસૂતિના સમય દરમિયાન અગત્યની તમામ સેવાઓ પૂરી પાડવામાં આવી હોય અને અતિ જોખમી પ્રસૂતિની શક્યતા વાળી પ્રસુતા માતાની ડિલીવરી કરાવ્યા બાદ ૭ દિવસના હોસ્પિટલમાં રોકાણ પછી તે "આશા" બહેનને પ્રોત્સાહક રકમ પેટે રૂ.૩૦૦૦/- DBT મારફતે તેઓના ખાતામાં ચૂકવવામાં આવે છે.

ગૃહ વિભાગ

48. મહિલા સુરક્ષા સમિતિ (મહિલા કલ્યાણ)

રાજ્યની મહિલાઓની સુરક્ષા માટે ગૃહ વિભાગ હસ્તક રાજ્ય, શહેર તેમજ જીલ્લા મથકે મહિલા સુરક્ષા સમિતિની રચના કરવામાં આવેલ છે, આ સમિતિ દ્વારા મહિલાઓ ઉપર થતા અત્યાચાર રોકવા બાબતે જાગૃતિ લાવવા સમિતિ દ્વારા વિવિધ સ્તરે સંમેલનો, શિબિરો, તાલીમ કાર્યક્રમો તેમજ સ્વ રક્ષણના કાર્યક્રમોનું આયોજન કરવામાં આવે છે. આ પહેલનો મુખ્ય હેતુ પ્રતિરોધાત્મક પગલા સમુદાયની સક્રિય ભાગીદારી અને ક્ષમતા વર્ધન દ્વારા મહિલાઓ માટે વધુ સુરક્ષિત વાતાવરણનું નિર્માણ કરવાનો છે.

ઉદ્યોગ અને ખાણ વિભાગ

49. શ્રી વાજપાઈ બેન્કેબલ / જ્યોતિ ગ્રામોદ્યોગ વિકાસ યોજના

આ યોજના અંતર્ગત ગુજરાત રાજ્યના શહેરી તથા ગ્રામ્ય વિસ્તારોમાં રહેતા બેરોજગાર યુવા/યુવતીઓને સ્વરોજગાર માટે સક્ષમ બનાવવાનો મુખ્ય ઉદ્દેશ છે. ઉદ્યોગ, સેવા તથા ધંધા ક્ષેત્રોને આવરી લેતી આ યોજનામાં દિવ્યાંગ વ્યક્તિઓને પણ લાભ આપવામાં આવે છે, જેમાં જનરલ કેટેગરીના લાભાર્થીઓને રૂ.૨૫ લાખ સુધીની લોન સામે મહત્તમ રૂ.૩.૭૫ લાખની સબસીડી અને અનુસૂચિત જાતિ/જનજાતિ તથા દિવ્યાંગ લાભાર્થીઓને મહત્તમ રૂ. ૫ લાખ સુધીની સબસીડી આપવામાં આવે છે. આ યોજનાના અરજીઓ નિર્ધારિત પોર્ટલ મારફતે ઓનલાઇન જ કરવી રહેશે.

50. માનવ કલ્યાણ યોજના

માનવ કલ્યાણ યોજના સમાજના નબળા વર્ગના નાના ધંધા-રોજગાર કરતા વ્યક્તિઓને આર્થિક રીતે સશક્ત બનાવવાનો ઉદ્દેશ ધરાવે છે. આ યોજના હેઠળ લાભાર્થીના ધંધા અનુસાર જરૂરી સાધન-ઓજારો સાધન-સામગ્રી સ્વરૂપે આપવામાં આવે છે, જેથી તેમની આવકમાં વધારો થાય. લાભાર્થીને પસંદગી મુજબ સાધન-સામગ્રી ખરીદી શકાય તે માટે QR Code આધારિત ઈ-વાઉચર આપવામાં આવે છે.

51. નેશનલ હેન્ડલૂમ ડેવલપમેન્ટ પ્રોગ્રામ (બજાર સહાય યોજના)

ભારત સરકારના વસ્ત્ર મંત્રાલય દ્વારા અમલમાં મૂકાયેલી આ કેન્દ્ર પ્રાયોજિત યોજના હેઠળ હાથશાળ ક્ષેત્રના કારીગરો અને સહકારી મંડળીઓને નાણાકીય અને માર્કેટિંગ સહાય આપવામાં આવે છે. આ યોજના દ્વારા હાથશાળ કાપડના વેચાણમાં વધારો થાય તે માટે સાધન-ઓજારો, કૌશલ્ય સુધારણા અને માર્કેટિંગ સપોર્ટ આપવામાં આવે છે. યોજના અંતર્ગત ત્રણ વર્ષના સરેરાશ વેચાણ પર ૧૦% બજાર સહાય આપવામાં આવે છે, જેમાં ૫% રાજ્ય ફાળો અને ૫% કેન્દ્ર સરકારનો ફાળો હોય છે. આથી કારીગરોના આર્થિક ઉત્થાનમાં મદદ મળે છે.

52. ગુજરાત રાજ્ય હાથશાળ અને હસ્તકલા વિકાસ નિગમ

આ નિગમ દ્વારા હાથશાળ અને હસ્તકલા ક્ષેત્રે કાર્યરત કારીગરોના જીવનધોરણમાં સુધારો લાવવા માટે વિવિધ વિકાસાત્મક કાર્યક્રમો અમલમાં મૂકવામાં આવે છે. તેમાં ક્લસ્ટર આધારિત અભિગમ હેઠળ કારીગરોને તાલીમ, સુતર પુરવઠો, ડિઝાઇન વિકાસ, આધુનિકીકરણ તેમજ એમ્પોરિયમ, સેલ્સ ડેપો અને પ્રદર્શન-મેળાઓ મારફતે વેચાણની સુવિધા પૂરી પાડવામાં આવે છે. નિગમ દ્વારા કારીગરોને કાચા માલથી લઈને માર્કેટિંગ સુધી સંપૂર્ણ સહાય આપવામાં આવે છે. આ પ્રયાસોથી કારીગરોને કાયમી રોજગારી અને આવકની સ્થિરતા પ્રાપ્ત થાય છે.

53. ઔદ્યોગિક સહકારી મંડળીઓની પેકેજ યોજના

આ યોજનાનો મુખ્ય હેતુ ઔદ્યોગિક સહકારી મંડળીઓને ખાનગી ઉદ્યોગો સાથે સ્પર્ધા કરી શકે તે માટે મજબૂત બનાવવાનો છે. ગ્રામ્ય અને શહેરી વિસ્તારોમાં કાર્યરત કુટીર અને ગ્રામોદ્યોગ આધારિત સહકારી મંડળીઓને શેરફાળો, શેરલોન, વહીવટી સહાય, તાલીમ, વ્યાજ સહાય તથા માર્કેટિંગ સપોર્ટ આપવામાં આવે છે. સામૂહિક ઉત્પાદન અને રોજગારી સર્જન માટે મંડળીઓના સભ્યોને આર્થિક અને તકનીકી સહાય પૂરી પાડવામાં આવે છે. આ યોજનાથી અંતરિયાળ વિસ્તારોમાં રોજગારીના અવસર વધે છે.

54. પ્રધાનમંત્રી રોજગાર સર્જન કાર્યક્રમ (PMEGP)

પ્રધાનમંત્રી રોજગાર સર્જન કાર્યક્રમ (PMEGP) નો મુખ્ય હેતુ ગ્રામ્ય અને શહેરી વિસ્તારોમાં સ્વરોજગારની તકો સર્જવાનો છે. આ યોજના અંતર્ગત ઉત્પાદન, સેવા અને વ્યાપાર ક્ષેત્રમાં નવું એકમ સ્થાપવા માટે બેંક લોન સાથે સબસીડી આપવામાં આવે છે. જનરલ કેટેગરીના લાભાર્થીઓને ગ્રામ્ય વિસ્તારમાં ૨૫% અને શહેરી વિસ્તારમાં ૧૫% સબસીડી મળે છે, જ્યારે અનુસૂચિત જાતિ/જનજાતિ, મહિલાઓ અને દિવ્યાંગ લાભાર્થીઓને અનુક્રમે ૩૫% અને ૨૫% સુધીની સબસીડી આપવામાં આવે છે. આ યોજના હેઠળ લાભાર્થીને ઉદ્યોગ સ્થાપન માટે તાલીમ પણ આપવામાં આવે છે.

55. ગ્રામોદ્યોગ વિકાસ યોજના

આ યોજના ગ્રામ્ય વિસ્તારોમાં પરંપરાગત ઉદ્યોગો અને કુટીર ઉદ્યોગોને પ્રોત્સાહન આપવા માટે અમલમાં છે. તેમાં ખાદી, હસ્તકલા, લઘુ ઉદ્યોગો તથા સ્થાનિક કૌશલ્ય આધારિત પ્રવૃત્તિઓને નાણાકીય અને તકનીકી સહાય આપવામાં આવે છે. યોજના દ્વારા ગ્રામ્ય વસ્તીને પોતાના ગામમાં જ રોજગારી મળી રહે તે સુનિશ્ચિત કરવામાં આવે છે. આથી ગ્રામ્યથી શહેરી સ્થળાંતર ઘટાડવામાં મદદ મળે છે અને ગ્રામ્ય અર્થતંત્ર મજબૂત બને છે.

56. ખાદી અને ગ્રામોદ્યોગ તાલીમ કાર્યક્રમ

ખાદી અને ગ્રામોદ્યોગ ક્ષેત્રમાં કાર્યરત અથવા નવા પ્રવેશ ઇચ્છતા વ્યક્તિઓ માટે આ યોજના હેઠળ વિવિધ કૌશલ્ય આધારિત તાલીમો આપવામાં આવે છે. તાલીમમાં ઉત્પાદન પ્રક્રિયા, ગુણવત્તા સુધારણા, આધુનિક સાધનોનો ઉપયોગ અને માર્કેટિંગ વિષયક માર્ગદર્શન આપવામાં આવે છે. તાલીમ પૂર્ણ થયા બાદ તાલીમાર્થીઓને સ્વરોજગાર શરૂ કરવા માટે અન્ય સરકારી યોજનાઓ સાથે જોડવામાં આવે છે. આથી આત્મનિર્ભરતા અને કાયમી આવકનો સ્ત્રોત વિકસે છે.

57. હસ્તકલા વિકાસ યોજના

હસ્તકલા ક્ષેત્રે કાર્યરત કારીગરોને પ્રોત્સાહન આપવા માટે આ યોજના અમલમાં છે. આ યોજના અંતર્ગત કારીગરોને ડિઝાઇન વિકાસ, કાચા માલની સહાય, આધુનિક સાધનો તથા બજાર જોડાણ માટે સામુહિક સુવિધાઓ સહિત સહાય આપવામાં આવે છે. રાજ્ય અને રાષ્ટ્રીય સ્તરે પ્રદર્શન-મેળાઓમાં ભાગ લેવાની તક આપી તેમની કળાને વ્યાપક બજાર મળે તે માટે પ્રયાસ કરવામાં આવે છે. આથી પરંપરાગત કળાઓનું સંરક્ષણ અને આર્થિક વિકાસ બંને સિદ્ધ થાય છે.

58. મહિલા સ્વરોજગાર પ્રોત્સાહન યોજના

મહિલાઓને આર્થિક રીતે સશક્ત બનાવવા માટે આ યોજના અમલમાં મૂકવામાં આવી છે. યોજના અંતર્ગત મહિલાઓને કુટીર ઉદ્યોગ, હસ્તકલા, સેવા તથા લઘુ વ્યવસાય માટે લોન, સબસીડી અને તાલીમની સુવિધા આપવામાં આવે છે. મહિલાઓ દ્વારા ચલાવવામાં આવતા સ્વસહાય જૂથો (SHGs)ને પણ આ યોજના હેઠળ વિશેષ પ્રાધાન્ય આપવામાં આવે છે. આ યોજનાથી મહિલાઓનું આર્થિક સ્વાવલંબન વધે છે અને સામાજિક સશક્તિકરણને વેગ મળે છે.

59. કુટીર ઉદ્યોગ સાધન સહાય યોજના

આ યોજના હેઠળ કુટીર ઉદ્યોગ સાથે સંકળાયેલા લાભાર્થીઓને તેમના વ્યવસાય માટે જરૂરી સાધન-સામગ્રી ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવે છે. પરંપરાગત તેમજ આધુનિક સાધનોની સહાયથી ઉત્પાદન ક્ષમતા અને ગુણવત્તામાં સુધારો થાય છે. સાધન સહાયના કારણે નાના ઉદ્યોગકારોને પ્રારંભિક ખર્ચમાં રાહત મળે છે અને તેઓ સરળતાથી પોતાનો વ્યવસાય શરૂ કરી શકે છે. આ યોજના આત્મનિર્ભર ભારતના દૃષ્ટિકોણને મજબૂત બનાવે છે.

60. તાલીમ સહ રોજગારી યોજના

આ યોજના હેઠળ બેરોજગાર યુવાનો અને મહિલાઓને વ્યવસાયલક્ષી તાલીમ આપવામાં આવે છે. તાલીમમાં કુશળતા વિકાસ, ઉત્પાદન પદ્ધતિ, નાણાકીય વ્યવસ્થાપન અને માર્કેટિંગ અંગે માર્ગદર્શન આપવામાં આવે છે. તાલીમ પૂર્ણ થયા બાદ તાલીમાર્થીઓને સ્વરોજગાર અથવા

રોજગારીની તકો સાથે જોડવામાં આવે છે. આ યોજનાથી માનવ સંસાધન વિકાસ થાય છે અને ટકાઉ રોજગારી સર્જાય છે.

61. યુવા ઉદ્યોગકાર વિકાસ યોજના

યુવા ઉદ્યોગકારોને પ્રોત્સાહન આપવા માટે આ યોજના હેઠળ માર્ગદર્શન, તાલીમ, લોન-લિંકજ અને ફેન્ડહેલ્ડિંગ સપોર્ટ આપવામાં આવે છે. ઉદ્યોગ શરૂ કરવાની પ્રક્રિયા, નાણાકીય આયોજન અને બજાર પ્રવેશ અંગે સંપૂર્ણ માર્ગદર્શન આપવામાં આવે છે. યુવાનોમાં ઉદ્યોગસાહસિકતા વિકસે તે હેતુથી પ્રાયોગિક અભિગમ અપનાવવામાં આવે છે. પરિણામે નવા ઉદ્યોગો અને રોજગારી સર્જાય છે.

62. વ્યાજ સહાય યોજના

નાના ઉદ્યોગકારો પર લોનના વ્યાજનો બોજ ઘટાડવા માટે આ યોજના અમલમાં છે. બેંક કે નાણાકીય સંસ્થાઓ પાસેથી લેવામાં આવેલી લોન પર નિર્ધારિત મર્યાદા સુધી વ્યાજ સહાય આપવામાં આવે છે. આ સહાયથી ઉદ્યોગકારોને આર્થિક રાહત મળે છે અને તેઓ વધુ આત્મવિશ્વાસ સાથે પોતાનો વ્યવસાય વિસ્તારી શકે છે. ખાસ કરીને નવા અને નાના એકમો માટે આ યોજના ઉપયોગી છે.

63. મહિલા અને સ્વ-સહાય જૂથ આધારિત ઉદ્યોગ સહાય

મહિલાઓ અને સ્વ-સહાય જૂથો દ્વારા ચલાવવામાં આવતા કુટીર ઉદ્યોગોને પ્રોત્સાહન આપવા માટે આ યોજના અમલમાં મૂકવામાં આવી છે. યોજના હેઠળ તાલીમ, સાધન સહાય, નાણાકીય સહાય તથા બજાર જોડાણ પૂરું પાડવામાં આવે છે. મહિલાઓને સામૂહિક રીતે ઉદ્યોગ પ્રવૃત્તિમાં જોડીને આવકમાં વધારો કરવો એ મુખ્ય ઉદ્દેશ છે. આ યોજનાથી મહિલાઓનું આર્થિક તેમજ સામાજિક સશક્તિકરણ થાય છે.

શ્રમ અને રોજગાર વિભાગ

64. નમો કૌશલ્ય લક્ષ્મી યોજના

મહિલાઓની કૌશલ્ય વિકાસમાં સહભાગિતા વધે તેમજ અભ્યાસ પૂર્ણતા દરમાં વધારો થાય તે હેતુથી રાજ્યની ઔદ્યોગિક તાલીમ સંસ્થાઓની તમામ મહિલા તાલીમાર્થીઓને "નમો કૌશલ્ય લક્ષ્મી યોજના" હેઠળ એક વર્ષના અભ્યાસક્રમ માટે ક્રમશઃ રૂ.૧૫,૦૦૦/- અને બે વર્ષના અભ્યાસક્રમ માટે ક્રમશઃ રૂ.૨૪,૦૦૦/- સુધીની આર્થિક સહાય આપવાનું આયોજન છે. જેમાં એક વર્ષના અભ્યાસક્રમ માટે પ્રતિ મહિલા તાલીમાર્થી દીઠ રૂ.૭૫૦/- પ્રતિ માસ લેખે, ૧૦ માસના રૂ.૭૫૦૦/- અને બાકી રકમ રૂ.૭૫૦૦/- આખરી વાર્ષિક પરીક્ષા પાસ કર્યા બાદ એમ કુલ રૂ.૧૫૦૦૦/- અને બે વર્ષના અભ્યાસક્રમમાં જોડાયેલ મહિલા તાલીમાર્થીઓને પ્રતિ માસ રૂ.૭૫૦/- લેખે, ૧૦ માસના રૂ.૭૫૦૦/- પ્રથમ વર્ષ માટે બજેટ જોગવાઈ સૂચવવામાં આવે છે. બે વર્ષના અભ્યાસક્રમમાં જોડાયેલ મહિલા તાલીમાર્થીઓની બાકી રહેતી રકમ તે પછીના નાણાકીય વર્ષમાં ચુકવવા અંગે બજેટ આયોજન કરવામાં આવશે. બે વર્ષના અભ્યાસક્રમના તાલીમાર્થીઓને રૂ. ૮૦૦૦/- આખરી વાર્ષિક પરીક્ષા પાસ કર્યાબાદ ચૂકવવાનું એટલે કે રૂ. ૨૪,૦૦૦/- સુધીની આર્થિક સહાય આપવાનું આયોજન છે.

65. પ્રસૂતિ સહાય યોજના

આ યોજના દ્વારા નોંધાયેલા બાંધકામ મહિલા શ્રમિકને તેની સગર્ભાવસ્થા દરમિયાન આર્થિક સહાય મળે રહે તેમજ નોંધાયેલ બાંધકામ શ્રમિકની પત્નીને સગર્ભાવસ્થા દરમિયાન નાણાકીય સહાય આપી શકાય તે ઉદ્દેશ્યથી આ યોજના અમલી બનાવવામાં આવેલ છે, આ યોજના અંતર્ગત;

- નોંધાયેલા મહિલા બાંધકામ શ્રમિકને રૂ.૫૦૦૦/- પ્રસૂતિ સહાય તેમજ રૂ.૨૫૦૦/- પોષણ આહાર મળી કુલ રૂ.૭૫૦૦/- તથા આત્મનિર્ભર પેકેજ (ગુજરાત)ના ઠરાવથી મહિલા બાંધકામ શ્રમિકને સગર્ભાવસ્થાના છેલ્લા ત્રણ માસ તેમજ પ્રસૂતિ બાદના ત્રણ માસ માટે વેતન નુકશાનીની ભરપાઈ તરીકે પ્રતિ માસ રૂ.૫૦૦૦/-ની સહાય છ માસ માટે (પ્રસૂતિ પહેલાના ૩ માસ અને પ્રસૂતિ બાદના ૩ માસ) કુલ ૩૦,૦૦૦/- ની સહાય જે મળીને નોંધાયેલા મહિલા બાંધકામ શ્રમિકને કુલ રૂ.૩૭,૫૦૦/-ની સહાય તથા નોંધાયેલા બાંધકામ શ્રમિકની પત્નીને રૂ.૬૦૦૦/-ની સહાય આપવામાં આવે છે.

66. મુખ્યમંત્રી ભાગ્યલક્ષ્મી બોન્ડ

ભાગ્યલક્ષ્મી બોન્ડ યોજના "દીકરી વધાવો દીકરી ભણાવો" ના ઉદ્દેશ સાથે સ્ત્રી ભૂણ હત્યા અટકાવવા તથા બાંધકામ શ્રમિકોની દીકરીને શિક્ષણ તથા લગ્નના ખર્ચાને પહોંચી વળવા સાથેના હેતુથી અમલમાં મુકવામાં આવેલ છે.

આ યોજના અંતર્ગત બાંધકામ વ્યવસાયમાં જોડાયેલ તથા શ્રમયોગી કલ્યાણ બોર્ડમાં નોંધાયેલ બાંધકામ શ્રમિકની એક દીકરીના નામે રૂ. ૨૫,૦૦૦/- નો મુખ્યમંત્રી ભાગ્યલક્ષ્મી બોન્ડ ૧૮ વર્ષની મુદત માટે મુકવામાં આવે છે, જે રકમ દીકરી દ્વારા ૧૮ વર્ષની વય પૂરી થતા ઉપાડી શકાય છે, જે તેના ઉચ્ચ શિક્ષણ અને ભવિષ્ય માટે મદદરૂપ બની શકશે.

- આ યોજનામાં લાભાર્થી દીકરીના પ્રથમ વારસદાર તરીકે દીકરીની માતા ગણાશે જો લાભાર્થી દીકરીની માતા હયાત ન હોય તો તેવા કિસ્સામાં લાભાર્થી દીકરીની બહેનને (૧૮ વર્ષ અથવા ૧૮ વર્ષથી વધુ વય ધરાવતી) વારસદાર તરીકે ગણવામાં આવશે અને જો લાભાર્થી દીકરીની બહેન પણ હયાત ના હોય ત્યારેજ લાભાર્થી દીકરીના પિતાને તે દીકરીના વારસદાર તરીકે ગણવામાં આવશે.

67. મહિલાઓ માટે તાલીમી યોજના

રાજ્યમાં ૨૫ સરકારી મહિલા આઈ.ટી.આઈ.માં મંજૂર ૮૬૨૪ બેઠકો સામે ૬૫૯૮ બેઠકો પર મહિલા તાલીમાર્થીઓ તાલીમ મેળવે છે. ૫૧ સરકારી ઔદ્યોગિક તાલીમ સંસ્થાઓ ખાતે મહિલા પાંખની ૨૪૪૦ બેઠકો મંજૂર કરવામાં આવેલ છે. હાલ રાજ્યની ૨૮૮ સરકારી ઔદ્યોગિક તાલીમ સંસ્થાઓમાં કુલ ૨૦,૯૨૩ મહિલા તાલીમાર્થીઓ તાલીમ લઈ રહેલ છે. દરેક વ્યવસાયની ૩૩ ટકા બેઠકો મહિલાઓ માટે અનામત રાખવામાં આવેલ છે. રાજ્યની સરકારી ઔદ્યોગિક તાલીમ સંસ્થાઓમાં તાલીમ લેતી તમામ મહિલા તાલીમાર્થીનીઓને ટ્યૂશન ફી ભરવામાંથી સંપૂર્ણ મુક્તિ આપવામાં આવેલ છે.

વ્યાવસાયિક ક્ષેત્રે મહિલાઓની સહભાગિતા વધે તે હેતુસર રાજ્યની સરકારી ઔદ્યોગિક તાલીમ સંસ્થાઓમાં મહિલાઓ વધુ પ્રમાણમાં પ્રવેશ મેળવે, અભ્યાસ પૂર્ણ કરે અને આત્મનિર્ભર બને તે માટે તાલીમાર્થીનીઓને વ્યાવસાયિક શિક્ષણની સાથે સશક્તિકરણ મળે તે હેતુથી તેઓને આર્થિક

સહાય આપવા માટે “નમો લક્ષ્મી યોજના” નાણાકીય વર્ષ: ૨૦૨૬-૨૭ માં નવી બાબત તરીકે પ્રસ્તુત કરવામાં આવેલ છે.

68. શ્રી નાનાજી દેશમુખ આવાસ યોજના

ગુજરાત મકાન અને અન્ય બાંધકામ શ્રમયોગી કલ્યાણ બોર્ડ દ્વારા શ્રી નાનાજી દેશમુખ આવાસ યોજના અંતર્ગત શહેરી વિસ્તારોમાં સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થા/શહેરી વિકાસ સત્તા મંડળ તથા ગુજરાત હાઉસિંગ બોર્ડ દ્વારા મુખ્યમંત્રી/ પ્રધાનમંત્રી આવાસ યોજના અન્વયે ફાળવણી થયેથી રૂ.૧,૬૦,૦૦૦ ની સહાય બોર્ડ દ્વારા નોંધાયેલા બાંધકામ શ્રમિક વતી મકાન ફાળવણી સંસ્થાને હવાલે મુકવામાં આવે છે, આ યોજના EWS/LIG/MIG શ્રેણીના મકાનો માટે લાગુ પડે છે. આ યોજના અંતર્ગત શ્રમિક કામદારોને આવાસ સહાય પૂરી પાડવામાં આવે છે.

69. ધન્વંતરી આરોગ્ય રથ

રાજ્યના અસંગઠિત બાંધકામ કામદારો વિવિધ બાંધકામ સાઇટો પર કામ કરેલ છે તે દરમિયાન તેમને શારીરિક ઇજાઓ, જીવનું જોખમ હોવું સ્વાભાવિક છે, તેથી સરકાર દ્વારા આ યોજના અંતર્ગત બાંધકામ સાઇટ્સ/કડિયાનાકા અને બાંધકામ કામદારોની વસાહતોમાં જઈ પ્રાથમિક આરોગ્ય તપાસ અને જરૂરી સારવાર નિઃશુલ્ક પૂરી પાડવામાં આવે છે. ધન્વંતરી આરોગ્ય રથમાં તાવ, ઝાડા, ઉલટી, ચામડીના રોગો અને લેબોરેટરી તપાસ સહિત સામાન્ય રોગોની આરોગ્ય તપાસ થાય છે. પેશાબ, લોહી, બ્લડ સુગર, મેલેરિયા જેવી તપાસ અને સગર્ભા સ્ત્રીઓને તેની ગર્ભાવસ્થા દરમિયાન પ્રાથમિક આરોગ્ય તપાસ પણ પૂરી પાડવામાં આવે છે.

70. અકસ્માત મૃત્યુ સહાય યોજના

આ યોજના અંતર્ગત નોંધાયેલ બાંધકામ સાઇટ કે ખાનગી / વ્યક્તિગત ધોરણે ન નોંધાયેલ સાઇટ પર ચાલુ કામે નોંધાયેલ કે ન નોંધાયેલ બાંધકામ શ્રમિકનું અકસ્માતે મૃત્યુ થાય તો તે બાંધકામ શ્રમિકના વારસદારને અકસ્માત મૃત્યુ સહાય / કાયમી અશક્તતાના કિસ્સામાં રૂ.૫.૦૦ લાખની સહાય આપવામાં આવે છે.

71. અંત્યેષ્ટિ સહાય

બાંધકામ શ્રમયોગી કલ્યાણ બોર્ડમાં નોંધાયેલા બાંધકામ શ્રમિકની ચાલુ મેમ્બરશીપ દરમિયાન કોઈ કારણોથી મૃત્યુ થાય તો તેમના ઉત્તરાધિકારીને અંત્યેષ્ટિ વિધિ માટે રૂ.૧૦,૦૦૦/-ની સહાય આપવામાં આવે છે.

72. શ્રમયોગી અન્નપૂર્ણા યોજના

રાજ્ય સરકાર દ્વારા અસંગઠિત બાંધકામ કામદારો તેમજ કડિયાનાકા ઉપર કામ કરતા શ્રમિકોને પોષણક્ષમ અને પૂરતું ભોજન મળી રહે તે માટે રાજ્યના દરેક કડિયાનાકા/બાંધકામ સાઇટ પર આ યોજના અંતર્ગત ભોજનની સુવિધા ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવેલ છે, જે અંતર્ગત શ્રમયોગી કલ્યાણ બોર્ડમાં નોંધાયેલા બાંધકામ શ્રમિકો ને રાહતદરે રૂ.૫/- માં કડિયાનાકા/બાંધકામ સાઇટ પર ભોજન પૂરું પાડવામાં આવે છે.

73. સ્થળાંતરિત બાંધકામ શ્રમિકોના બાળકો માટે હોસ્ટેલ સહાય

અસંગઠિત ક્ષેત્રમાં કામ કરતા પરિવારો મોટેભાગે સ્થળાંતરિત કરીને આવતા હોઈ આ શ્રમિક પરિવારોના બાળકોનો અભ્યાસ અધવચ્ચેથી છૂટી જતો હોય છે, આ સમસ્યાના ઉકેલ માટે રાજ્ય

સરકાર દ્વારા સ્થળાંતરિત બાંધકામ શ્રમિકોના બાળકોને તેમના ગામમાં અભ્યાસ કરી શકે તે માટે ગામની શાળામાં જ રહેવા જમવાની સુવિધા પૂરી પાડવામાં આવે છે.

કાયદા વિભાગ

74. વિક્ટિમ કમ્પેન્સેશન સ્કીમ

દંડ પ્રક્રિયા સંહિતા, 1973 ની કલમ 357A અંતર્ગત રાજ્ય સરકારે “ગુજરાત વિક્ટિમ કમ્પેન્સેશન યોજના, 2019” જાહેર કરી છે. આ યોજના અંતર્ગત રાજ્ય કાનૂની સેવા સત્તામંડળ (SLSA) અથવા જિલ્લા કાનૂની સેવા સત્તામંડળ (DLSA) દ્વારા વિક્ટિમ કમ્પેન્સેશન ફંડમાંથી વળતર ચુકવવામાં આવે છે. જરૂરી હોય તો પીડિતને તાત્કાલિક રાહતરૂપે મફત તબીબી સારવાર તથા પ્રાથમિક સારવાર પણ ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવે છે. આ યોજના ખાસ કરીને મહિલાઓ અને સંવેદનશીલ વર્ગોના પીડિતોને ન્યાય, પુનર્વસન અને માનસન્માન સુનિશ્ચિત કરે છે.

વિક્ટિમ કમ્પેન્સેશન સ્કીમનો હેતુ ગુનાના ભોગ બનેલા પીડિત વ્યક્તિઓ અથવા તેમના આશ્રિતોને ન્યાયિક પ્રક્રિયા દરમિયાન અથવા બાદમાં નાણાકીય સહાય પૂરી પાડવાનો છે. ગુનાના કારણે થયેલા શારીરિક, માનસિક કે આર્થિક નુકસાન માટે રાજ્ય સરકાર દ્વારા વળતર આપવામાં આવે છે. આ યોજના હેઠળ અદાલત અથવા રાજ્ય કાનૂની સેવા સત્તામંડળની ભલામણના આધારે પીડિતને સહાય મંજૂર કરવામાં આવે છે, જેથી તેમને પુનર્વસન અને સામાન્ય જીવન તરફ પરત ફરવામાં મદદ મળે.

નર્મદા, જળ સંપત્તિ, પાણી પુરવઠા અને કલ્પસર વિભાગ

75. મુખ્યમંત્રી મહિલા પાણી સમિતિ પ્રોત્સાહન યોજના

રાજ્યમાં ગ્રામ્ય કક્ષાએ પાણી પુરવઠાની વ્યવસ્થામાં જન ભાગીદારી-મહિલા સશક્તિકરણના અભિગમમાં મહિલાઓની ભાગીદારીથી પેયજળ યોજનાઓ ખૂબ સારી રીતે ચાલી શકે છે તેમ પુરવાર થયેલ છે. મહિલાઓની ભાગીદારીને મજબૂત કરવા માટે આ યોજના અમલમાં મુકવામાં આવેલ છે. જે અંતર્ગત નીચે મુજબના કાર્યક્રમો હાથ ધરવામાં આવે છે.

નવી તથા જૂની પાણી સમિતિ કે જેમાં ૫૦% કે તેથી વધુ મહિલા પ્રતિનિધિત્વ હોય તેવી પ્રત્યેક પાણી સમિતિઓને પ્રોત્સાહન આપવામાં આવે છે.

- એક્ષ્પોઝર વિઝિટ
- તાલુકા કક્ષાએ ખાસ મહિલા કાર્યશિબિર
- જિલ્લા કક્ષાએ મહિલા સરપંચ કાર્યશિબિર
- રાજ્ય કક્ષાએ મહિલા સરપંચો અને પાણી સમિતિના અધ્યક્ષોને સન્માનિત કરવામાં આવે છે.
- પાણી પુરવઠા પ્રભાગ હેઠળની તમામ મહિલા સ્ટાફનું વિવિધ વિષયો પર ક્ષમતાવર્ધન

પંચાયત ગ્રામ ગૃહ નિર્માણ અને ગ્રામ વિકાસ વિભાગ

76. લખપતિદીદી ના વ્યવસાયને વધારવા તથા પ્રોત્સાહન આપવા બાબત

લખપતિદીદીઓ કે જે ખૂબ જ સારું કામ કરી રહી છે અને માર્કેટિંગની ક્ષમતા ઊભી કરેલ છે, તેવી લખપતિ દીદીઓને સ્કેલિંગ અપ માટેની સહાય આપવા વિચારાયેલ છે. આ પહેલ દ્વારા સફળ લખપતિ દીદીઓ સમુદાયમાં અન્ય મહિલાઓ માટે પ્રેરણાસ્ત્રોત તરીકે ઉભરી શકે તેવો હેતુ ધરાવે છે.

77. રાષ્ટ્રીય ગ્રામીણ આજીવિકા મિશન (NRLM)

મહિલાઓ માટેના સર્વાંગી સશક્તિકરણના અભિયાનને વેગ આપવા અને આર્થિક ઉન્નતિ માટે તથા તેમને પગભર કરવા માટે કેન્દ્ર સરકાર તથા રાજ્ય સરકારના સંયુક્ત ઉપક્રમે ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં રાષ્ટ્રીય ગ્રામીણ આજીવિકા મિશન (NRLM) અમલી બનાવેલ છે, જે અંતર્ગત;

- રાષ્ટ્રીય ગ્રામીણઆજીવિકા મિશન કાર્યક્રમ અંતર્ગત સ્વ-સહાય જૂથોમાં જોડાયેલા પરિવારોને વિવિધ આજીવિકા પ્રવૃત્તિઓ સાથે જોડવામાં આવે છે તેમજ તેમની વર્તમાન સમયમાં ઉપલબ્ધ આજીવિકાના સ્ત્રોતને વધુ સક્ષમ બનાવવા તેમજ નવા આજીવિકાના સ્ત્રોત વિકસાવવા માટે જરૂરી નાણાકીય ભંડોળ પૂરું પાડવાના ભાગરૂપે પ્રતિ સ્વ-સહાય જૂથ દીઠ રૂ. ૨૦,૦૦૦ થી રૂ. ૩૦,૦૦૦ ની મર્યાદામાં રિવોલ્વિંગ ફંડ તેમજ રૂ. ૧,૫૦,૦૦૦ રૂપિયાની મર્યાદામાં કોમ્યુનીટી ઇન્વેસ્ટમેન્ટ ફંડ ફાળવવામાં આવે છે.

78. મહિલા કિસાન સશક્તિકરણ પરિયોજના

મહિલા કિસાન સશક્તિકરણ પરિયોજના- ઇન્ટિગ્રેટેડ ફાર્મિંગ કલસ્ટર નો મુખ્ય ઉદ્દેશ ગ્રામીણઅને સિમાંત SHG જૂથ કે, જે આજીવિકા પ્રવૃત્તિઓમાં રોકાયેલી હોય અથવા આર્થિક ઉપાર્જનની પ્રવૃત્તિઓમાં રસ ધરાવતી હોય તેવી તમામ કિસાન મહિલાઓને અંત સુધી બેકવર્ડ અને ફોરવર્ડ સપોર્ટ પુરો પાડી, મૂલ્ય વર્ધિત પ્રવૃત્તિઓમાં સામુહિક આજીવિકા વ્યવસ્થા દ્વારા મહિલાઓને સશક્ત બનાવવાનો છે.

- એક MKSP – IFC કલસ્ટરમાં નજીક-નજીકના ૨ થી ૩ ગામોનો સમાવેશ થાય છે.
- જેમાં અંદાજિત ૨૫૦ થી ૩૦૦ સ્વ સહાય જૂથના પરિવારોનો સમાવેશ કરવામાં આવે છે.
- આ કલસ્ટરમાં ૩ થી ૪ પ્રકારની કૃષિ, બાગાયત, પશુપાલન અને તેને સંલગ્ન પ્રવૃત્તિઓ (ફાર્મ અને નોન-ફાર્મ) નો સમાવેશ થાય છે.
- જે દ્વારા આ તમામ પરિવારોને બેકવર્ડ અને ફોરવર્ડ સપોર્ટ પૂરો પાડી તેઓની આજીવિકામાં કાયમી વધારો કરવાનો છે.

79. વ્યાજ સહાય યોજના

દિન દયાલ ઉપાધ્યાય યોજના – નેશનલ રૂરલ લાઈવલીહુડ મિશન (DAY – NRLM) અંતર્ગતના હયાત તમામ મહિલા જૂથોને આપવામાં આવતી ધિરાણ સવલતો પર લેવામાં આવતા કુલ વ્યાજ અને આ યોજના હેઠળ મળતી વ્યાજ સહાય બાદ કરતાં, નિયમિત લોન ભરપાઈ કરતાં હોય તેવા સ્વ-સહાય જૂથોને તફાવતની વ્યાજ સહાયની રકમ ચૂકવવા રાજ્ય સરકાર પુરસ્કૃત “વ્યાજ સહાયની યોજના” અમલમાં મુકેલ છે. આ યોજના દ્વારા મહિલાઓમાં નાણાકીય શિસ્ત અને સસ્તું ઋણ ઉપલબ્ધતા વધે છે.

80. જી-સફલ (G-SAFAL)

Gujarat Scheme for Antyodaya Families for Augmenting Livelihoods - આ યોજનાનો ઉદ્દેશ્ય લાભાર્થીઓની આજીવિકા અને સંપત્તિમાં વધારો કરવાનો, તેમને ખોરાક અને પોષણ સુરક્ષા પૂરી પાડવાનો અને તેમને વિવિધ સરકારી કાર્યક્રમો સુધી પહોંચવા માટે સક્ષમ બનાવવાનો છે. આ યોજનાનો ધ્યેય ગુજરાતના ૧૩ મહત્વાકાંક્ષી બ્લોક અને ૨ મહત્વાકાંક્ષી જિલ્લાઓમાં ૫૦૦૦૦ ગ્રામીણ ગરીબ મહિલાઓ, જેમના પરિવારો અંત્યોદય અન્ન યોજના (AAY) કાર્ડ ધારકો હોય તેઓ માટે સામાજિક સુરક્ષા, નાણાકીય સહાય અને સશક્તિકરણમાં સુધારો કરવાનો છે. વધુમાં, આ યોજનાનો ઉદ્દેશ્ય ગ્રામીણ મહિલાઓને સશક્ત બનાવવાનો, તેમને આર્થિક રીતે સ્વતંત્ર બનાવવાનો અને તેમની સામાજિક સ્થિતિને મજબૂત બનાવવાનો છે.

81. પ્રધાનમંત્રી આવાસ યોજના (ગ્રામીણ)

ગ્રામ્ય વિસ્તારના કુટુંબોને “પોતાના સ્વપ્નનું ઘર” મળે અને તેમનું જીવનધોરણ ઊંચું આવે તે ઉદ્દેશથી “પ્રધાનમંત્રી આવાસ યોજના” અમલી બનાવેલ છે, જે અંતર્ગત પાત્રતા ધરાવતા ઘરવિહોણા તેમજ કાચા આવાસ ધરાવતા લોકોને નાણાકીય સહાય પૂરી પાડી નવા આવાસના બાંધકામ માટે સહાયરૂપ બનવામાં આવે છે. આ યોજના હેઠળ લાભાર્થીને કેન્દ્ર સરકાર અને રાજ્ય સરકાર દ્વારા રૂ.૧,૨૦,૦૦૦ ની તબક્કાવાર સહાય આપવામાં આવે છે અને આ રકમ તબક્કાવાર સીધા જ લાભાર્થીના બેંક ખાતામાં ટ્રાન્સફર કરવામાં આવે છે.

82. પ્રધાનમંત્રી જનજાતિ આદિવાસી ન્યાય મહાઅભિયાન (PM-JANMAN)

પ્રધાનમંત્રી જનજાતિ આદિવાસી ન્યાય મહાઅભિયાન અંતર્ગત ગ્રામ્ય વિસ્તારમાં આરોગ્ય, શિક્ષણ અને આજીવિકામાં રહેલ અંતરને દૂર કરીને PVTGs ની (Particularly Vulnerable Tribal Groups-PVTGs) સામાજિક-આર્થિક સ્થિતિમાં સુધારો કરવાનો છે, ખાસ કરીને સંવેદનશીલ આદિમ જૂથો સમુદાયો, વસાહતોમાં વસતા લોકોને વિવિધ વિભાગોની હાલની યોજનાઓ અંતર્ગત લાભાન્વિત કરી તેમણે માળખાગત સુવિધાઓ પૂરી પાડવામાં આવે છે, આ ઉપરાંત રૂ.૨,૦૦,૦૦૦ ની આર્થિક સહાય ૩(ત્રણ) હપ્તામાં તબક્કાવાર લાભાર્થીના બેંક ખાતામાં ટ્રાન્સફર કરવામાં આવે છે.

83. સ્વચ્છ ભારત મિશન (ગ્રામીણ)

સ્વચ્છ ભારત મિશન (ગ્રામીણ) યોજના અંતર્ગત ગ્રામ્ય વિસ્તારોમાં રહેતા પરિવારો માટે વ્યક્તિગત શૌચાલયના નિર્માણ અને ઘન અને પ્રવાહી કચરાના સુયોગ્ય રીતે નિકાલ કરવાના હેતુથી અમલમાં મૂકવામાં આવેલ છે. સ્વચ્છ ભારત મિશન (ગ્રામીણ) ભાગ-૨ અંતર્ગત ઘન કચરાના વ્યવસ્થાપન કામગીરીના ભાગરૂપે નીચે મુજબની કામગીરી કરવામાં આવે છે.

- ગામોમાં કચરાનું ડોર ટુ ડોર કલેક્શન થાય છે અને સેગ્રીગેશન શેડના કામો પૂર્ણ કરવામાં આવેલ છે.
- ગોબરધન યોજના અંતર્ગત ક્લસ્ટર બેઇઝ બાયોગેસ પ્લાન્ટ સ્થાપવામાં આવેલ છે.

84. મહાત્મા ગાંધી રાષ્ટ્રીય ગ્રામીણ રોજગાર બાંહેધરી યોજના

ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં રહેતા કુટુંબોના સભ્યો (મહિલા અને પૂરૂષો) ને વર્ષમાં ૧૦૦ દિવસની રોજગાર આપવાની ગેરંટી આપી ગ્રામ વિકાસના વિવિધ કામો જેવા કે, વરસાદી પાણી સંગ્રહ, રિચાર્જ, ખેતરોમાં પાળા બાંધવા, વૃક્ષારોપણ વિગેરે કરવામાં આવે છે. આ યોજના અંતર્ગત

ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં રોજગારીની તકો પેદા કરી ગામોમાંથી થતા સ્થળાંતરને અટકાવી કુટુંબોની આવકમાં વધારો કરવામાં આવે છે.

આ યોજના અંતર્ગત મહિલાઓ માટે ખાસ કામના સ્થળે ઘોડિયાઘર, સમાન કામ સામે સમાન વેતન તેમજ ૧૫ દિવસમાં વેતનની નિયમિત ચૂકવણી કરવામાં આવે છે.

85. સ્ટાર્ટઅપ વિલેજ એન્ટરપ્રિન્યોરશીપ પ્રોગ્રામ

સ્ટાર્ટઅપ વિલેજ એન્ટરપ્રિન્યોરશીપ પ્રોગ્રામ (SVEP) અંતર્ગત નિયત તાલુકામાં સખીમંડળ સાથે સંકળાયેલા બહેનો કે તેમના પરિવારજનોને રોજગારી મળી રહે તે માટે સરકારશ્રી દ્વારા કોમ્યુનિટી એન્ટરપ્રાઇઝ ફંડ આપવામાં આવે છે. જેમાંથી જે-તે વ્યક્તિને તેની જરૂરિયાત મુજબ અને વ્યવસાયના પ્રમાણમાં વાર્ષિક ૧૨%ના દરે લોન આપવામાં આવે છે.

- વ્યક્તિગત લાભાર્થીને મહત્તમ રૂ.૧,૦૦,૦૦૦/- સુધીની લોન અને ગ્રુપ/સમૂહમાં લાભાર્થી (વ્યક્તિગત કે સામૂહિક) ને તાલીમ, વ્યવસાયની યોજના બનાવી આપવી, બજાર સાથે જોડાણ, હિસાબ રાખવાની સાચવવાની તાલીમ તથા વર્ષ સુધી તેમની સાથે રહી તેમણે જોઈતી સહાય અને તાલીમ પૂરી પાડવામાં આવે છે.
- લાભાર્થીને સરળ લોનની સાથે ઉદ્યોગ સાહસિક /વ્યવસાયીને જે વ્યવસાય શરૂ કરવો છે તે માટે બિઝનેસ પ્લાન/વ્યવસાયની યોજના, તે માટે જોઈતી તાલીમ બજાર સાથે જોડાણ, હિસાબ રાખવા/સાચવવાની તાલીમ, વ્યવસાય અને વ્યવસાયિકની દેખરેખ અને તેના વિકાસની નિશ્ચિતતા તપાસવાનું કાર્ય માટે સહકાર આપવામાં આવે છે.
- જે અંતર્ગત ઉત્પાદન પ્રવૃત્તિના એકમો (મેન્યુફેક્ચરીંગ), સેવાકીય એકમો (સર્વિસ) અને વેપાર કરતાં એકમો (ટ્રેડિંગ) સ્થાપી શકાય.

86. ગ્રામીણ સ્વરોજગાર તાલીમ સંસ્થાન (આરસેટી)

આ તાલીમ સંસ્થાન દ્વારા ગ્રામીણવિસ્તારનાં ૧૮ થી ૪૫ વર્ષના બેરોજગાર યુવાન/યુવતીઓને ટૂંકા ગાળાની તાલીમ આપી સ્વરોજગાર શરૂ કરવા પ્રોત્સાહિત કરવામાં આવે છે.

87. દીન દયાલ ઉપાધ્યાય - ગ્રામીણ કૌશલ્ય યોજના (ડી.ડી.યુ.- જી.કે.વાય.)

ગ્રામ્ય સ્તરના ગરીબી રેખા નીચે જીવતા યુવક/યુવતીઓને તેમની જરૂરિયાત મુજબ કૌશલ્ય વર્ધન તાલીમ આપી, તેમના કૌશલ્યને સેક્ટર સ્કીલ કોઉન્સિલ મારફતે પ્રમાણિત કરી સંગઠિત ક્ષેત્રે રોજગારીની તકો પૂરી પાડવાની બાંહેધરી આપવામાં આવે છે. યોજના અંતર્ગત ઓછામાં ઓછા રૂ.૧૦,૦૦૦/- ના પગારથી રોજગારીની બાંહેધરી આપવામાં આવે છે.

આ યોજના અંતર્ગત અનુસુચિત જાતિ ૬.૫૮%, અનુસુચિત જનજાતિ ૨૩.૧૨%, લઘુમતી ૬.૬૪%, મહિલા લાભાર્થીઓ ૩૩% તથા દિવ્યાંગ લાભાર્થીઓને ૫% ની ખાસ અગ્રીમતા આપવામાં આવે છે.

88. જી - મૈત્રી (G MAITRI)

Gujarat – Mentorship and Acceleration of Individuals for Transforming Rural Income નો હેતુ ગુજરાતમાં ગ્રામીણ આજીવિકાઓને સક્ષમ બનાવવા માટે સ્ટાર્ટ-અપ્સને સહાય પૂરી પાડવાનો છે. આગામી પાંચ વર્ષોમાં સીડ કેપિટલ અને સ્કેલ-અપ ફંડ દ્વારા ગુજરાતમાં ૧૦ લાખ ગ્રામીણ આજીવિકાઓ પર સકારાત્મક અસર પહોંચાડવાનો લક્ષ્ય રાખવામાં આવ્યો છે, જે ગ્રામીણકેન્દ્રિત સ્ટાર્ટ-અપ્સ માટે ઉપલબ્ધ કરાશે. નવા સ્ટાર્ટ-અપ અને ગ્રોથ સ્ટાર્ટ-અપ શ્રેણીમાં આવતા સોશિયલ

એન્ટરપ્રાઇઝિસને પ્રોત્સાહક સહાય આપવામાં આવશે. આ પ્રોત્સાહક સહાય સેક્ટર અઝ્નોસ્ટિક છે (સોશિયલ એન્ટરપ્રાઇઝ કોઈપણ ક્ષેત્રમાં સંકળાયેલ હોઈ શકે છે – ટેક/ હસ્તકલા/ ખેતી/ બિન-ખેતી/ વગેરે), જેન્ડર અઝ્નોસ્ટિક છે (આજીવિકાનો મુખ્ય ભાર ગ્રામીણ મહિલાઓ પર છે, પરંતુ માત્ર મહિલાઓ સુધી મર્યાદિત નથી) તથા નફા-કારક તેમજ નફા-વગર બંને પ્રકારની સોશિયલ એન્ટરપ્રાઇઝિસ ભાગ લઈ શકે છે.

89. ગરીબ કલ્યાણ મેળો

રાજ્ય સરકારની વ્યક્તિલક્ષી સહાયની વિવિધ વિભાગોની યોજનાઓના લાભાર્થીઓને વચેટીયાઓને નાબૂદ કરી સીધો લાભ મળી રહે તે માટે પ્રત્યેક જીલ્લામાં ગરીબ કલ્યાણ મેળાનું વર્ષ ૨૦૦૯-૧૦ થી આયોજન કરવામાં આવે છે.

90. સમરસ ગ્રામ પંચાયત યોજના

આ યોજના હેઠળ ગ્રામ પંચાયતની ચૂંટણી સર્વ સંમતિ અને વિના વિરોધે થાય અને હકારાત્મક વાતાવરણમાં સંપ, સહકાર, સુમેળ અને સંવાદિતાથી સ્થાનિક પ્રજા વિકાસના કામોમાં ભાગ લે તેવા ઉમદા હેતુથી સમરસ ગ્રામ યોજના અમલમાં મૂકેલ છે અને જે ગામમાં પંચાયતની ચૂંટણી બિન હરીફ થાય તેને વિશેષ આર્થિક અનુદાન આપવામાં આવે છે, સંપૂર્ણ મહિલા સમરસ પંચાયતને વિશેષ આર્થિક અનુદાન આપવામાં આવે છે.

91. સ્વચ્છ ગામ – સ્વસ્થ ગામ અને મહાત્મા ગાંધી સ્વચ્છતા મિશન

સ્વચ્છ ગામ – સ્વસ્થ ગામને પ્રોત્સાહિત કરવા માટે ગામમાં સફાઈ યોગ્ય રીતે થાય અને સફાઈ પ્રત્યે સભાનતા, જાગૃતિ કેળવી સફાઈનું સ્તર ઉંચું લઈ જવા માટે આ યોજના અમલમાં છે. આ યોજના હેઠળ ગ્રામ પંચાયતોને સફાઈની જાળવણી માટે ગ્રાન્ટ ફાળવવામાં આવે છે. ગ્રામ પંચાયત દ્વારા વેરા વસૂલાતના પ્રમાણમાં ૨૦૦ ટકા સહાય આપવામાં આવે છે. મહાત્મા ગાંધી સ્વચ્છતા મિશન અને સ્વચ્છ ગામ સ્વસ્થ ગામ યોજના હેઠળ તમામ ગામોમાં ડોર ટુ ડોર કલેક્શનની કામગીરી તેમજ સફાઈ માટે પ્રતિ વ્યક્તિ પ્રતિ માસ રૂ. ૪ લેખે ગ્રામ પંચાયતોને અનુદાન આપવામાં આવે છે, જેમાં સ્વ-સહાય જૂથની મહિલાઓને પ્રાધાન્ય આપવામાં આવે છે.

સામાજિક ન્યાય અને અધિકારિતા વિભાગ

92. એસ.એસ.સી. પછીના અભ્યાસક્રમો માટે વિદ્યાર્થીનીઓને ભગવાન બુદ્ધ રાજ્ય શિષ્યવૃત્તિ

એસ.એસ.સી. પછીના અભ્યાસક્રમો માટે વાર્ષિક રૂ.૨૫૦૦ થી રૂ.૧૩,૫૦૦ સુધીની શિષ્યવૃત્તિ જુદા જુદા ગ્રુપ A,B,C અને D ના અભ્યાસક્રમો મુજબ આપવામાં આવે છે તથા માન્ય શિક્ષણ ફી તથા માન્ય નોન રિફર્ન્ડેબલ ફી ચૂકવવામાં આવે છે. અનુસૂચિત જાતિની કન્યાઓ માટે વાર્ષિક આવક મર્યાદા નથી.

93. કન્યાઓને એસ.એસ.સી. પછીના અભ્યાસક્રમ માટે શિષ્યવૃત્તિ (વિકસતી જાતિ)

સામાજિક અને શૈક્ષણિક રીતે પછાત વર્ગની અને વિચરતી વિમુક્ત જાતિની કન્યાઓને આવક મર્યાદા વગર એસ.એસ.સી. પછીના તબીબી, ઈજનેરી વગેરે ડીગ્રી અને ડિપ્લોમા જેવા અભ્યાસક્રમો માટે ભારત સરકાર દ્વારા નક્કી કરવામાં આવેલ પાંચ જૂથ મુજબ શિષ્યવૃત્તિ આપવામાં આવે છે.

94. સરસ્વતી સાધના યોજના (અનુસૂચિત જાતિ / વિકસતી જાતિ)

- અનુસૂચિત જાતિ, વિકસતી જાતિ, સામાજિક અને શૈક્ષણિક રીતે પછાત વર્ગ તથા આર્થિક રીતે પછાત વર્ગની કન્યાઓને
- વાર્ષિક આવક રૂ.૬,૦૦,૦૦૦ હોય તેવા પાત્રતા ધરાવતા કુટુંબો
- અનુસૂચિત જાતિઓ, વિકાસશીલ જાતિ, સામાજિક અને શૈક્ષણિક રીતે પછાત વર્ગો, આર્થિક રીતે પછાત વર્ગની ધો. ૯ માં ભણતી કન્યાઓને વિના મૂલ્યે સાયકલ આપવામાં આવે છે.

95. ડૉ. આંબેડકર સરકારી કન્યા છાત્રાલયો (અનુસૂચિત જાતિ)

અનુસૂચિત જાતિની વિદ્યાર્થીનીઓને અભ્યાસક્રમ માટે રહેવા જમવાની વિના મૂલ્યે સગવડો આપવા માટે રાજ્ય સરકાર દ્વારા સરકારી છાત્રાલયો ચલાવવામાં આવે છે. કન્યાઓ માટે વાર્ષિક આવક મર્યાદા નથી.

96. મહિલાઓ માટે સીવણ વર્ગો (અનુસૂચિત જાતિ / વિકસતી જાતિ)

અનુસૂચિત જાતિ/વિકસતી જાતિની મહિલાઓ માટે સીવણ વર્ગોની તાલીમ ચલાવવામાં આવે છે. તાલીમ દરમિયાન માસિક રૂ.૨૫૦/- સ્ટાઇપેન્ડ આપવામાં આવે છે. તાલીમના અંતે સફળ થનાર તાલીમાર્થીને સીવણ મશીન ખરીદવા માટે રૂ. ૬૦૦૦/- સહાય આપવામાં આવે છે.

97. ડૉ.સવિતા આંબેડકર આંતરજ્ઞાતિય લગ્નોને પ્રોત્સાહન (અનુસૂચિત જાતિ)

અસ્પૃશ્યતા નાબૂદીના ભાગરૂપે અનુસૂચિત જાતિ અને સર્વજ્ઞ જાતિઓ વચ્ચે આંતરજ્ઞાતિય લગ્નોને પ્રોત્સાહન આપવા માટે આંતરજ્ઞાતિય યુગલદીઠ રૂ.૧,૦૦,૦૦૦/- ધરવખરી માટે અને રૂ.૧,૫૦,૦૦૦/-રાષ્ટ્રીય બચતપત્રો સંયુક્ત નામે એમ કુલ રૂ.૨,૫૦,૦૦૦/- ની સહાય આપવામાં આવે છે.

98. કુંવરબાઇનું મામેરૂ / મંગળસૂત્ર (અનુસૂચિત જાતિ / વિકસતી જાતિ)

સમાજમાં દીકરીના મહત્વને પ્રોત્સાહન આપવા માટે કુંવરબાઇનું મામેરૂ યોજના અમલમાં મૂકવામાં આવી છે. અનુસૂચિત જાતિ કુટુંબની પુખ્ત વયની બે કન્યાના લગ્ન સમયે યોજના અન્વયે દર કન્યા દીઠ રૂ.૧૨,૦૦૦/-ની સહાય આપવામાં આવે છે. આવક મર્યાદા વાર્ષિક રૂ.૬.૦૦ લાખની છે.

99. માઇ રમાબાઇ આંબેડકર સાત ફેરા સમૂહ લગ્ન યોજના (અનુસૂચિત જાતિ / વિકસતી જાતિ)

સમાજમાં લગ્ન જેવા પ્રસંગોએ દેખાદેખી અને બિનજરૂરી ખર્ચા અટકાવવા માટે આ યોજના અમલમાં મૂકવામાં આવી છે.

- અનુસૂચિત જાતિના કુટુંબો સામાજિક સુધારાના ભાગરૂપે સમૂહ લગ્નમાં જોડાય તે હેતુસર સમૂહ લગ્નમાં જોડાનાર પ્રત્યેક યુગલને યુગલ દીઠ રૂ.૧૨,૦૦૦/- ની સહાય તથા સમૂહ લગ્નોનું આયોજન કરનાર સંસ્થાને યુગલ દીઠ રૂ.૩૦૦૦/- ની સહાય આપવાનું ઠરાવેલ છે.
- સામાજિક અને શૈક્ષણિક રીતે પછાત વર્ગના યુગલ જો સમૂહ લગ્નમાં જોડાય તો યુગલદીઠ રૂ.૧૨,૦૦૦/- ની નાણાકીય સહાય આપવામાં આવે છે. સમૂહ લગ્ન આયોજક સંસ્થાને યુગલદીઠ રૂ.૩૦૦૦/- અને વધુમાં વધુ રૂ.૭૫,૦૦૦/- સુધીની મર્યાદામાં પ્રોત્સાહક સહાય આપવામાં આવે છે. આવક મર્યાદા વાર્ષિક રૂ.૬.૦૦ લાખની છે.

100. ઈન્દીરા ગાંધી રાષ્ટ્રીય વૃદ્ધ પેન્શન યોજના (કેન્દ્ર પુરસ્કૃત યોજના)

ઈન્દીરા ગાંધી રાષ્ટ્રીય વૃદ્ધ પેન્શન યોજના અંતર્ગત ગરીબી રેખાની યાદીમાં ૦ થી ૨૦ ના બી.પી.એલ સ્કોરમાં સમાવેશ થયેલ ૬૦ થી ૭૯ વર્ષની વયના વૃદ્ધોને માસિક રૂ.૧૦૦૦/- (રાજ્ય સરકાર રૂ.૮૦૦+ કેન્દ્ર સરકાર રૂ.૨૦૦) સહાય અને ૮૦ કે તેથી વધુ વયના વૃદ્ધોને રૂ.૧૨૫૦/- (રાજ્ય સરકાર રૂ.૭૫૦+ કેન્દ્ર સરકાર રૂ.૫૦૦)ની માસિક સહાય આપવામાં આવે છે.

101. નિરાધાર વૃદ્ધ પેન્શન યોજના (રાજ્ય સરકારની યોજના)

૬૦ વર્ષ થી ઉપરના નિરાધાર વૃદ્ધોને આ યોજનાનો લાભ આપવામાં આવે છે. જેમાં ૬૦ થી ૭૯ વર્ષની વયના વૃદ્ધોને માસિક રૂ.૧૦૦૦/- અને ૮૦ કે તેથી વધુ વયના વૃદ્ધોને રૂ.૧૨૫૦/-ની માસિક સહાય આપવામાં આવે છે.

102. રાષ્ટ્રીય કુટુંબ સહાય યોજના (કેન્દ્ર પુરસ્કૃત યોજના)

રાષ્ટ્રીય કુટુંબ સહાય યોજના દ્વારા ગરીબી રેખા હેઠળ (૦થી ૨૦ બી.પી.એલ.) જીવતા કુટુંબના મુખ્ય કમાનાર વ્યક્તિનું કુદરતી/અકસ્માતથી મૃત્યુ પામ્યા (ઉંમર ૧૮ થી ૬૦) હોય તેવા કુટુંબના અવસાન પામનારના વારસદાર લાભાર્થીને રૂ.૨૦,૦૦૦/-ની આર્થિક સહાય એક વખત આપવામાં આવે છે.

103. અંત્યેષ્ઠિ સહાય યોજના

ભારત સરકારની ઈન્દીરા ગાંધી રાષ્ટ્રીય વૃદ્ધ પેન્શન યોજના અને રાજ્ય સરકારની નિરાધાર વૃદ્ધ સહાય યોજના અંતર્ગત સહાય મેળવતા લાભાર્થીનું અવસાન થતાં તેના વારસદારને રૂ.૫૦૦૦/-ની આર્થિક સહાય એક વખત આપવામાં આવે છે.

104. પાલક માતા-પિતા યોજના (આર્થિક સહાય)

આ યોજનાનો લાભ અનાથ બાળકો કે જેઓના માતા-પિતા મૃત્યુ પામ્યા હોય અથવા પિતા મૃત્યુ પામ્યા હોય અને માતાએ પુનઃલગ્ન કર્યા હોય અથવા માતા મૃત્યુ પામતાં પિતાએ પુનઃલગ્ન કર્યા હોય અને બાળક તેઓ સાથે ન રહેતા પાલક વાલી સાથે રહેતું હોય તેવા બાળકોને માસિક રૂ. ૩૦૦૦/- ની સહાય આપવામાં આવે છે.

105. દિવ્યાંગ વિદ્યાર્થીને શિષ્યવૃત્તિ આપવાની યોજના

દિવ્યાંગ શિષ્યવૃત્તિ યોજનામાં ૪૦% થી વધુ દિવ્યાંગતા ધરાવતા વિદ્યાર્થીઓને રાજ્ય સરકાર દ્વારા શિષ્યવૃત્તિ આપવામાં આવે છે. જેમાં ધોરણ ૧ થી ૮ ના અભ્યાસ માટે વાર્ષિક રૂ.૧૫૦૦/- તથા ધોરણ ૯ થી ઉપરના અભ્યાસ માટે વાર્ષિક રૂ.૨૦૦૦/- થી રૂ.૪૫૦૦/- સુધીની શિષ્યવૃત્તિ રાજ્ય સરકાર દ્વારા આપવામાં આવે છે.

106. દિવ્યાંગ સાધન સહાય યોજના

દિવ્યાંગ સાધન સહાય યોજના હેઠળ ૪૦% કે તેથી વધુ દિવ્યાંગતા ધરાવતા વ્યક્તિને સહાય સાધન સ્વરૂપે સહાય આપવામાં આવે છે. આ યોજના હેઠળ દિવ્યાંગ વ્યક્તિને સાધન સહાય આપવામાં આવે છે. આ યોજના હેઠળ દિવ્યાંગ વ્યક્તિને તેઓની દિવ્યાંગતાના સ્વરૂપ અને જરૂરિયાત અનુસાર સાધનો પૂરા પાડવામાં આવે છે.

107. દિવ્યાંગ લગ્ન સહાય યોજના

દિવ્યાંગ લગ્ન સહાય યોજના હેઠળ દિવ્યાંગથી દિવ્યાંગ તેમજ દિવ્યાંગથી સામાન્ય વ્યક્તિના લગ્નના કિસ્સામાં નાણાકીય સહાય આપવામાં આવે છે. જેમાં દિવ્યાંગ થી દિવ્યાંગ વ્યક્તિના લગ્નના કિસ્સામાં બન્ને વ્યક્તિને રૂ. ૭૫,૦૦૦ + રૂ. ૭૫,૦૦૦ મળી કુલ રૂ. ૧,૫૦,૦૦૦ સહાય તેમજ દિવ્યાંગ વ્યક્તિથી સામાન્ય વ્યક્તિના લગ્ન કિસ્સામાં રૂ. ૫૦,૦૦૦ ની સહાય આપવામાં આવે છે.

108. ઇન્દિરા ગાંધી નેશનલ ડીસેબીલીટી પેન્શન યોજના

ઈન્દિરા ગાંધી નેશનલ ડીસેબીલીટી પેન્શન યોજના હેઠળ ૮૦% કે તેથી વધુ દિવ્યાંગતા અને ૦ થી ૨૦ નો બી.પી.એલ સ્કોર ધરાવતા દિવ્યાંગ વ્યક્તિ કે જેની ઉંમર ૧૮ થી ૭૯ વર્ષ સુધીની છે તેવા દિવ્યાંગ વ્યક્તિને માસિક રૂ. ૧૦૦૦/- સહાય લાભાર્થીના બેંક ખાતામાં સીધા DBT મારફતે રાજ્ય કક્ષાએથી ચૂકવવામાં આવે છે. જેમાં રૂ. ૭૦૦/- રાજ્ય સરકાર દ્વારા અને રૂ. ૩૦૦/- કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા આપવામાં આવે છે.

109. સંત સુરદાસ યોજના

સંત સુરદાસ યોજના હેઠળ, ૬૦% કે તેથી વધુ દિવ્યાંગતા ધરાવતી વ્યક્તિને રાજ્ય સરકાર દ્વારા માસિક રૂ. ૧૦૦૦/- સહાય લાભાર્થીઓના બેંક ખાતામાં DBT મારફતે રાજ્ય કક્ષાએથી ચૂકવવામાં આવે છે.

110. દિવ્યાંગ વ્યક્તિઓને એસ.ટી. બસમાં મફત મુસાફરીની યોજના

દિવ્યાંગ વ્યક્તિઓને એસ.ટી. બસમાં મફત મુસાફરી યોજના હેઠળ ૪૦ ટકા કે તેથી વધુ દિવ્યાંગતા ધરાવતા દિવ્યાંગ વ્યક્તિને ગુજરાત રાજ્ય માર્ગ વાહન વ્યવહાર નિગમની તમામ પ્રકારની બસોમાં વિના મૂલ્યે મુસાફરીનો લાભ આપવામાં આવે છે તેમજ રાજ્ય બહાર મુસાફરીના કિસ્સામાં રાજ્યની સીમા સુધીના અંતિમ બસ સ્ટેશન સુધી મફત મુસાફરીનો લાભ આપવામાં આવેલ છે.

111. દિવ્યાંગ વ્યક્તિના કુટુંબજનોને વીમા સહાય યોજના

આ યોજના દિવ્યાંગ વ્યક્તિઓને રૂ. ૪.૦૦ લાખનો અકસ્માત વીમો કવરેજ પ્રદાન કરે છે. મૃત્યુ અથવા કાયમી સંપૂર્ણ અપંગતાના કિસ્સામાં સંપૂર્ણ વીમા કવરેજ પૂરું પાડવામાં આવે છે, જ્યારે આંશિક અપંગતાના કિસ્સામાં ૫૦% કવરેજ પૂરું પાડવામાં આવે છે. વીમા પ્રીમિયમ સંપૂર્ણપણે રાજ્ય સરકાર દ્વારા ઉઠાવવામાં આવે છે.

112. નિરામયા હેલ્થ ઇન્સ્યોરન્સ પોલિસી

નિરામયા હેલ્થ ઇન્સ્યોરન્સ પોલિસી યોજના હેઠળ, બૌદ્ધિક અસમર્થ (માનસિક ક્ષતિવાળા), સેરેબ્રલ પાલ્સી (મગજનો લકવો), ઓટિઝમ (સ્વલીનતા), મલ્ટીપલ ડીસેબીલીટીઝ (બહુવિધ દિવ્યાંગતા) વગેરે પ્રકારની દિવ્યાંગતા ધરાવતા વ્યક્તિને રૂ. એક લાખનું વીમારક્ષણ મળવાપાત્ર છે. જેમાં હોસ્પિટલમાં દાખલ, ઓપરેશન, ઓ.પી.ડી દવાઓ અને વાહનવ્યવહાર ખર્ચનો સમાવેશ થાય છે. આ યોજનામાં તમામ વયજૂથના દિવ્યાંગ વ્યક્તિઓનો સમાવેશ થાય છે. આ યોજના હેઠળ પ્રિમિયમની રકમ રાજ્ય સરકાર દ્વારા ભરવામાં આવે છે.

113. બૌદ્ધિક અસમર્થતા ધરાવતા (મનોદિવ્યાંગ) વ્યક્તિને આર્થિક સહાય આપવાની યોજના

આ યોજના હેઠળ ૦ થી ૭૯ વર્ષના ૫૦% કે તેથી વધુ બૌદ્ધિક અસમર્થતા, સેરેબલ પાલ્સી અને ઓટિઝમ અને ૪૦% કે તેથી વધુ, મસ્ક્યુલર ડિસ્ટ્રોફી, કોનીક ન્યુરોલોજીકલ સ્થિતિ જેવી દિવ્યાંગતા ધરાવતી વ્યક્તિને માસિક રૂ.૧૦૦૦/- સહાય બેંક ખાતામાં DBT મારફતે રાજ્ય કક્ષાએથી ચૂકવવામાં આવે છે.

114. અસ્થિવિષયક દિવ્યાંગોને ટુ વ્હીલર ખરીદવા સહાય યોજના

આ યોજના હેઠળ ૪૦ ટકા કે તેથી વધુ અસ્થિવિષયક દિવ્યાંગતા ધરાવતા ૧૮ થી ૫૦ વર્ષની વ્યક્તિને ટુ વ્હીલર ની ખરીદી પર રૂ. ૨૫,૦૦૦/- ની સહાય આપવામાં આવે જેથી તેમની ગતિશીલતા અને રોજગાર સુધી પહોંચ વધે તે હેતુથી.

115. ફોસ્ટર કેર યોજના

બાળ સંભાળ સંસ્થાઓમાં રહેતા ૬ થી ૧૮ વર્ષ સુધીના બાળકોને પારિવારિક ઉછેર મળી શકે તે હેતુથી બાળકોને તેઓને ખર્ચ પેટે માસિક રૂ.૩૦૦૦/- અને પાલક કુટુંબ અથવા ફીટ ફેસિલિટી તરીકે માન્યતા ધરાવતી સંસ્થાને બાળકની સંભાળ માટે રૂ. ૩૦૦૦/- મળી કુલ રૂ.૬૦૦૦/- રાજ્ય સરકાર દ્વારા ફોસ્ટર કેર યોજનામાં આપવામાં આવે છે.

116. આફ્ટર કેર યોજના

આફ્ટર કેર યોજનામાં બાળક દીઠ ભારત સરકારના ૬૦% લેખે રૂ.૧૨૦૦/- અને રાજ્ય સરકારના રૂ.૮૦૦/- લેખે કુલ રૂ.૨૦૦૦/- ની સહાય મળે છે. આ રૂ.૨૦૦૦/- ની સહાયમાં રાજ્ય સરકારના ૧૦૦% લેખે વધારાના રૂ.૪૦૦૦/- ઉમેરીને એક બાળક દીઠ પ્રતિ માસ રૂ.૬૦૦૦/- લેખે રાજ્ય સરકાર દ્વારા આફ્ટર કેર યોજનામાં આપવામાં આવે છે.

117. પાલક માતા પિતા યોજના (લગ્ન સહાય)

પાલક માતા પિતા યોજના અથવા મુખ્ય મંત્રી બાળ સેવા યોજનાની લાભાર્થી દિકરીના લગ્ન સમયે સામાજિક પુનર્વસન અને લગ્ન ખર્ચ માટે આર્થિક હેતુથી રૂ. ૨,૦૦,૦૦૦/- ની સહાય આપવામાં આવે છે.

રમત ગમત, યુવા અને સાંસ્કૃતિક પ્રવૃત્તિઓનો વિભાગ

118. મહિલા ખેલાડીઓને પુરસ્કાર આપવાની યોજના

રમતગમત ક્ષેત્રે મહિલાઓનો સર્વાંગી વિકાસ સધાય અને વધુમાં વધુ મહિલાઓ વિવિધ રમતોમાં ભાગ લેતી થાય તે માટે રાજ્ય સરકાર દ્વારા આ યોજના અમલી બનાવવામાં આવેલ છે, યોજના અંતર્ગત નીચે મુજબના પુરસ્કાર આપવામાં આવે છે.

- ગુજરાત રાજ્યની મહિલા ખેલાડીઓને શાળા તથા ખેલો ઇન્ડિયા રાષ્ટ્રીય સ્તરની સ્પર્ધાઓમાં ભાગ લીધો હોય તે બદલ રૂ.૪૮૦૦/-નું રોકડ ઇનામ
- રાજ્ય સ્તરની સ્પર્ધામાં પ્રથમ સ્થાન પ્રાપ્ત કરનાર મહિલા ખેલાડીને રૂ.૪૮૦૦/-નું રોકડ ઇનામ
- રાજ્ય સ્તરની સ્પર્ધામાં દ્વિતીય સ્થાન પ્રાપ્ત કરનાર મહિલા ખેલાડીને રૂ. ૩૬૦૦/-નું રોકડ ઇનામ

- રાજ્ય સ્તરની સ્પર્ધામાં તૃતીય સ્થાન પ્રાપ્ત કરનાર મહિલા ખેલાડીને રૂ. ૨૪૦૦/-નું રોકડ ઇનામ

119. મહિલા આત્મરક્ષણ માટેની યોજના (સેલ્ફ ડિફેન્સ)

મહિલાઓ, યુવતીઓ અને કિશોરીઓ અનિચ્છનીય વ્યવહારના પ્રસંગોમાં હિંમતપૂર્વક સ્વરક્ષણ અને સામનો કરી શકે તે માટે રાજ્યમાં જીલ્લા કક્ષાએ ૨૬ જેટલા મહિલા સ્વરક્ષણ કેન્દ્રો શરૂ કરવામાં આવ્યા છે. આ કેન્દ્રોમાં બે માસના નિયત અભ્યાસક્રમ મુજબ જુડો-કરાટે તાલીમ આપવામાં આવે છે.

120. ટ્રેનર અને કોચીઝ તરીકે મહિલાઓને તાલીમ

રમત ક્ષેત્રે છેલ્લા પાંચ વર્ષમાં મહિલાઓએ પણ ખૂબ સારી નામના મેળવી છે, પરંતુ હજુ પણ કોચીઝ અને ટ્રેનર તરીકે નોકરી માટે મહિલાઓ સામાજિક કારણોસર આગળ આવી શકેલ નથી. સરકારી નોકરીમાં મહિલાઓ માટે ૩૩% જગ્યાઓ અનામત રાખવામાં આવેલ છે. આ યોજના પરિપૂર્ણ કરવા માટે મોટા પ્રમાણમાં કોચીઝ અને ટ્રેનર મહિલાઓ માટે અલગ સહાયની જરૂરિયાત છે. તેમાં એસ.સી. માટે ૭.૦૯%, એસ.ટી. ૧૭.૫૭% વર્ગોની મહિલાઓ પણ કોચીઝના કોર્સ કરી શકે તે માટે સરકારી સહાયની આવશ્યકતા રહે છે. અંતરીયાળ વિસ્તારમાંથી વિવિધ કોર્સ માટે વર્ષ દરમિયાન યુનિવર્સિટીમાં રહેવા તથા જમવા વિગેરેનો ખર્ચ તેઓને પોસાતો નથી. જેથી મહિલાઓના ટ્રેનર અને કોચીઝ માટે આ યોજના અમલી બનાવવામાં આવેલ છે કોચિંગ અને ટ્રેનર પ્રમાણપત્ર કોર્સ માટે વિશેષ આર્થિક સહાય આપવામાં આવે છે.

આ યોજનાના આયોજન સંચાલન અંગેની ઉચ્ચકક્ષાની સમિતિની રચના કરવાની રહેશે. સમિતિ દ્વારા દેશ અને વિદેશમાં ચાલતા કોર્સને યુનિવર્સિટીમાં માન્યતા આપવા અંગે તથા દરેક કોર્સમાં ખર્ચ નક્કી કરવા અંગેનો નિર્ણય તથા નિયમો પણ સમિતિ દ્વારા બનાવવામાં આવશે.

121. અનુસૂચિત જાતિ ધરાવતા મહિલા ખેલાડીઓને પુરસ્કાર આપવા અંગેની યોજના

રમતગમત ક્ષેત્રે અનુસૂચિત જાતિની મહિલાઓને પ્રોત્સાહિત કરવા માટે રાજ્ય સરકાર દ્વારા અનુસૂચિત જાતિની મહિલાઓ માટે ખાસ આ યોજના અમલી બનાવવામાં આવેલ છે, યોજના અંતર્ગત નીચે મુજબના પુરસ્કાર આપવામાં આવે છે. અંતરીયાળ વિસ્તારોની મહિલાઓને તાલીમ ફી, રહેવા અને જમવાના ખર્ચ માટે નાણાકીય સહાય આપવામાં આવે છે. યોજનાના અમલીકરણ માટે ઉચ્ચકક્ષાની સમિતિ રચવામાં આવશે, જે કોચિંગ કોર્સની માન્યતા, ફી નક્કી કરવા તથા મોનીટરીંગ કરશે.

- ગુજરાત રાજ્યની મહિલા ખેલાડીઓને શાળા તથા ખેલો ઇન્ડિયા રાષ્ટ્રીય સ્તરની સ્પર્ધાઓમાં ભાગ લીધો હોય તે બદલ રૂ. ૪૮૦૦/-નું રોકડ ઇનામ
- રાજ્ય સ્તરની સ્પર્ધામાં પ્રથમ સ્થાન પ્રાપ્ત કરનાર મહિલા ખેલાડીને રૂ. ૪૮૦૦/-નું રોકડ ઇનામ
- રાજ્ય સ્તરની સ્પર્ધામાં દ્વિતીય સ્થાન પ્રાપ્ત કરનાર મહિલા ખેલાડીને રૂ. ૩૬૦૦/-નું રોકડ ઇનામ
- રાજ્ય સ્તરની સ્પર્ધામાં તૃતીય સ્થાન પ્રાપ્ત કરનાર મહિલા ખેલાડીને રૂ. ૨૪૦૦/-નું રોકડ ઇનામ

122. મહિલા ઇન્ટર સ્ટેટ યુથ એક્સચેન્જ પ્રોગ્રામ

આ પ્રોગ્રામ અન્વયે ગુજરાત રાજ્યની તમામ વર્ગની યુવતીઓ બીજા રાજ્યની યુવતીઓના પરિચયમાં આવે તેમજ અન્ય રાજ્યની સંસ્કૃતિ, રહેણીકરણી, વિચારવિમર્શ, લાઈફ સ્ટાઈલ, શિક્ષણ, રોજગારી વિગેરેથી માહિતગાર બને તેમજ રાષ્ટ્રીય યુવા ઉત્સવ તેમજ રાષ્ટ્ર કક્ષાએ સ્કિલ ડેવલોપમેન્ટ પ્રોગ્રામ માટે આ યુવતીઓ જોડાય તે ઉદ્દેશથી એક રાજ્યમાંથી બીજા રાજ્યમાં પ્રવાસ માટે યુવતીઓ માટે રાષ્ટ્રીય એકતા અને નેતૃત્વ વિકાસને પ્રોત્સાહન મળે તે હેતુથી આ યોજના અમલી બનાવવામાં આવી છે.

123. મહિલા શાસ્ત્રીય સંગીત મહોત્સવ

મહિલાઓ શાસ્ત્રીય સંગીત ક્ષેત્રે વધુમાં વધુ ભાગ લેવા પ્રેરાય, ઉત્તેજન મળે અને રાષ્ટ્રકક્ષાએ ખ્યાતિ પામેલ કલાકારોની કલાનો જાહેર જનતાને લાભ મળે તે શુભ હેતુસર રાજ્યમાં પ્રતિવર્ષ ૩ થી ૫ દિવસ માટે આ કાર્યક્રમનું આયોજન કરવામાં આવે છે, આ કાર્યક્રમોના આયોજન માટે કલાકારોને પુરસ્કાર અને આનુષંગિક ખર્ચ આપવામાં આવે છે.

124. તાના રીરી મહોત્સવ (રાષ્ટ્રીય કક્ષા)

વડનગર ખાતે કલાકાર બેલડી તાના અને રીરીની સ્મૃતિમાં દર વર્ષે કારતક સુદ-૯ના દિવસે, બે દિવસીય તાનારીરી મહોત્સવનું આયોજન કરવામાં આવે છે. જેમાં રાષ્ટ્રકક્ષા તેમજ રાજ્યના મહિલા શાસ્ત્રીય સંગીતનાં કલાકારો દ્વારા કાર્યક્રમ પ્રસ્તુતિ કરાય છે.

125. ખેલ મહાકુંભ

ખેલ મહાકુંભનો મુખ્ય હેતુ ખેલફૂદ અંગે જાગૃતિ વધારવી, શારીરિક તંદુરસ્તી પ્રોત્સાહિત કરવી તથા ગુજરાતમાં ખેલ સંસ્કૃતિનો વિકાસ કરવો છે. રાજ્ય સરકાર દ્વારા આયોજિત ખેલ મહાકુંભ અંતર્ગત છેવાડાથી લઈ રાજ્ય સ્તર સુધીની વિવિધ સ્પર્ધાઓ યોજાય છે, જેના દ્વારા તમામ વય જૂથોના ખેલાડીઓને લાભ મળે છે, જેમાં વિજેતા ખેલાડીઓને DBT માધ્યમથી લાભાર્થીના ખાતામાં રોકડ ઇનામની ચૂકવણી કરવામાં આવે છે, તેમજ વિજેતા અને પ્રતિભાશાળી ખેલાડીઓ માટે ઉનાળાની કોચિંગ શિબિરો, જેમાં નિઃશુલ્ક તાલીમ, રહેઠાણ, મુસાફરી તથા ભોજનની સુવિધા આપવામાં આવે છે.

126. ખેલે ગુજરાત ઉનાળુ કોચિંગ કેમ્પ

ખેલ મહાકુંભની તાલુકા, જિલ્લા તથા રાજ્ય સ્તરની સ્પર્ધાઓમાંથી પસંદ કરાયેલા ખેલાડીઓ તેમજ અન્ય પ્રતિભાશાળી ખેલાડીઓને ઉનાળાની રજાઓ દરમિયાન ખેલે ગુજરાત ઉનાળુ કોચિંગ કેમ્પમાં ભાગ લેવાની તક આપવામાં આવે છે, આ ૧૦ દિવસના કેમ્પ દરમિયાન નિષ્ણાત કોચો દ્વારા ખેલાડીઓને ગાઢ અને વૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિઓ આધારિત તાલીમ આપવામાં આવે છે, જે અંગેનો તમામ ખર્ચ સરકાર દ્વારા કરવામાં આવે છે.

શહેરી ગૃહનિર્માણ અને શહેરી વિકાસ વિભાગ

127. પિંક ટોઇલેટ – સ્પેશિયલ ટોઇલેટ ફોર વુમેન (નિર્મલ ગુજરાત ૨.૦)

આ યોજના ગુજરાતમાં મહિલાઓ માટે સુરક્ષિત, સ્વચ્છ, ગૌરવપૂર્ણ અને તણાવમુક્ત સંકુલ સેવાઓ પ્રદાન કરવાનો ઉદ્દેશ ધરાવે છે. આ વિશિષ્ટ ટોઇલેટો મુખ્ય જાહેર સ્થળોએ શરૂ કરવામાં

આવશે, જે મહિલાઓને સ્વચ્છ, સારી રીતે જળવાયેલા અને સુરક્ષિત રેસ્ટરૂમ સગવડતા ઉપલબ્ધ કરશે. દરેક યુનિટમાં પાંચ ઉચ્ચ ગુણવત્તાવાળી ટોયલેટ હશે, જેમાં સેનેટરી નેપકિન વેન્ટિંગ મશીનો, ઇન્સિનેરેશન યૂનિટ અને બેબી-ફીડિંગ રૂમ જેવી વિશિષ્ટ સગવડતાઓ હશે. આ ડિઝાઇનમાં ગુપ્તતા અને સલામતી સુનિશ્ચિત કરવા માટે સુરક્ષિત લોક, CCTV સર્વેલેન્સ અને અલગ ચેન્જિંગ તથા વોશિંગ સુવિધાઓનો સમાવેશ કરવામાં આવશે. મહિલાઓ અને કિશોરીઓની વિશેષ અવર-જતા ધરાવતા જાહેર વિસ્તારોમાં સુલભ અને હાઈજીનીક સુવિધા પ્રદાન કરવાના ફોકસ સાથે આ પહેલ કરવામાં આવી છે. આ સુવિધાઓના વિકાસ માટે પબ્લિક-પ્રાઇવેટ પાર્ટનરશિપ (PPP) મોડલ દ્વારા અમલ કરવામાં આવશે, જેથી નગરિક bodies (ULBs) પર ભાર ઓછો થાય અને સસ્ટેઇનબિલિટી પ્રોત્સાહિત થાય.

128. રાષ્ટ્રીય શહેરી આવજીવિકા મિશન (NULM)

શહેરી ગરીબોને તાલીમ તેમજ અન્ય સ્ત્રોતો દ્વારા સક્ષમ બનાવી તેઓને સ્વરોજગારની તકો પૂરી પાડી તેઓનું જીવનધોરણ ઉંચું લાવવા આ યોજના અમલી બનાવવામાં આવેલ છે, જે અંતર્ગત શહેરી ગરીબોને માઇક્રો એન્ટરપ્રાઇઝ પૂરા પાડવા તાલીમ તેમજ આર્થિક સહાય પૂરી પાડવામાં આવે છે. શેરી ફેરીયાઓને બજાર તકો, યોગ્ય જગ્યાઓ, સંસ્થાકીય ક્રેડિટ, સામાજિક સુરક્ષા અને કુશળતા તાલીમ દ્વારા તેઓને આજીવિકા પૂરી પાડવાના પ્રયત્નો કરવામાં આવે છે.

આદિજાતિ વિકાસ વિભાગ

129. વિદ્યા સાધના યોજના

રહેઠાણના સ્થળથી અન્ય ગામ કે શહેરમાં આવેલી માધ્યમિક શાળામાં ભણવા જતી ધોરણ-૯ની આદિજાતિની કન્યાને અવર-જવર માટે વાર્ષિક રૂ. ૬.૦૦ લાખની આવક ધરાવતાં પરિવારની આદિજાતિની ધો-૯માં ભણતી કન્યાને આ યોજના હેઠળ સાયકલ ભેટ આપવામાં આવે છે.

130. એસ.એસ.સી.પછીના અભ્યાસક્રમ માટે અનુસૂચિત જનજાતિની મહિલાઓ માટેની રાજ્ય શિષ્યવૃત્તિ

અનુ.જનજાતિની મહિલાઓના સાક્ષરતા દરમાં વધારો કરવા તેમજ અધવચ્ચે અભ્યાસ છોડી દેનાર કન્યાઓના પ્રમાણમાં ઘટાડો કરવાના ઉદ્દેશથી આ યોજના અમલી બનાવેલ છે.

અનુ.જનજાતિની જે કન્યાઓને વાર્ષિક આવક રૂ.૨,૫૦,૦૦૦ કરતા વધુ હોવાને કારણે પોસ્ટ મેટ્રિક શિષ્યવૃત્તિ માટે પાત્ર ન બનતી હોય તેવી કન્યાઓને રાજ્ય સરકારના ભંડોળમાંથી ભારત સરકારના નિયમોનુસાર નિયત કરેલ દરે રાજ્ય સરકારની યોજના હેઠળ શિષ્યવૃત્તિ આપવામાં આવે છે. આ શિષ્યવૃત્તિ ખાનગી નાણાકીય કોલેજોમાં અભ્યાસ કરતી કન્યાઓને નિયમોનુસારની મળવાપાત્ર ફી માટે આપવામાં આવે છે.

131. કામ કરતી મહિલાઓ માટે છાત્રાલય

મહિલાઓ અને યુવતીઓ આર્થિક રીતે પગભર બનાવવાના ઉદ્દેશથી શહેરોમાં નોકરી માટે આવતી હોવાથી આદિજાતિની મહિલાઓ આર્થિક સ્વતંત્રતા માટે શહેરી વિસ્તારોમાં છાત્રાલયની સુવિધા કરવામાં આવી રહી છે.

- હાલ વડોદરા ખાતેના છાત્રાલય માટે આદિજાતિ વિકાસ વિભાગ દ્વારા જરૂરી જોગવાઈ કરવામાં આવી છે.

132. મહિલાઓ માટે સીવણ વર્ગો

અનુસૂચિત આદિજાતિની મહિલાઓ માટે સીવણ વર્ગોની તાલીમ ચલાવવામાં આવે છે. યોજના અંતર્ગત અનુસૂચિત જનજાતિની મહિલા ગ્રામ્ય વિસ્તાર માટે રૂ. ૧,૨૦,૦૦૦ અને શહેરી વિસ્તાર માટે રૂ. ૧,૫૦,૦૦૦ વાર્ષિક આવક ધરાવતાં ધરાવતી હોવા જોઈએ. તાલીમ દરમિયાન મહિલાને દર મહીને રૂ. ૩૫૦/- નું સ્ટાઈપેન્ડ આપવામાં આવે છે. તાલીમ પૂર્ણ થયા બાદ સીવણ મશીન ખરીદવા માટે રૂ. ૬૦૦૦/- સાધન સહાય આપવામાં આવે છે.

133. સામાજિક પ્રેરણા યોજના (કુંવરબાઈનું મામેરું, સાત ફેરા સમૂહ લગ્ન)

સમાજમાં દીકરીઓના મહત્વને પ્રોત્સાહન આપવા માટે તેમજ સમાજને સમૂહ લગ્ન માટે પ્રોત્સાહિત કરવા લગ્ન અને સમૂહ લગ્ન માટે નાણાકીય સહાય પૂરી પાડવામાં આવે છે. રાજ્ય સરકાર દ્વારા કુંવરબાઈનું મામેરું તેમજ સાત ફેરા સમૂહ લગ્ન યોજના એક કરી અમલમાં મૂકવામાં આવી છે. આ યોજના અંતર્ગત કન્યાના લગ્ન સમયે રૂ.૧૨,૦૦૦/-ની સહાય આપવામાં આવે છે. કુટુંબની મહત્તમ બે કન્યાને આ યોજનાનો લાભ મળી શકે છે.

134. કન્યાઓ માટે સરકાર છાત્રાલયનું બાંધકામ

સરકારી કન્યા છાત્રાલયમાં પ્રવેશ મેળવેલ આદિજાતિની વિદ્યાર્થીનીઓ માટે આધુનિક સુવિધાઓ સાથે નવીન સરકારી કન્યા છાત્રાલય બારડોલી, સુરત ખાતે નવું મકાન બાંધવામાં આવશે.

135. મુખ્યમંત્રી નાહરી કેન્દ્ર યોજના

આદિજાતિની મહિલાઓને રોજગારીની તકોને પ્રોત્સાહન અને સક્ષમ કરવાના ઉદ્દેશથી આ યોજના અમલમાં મુકવામાં આવેલ છે, યોજના અંતર્ગત મહિલાઓ દ્વારા એસ.એચ.જી. ગ્રુપ અથવા મહિલા સહકારી મંડળી હોવી જરૂરી છે, નાહરી કેન્દ્રો ગ્રાહકોને પરંપરાગત સ્થાનિક આદિજાતિ રાંધણકળાથી તૈયાર થયેલ તેમજ સ્થાનિક સ્તરે બનાવાતા ઉત્પાદનો જેમ કે પીણાં, પાપડ વગેરેનું વેચાણ કરશે. રાજ્ય સરકાર આયોજીત કાર્યક્રમોમાં પરંપરાગત વસ્તુઓના વેચાણ માટેના સ્ટોલ ૫૦% રાહત દરે ફાળવવામાં આવે છે.

મહિલા અને બાળ વિકાસ વિભાગ

136. સ્કીમ ફોર એડોલેસન્ટ ગર્લ્સ (એસ.એ.જી)

જાન્યુ-૨૦૨૩ થી રાજ્યના એસ્પીરેશનલ જિલ્લા દાહોદ અને નર્મદામાં ૧૪ થી ૧૮ વર્ષની તમામ કિશોરીઓ માટે રીવાઈઝ એસ.એ.જી યોજના અમલી બની છે. આ યોજના હેઠળ પોષણ અને બિન-પોષણ સેવાઓ આપવામાં આવે છે. પૂરક પોષણ સેવામાં વાર્ષિક ૩૦૦ દિવસ માટે રૂ.૮.૫/- લેખે કિશોરીઓને પૂરક પોષણ આપવામાં આવે છે, જેમાં ભારત સરકાર અને ગુજરાત સરકારનો ફાળો ૫૦:૫૦ મુજબ છે. બિન-પોષણ સેવામાં જીવન કૌશલ્ય તાલીમ, આરોગ્ય તપાસ તેમજ જાહેર સ્થળોની મુલાકાત જેવી સેવાઓ આપવામાં આવે છે.

137. રિક્રેશર તાલીમ

આઈ.સી.ડી.એસ. સેવા યોજના અંતર્ગત કાર્યરત મુખ્યસેવિકા, આંગણવાડી કાર્યકર, તથા આંગણવાડી તેડાગર બહેનોની સમયાંતરે ટેકનિકલ જ્ઞાનનું અપડેશન અને સેવા ગુણવત્તામાં સુધારો કરવા માટે દર બે વર્ષે એકવાર રીક્રેશર તાલીમ આપવામાં આવે છે.

138. પોષણ સુધા યોજના

સ્ત્રીના જીવનમાં સગર્ભા અને ધાત્રી અવસ્થા ખૂબ મહત્વપૂર્ણ છે. આ અવસ્થા દરમિયાન માતાના ગર્ભમાં રહેલ શિશુને અને સ્તનપાન કરાવવા માટે વધુ પ્રમાણમાં પોષણની જરૂરિયાત રહે છે. માતાની આ જરૂરિયાતને પહોંચી વળવા રાજ્ય સરકારે પ્રાયોગિક ધોરણે વર્ષ ૨૦૧૭-૧૮ માં પોષણ સુધા યોજના શરૂ કરવામાં આવી છે. આ યોજનાનો વ્યાપ વધારીને તમામ બાકી રહેલ ૧૪ આદિજાતિ જિલ્લાઓનાં ૧૦૬ આદિજાતિ ઘટકોમાં અમલીકરણ માટે મંજૂરી મળેલ છે. આ પોષણ સુધા યોજના અંતર્ગત આંગણવાડી ઉપર નોંધાયેલ સગર્ભા અને ધાત્રી માતાઓને એક વખતનું સંપૂર્ણ ભોજન આપવામાં આવે છે. આ સાથે આર્યન કેલ્શિયમની ગોળીઓ તથા આરોગ્ય પોષણ શિક્ષણ આપવામાં આવે છે.

139. સ્તનપાન તાલીમ - ઈન્ફન્ટ અને યંગ ચાઈલ્ડ ફીડીંગ (આઈ વાઈ સી એફ)

મહિલા અને બાળ વિકાસ વિભાગના આઈસીડીએસ અંતર્ગત સમાજમાં તેમજ ધાત્રી માતાઓમાં સ્તનપાન અને પૂરક આહાર વિષે જ્ઞાન વધારવા ખોટી ધારણાઓ અંગે ગેરસમજણ દૂર કરવા/પરંપરા/સ્તનપાન અંગેની પૂરતી જાગૃતિ અને સંપૂર્ણ માહિતીથી આંગણવાડી કાર્યકરોને સંપૂર્ણ સજ્જ કરવા માટે સ્તનપાન (ઈન્ફન્ટ અને યંગ ચાઈલ્ડ ફીડીંગ) ની તાલીમ આપવામાં આવે છે.

140. રસોઈ (વાનગી) તાલીમ

રાજ્યમાં કુપોષણ દૂર કરવાની ઝુંબેશના ભાગરૂપે આંગણવાડી કેન્દ્ર ખાતે ફરજ બજાવતી હેલ્પર બહેનો રસોઈ બનાવવાની પદ્ધતિ પ્રમાણે, ન્યુટ્રીટીવ વેલ્યુ જળવાઈ રહે અને મેનુ મુજબના પ્રમાણમાં ખાદ્યસામગ્રીનો વપરાશ કરી પોષ્ટિક, સ્વાદિષ્ટ વાનગી સમય મર્યાદામાં તૈયાર કરી સ્વચ્છ રીતે બાળકોને જમાડે તથા તેની કેલેરી/પ્રોટીનની માત્રા જળવાઈ રહે તે મુજબ રસોઈ કરે તે ખૂબ જ જરૂરી છે, જે અંગે સ્થાનિક સ્તરે મહિલાઓને રસોઈ બનાવવાની તાલીમ આપવામાં આવે છે.

141. પોષણ ભી પઢાઈ ભી તાલીમ

“પોષણ ભી પઢાઈ ભી” પ્રોજેક્ટ અંતર્ગત સી.ડી.પી.ઓ. શ્રી, મુખ્યસેવિકા અને રિસોર્સ પર્સનને SLMTs (State Level Master Trainers) ની તાલીમ આપવામાં આવે છે. સદર SLMTs દ્વારા આંગણવાડી કાર્યકરોને જિલ્લાકક્ષાએ “પોષણ ભી પઢાઈ ભી” (PBPB) અંતર્ગત ધનિષ્ઠ તાલીમ આપવામાં આવે છે.

142. આંગણવાડી કાર્યકર અને તેડાગરને વધારાની સવલતો

ICDS અમલીકરણને મજબૂત બનાવવા માટે, આંગણવાડી કાર્યકર્તાઓ, મીની આંગણવાડી કાર્યકર્તાઓ અને સહાયકો માટે વધેલા માનદ વેતનને મંજૂરી આપવામાં આવી છે. આંગણવાડી કાર્યકર્તાઓ અને મીની કાર્યકર્તાઓને દર મહિને રૂ. ૧૦,૦૦૦ મળે છે, જ્યારે સહાયકોને દર મહિને

રૂપ, ૫૦૦ મળે છે. પેમેન્ટ ઓફ ગ્રેયુઇટી એક્ટ, ૧૯૭૨ મુજબ નિવૃત્તિ પર ગ્રેયુઇટી લાભો પણ આપવામાં આવે છે.

143. સ્પોટ ફીડીંગ કાર્યક્રમ

દુરસ્ત અને આદિજાતિ વિસ્તારોમાં ગંભીર કુપોષણની સમસ્યા દૂર કરવા દાહોદ, વલસાડ, નર્મદા, મહિસાગર અને છોટા ઉદેપુર ના ઘટકોમાં આ યોજના અમલમાં છે. આ યોજના અંતર્ગત લાભાર્થીઓને એક ટાઇમનું સંપૂર્ણ ભોજન આપવામાં આવે છે.

144. પૂર્ણ યોજના

પૂર્ણ યોજના (Prevention of Undernutrition and Reduction of Nutritional Anaemia) એ તમામ જિલ્લાઓ અને મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનોમાં ૧૫-૧૮ વર્ષની કિશોરીઓ માટે ૧૦૦% રાજ્ય-ભંડોળવાળી પહેલ છે. ૩૦૦ દિવસ માટે પૂરક પોષણ રૂ.૫૦ પ્રતિ દિવસના દરે પૂરું પાડવામાં આવે છે. પોષણ સિવાયની સેવાઓમાં વ્યાવસાયિક તાલીમ, જીવન-કૌશલ્ય શિક્ષણ અને માસિક પૂર્ણ દિવસ ઉજવણી દ્વારા એક્સપોઝર મુલાકાતોનો સમાવેશ થાય છે.

145. માતા યશોદા એવોર્ડ

આંગણવાડીમાં કાર્યરત આંગણવાડી કાર્યકર અને તેડાગર બહેનો, બાળકોને સારી કેળવણી, સંસ્કાર આપે છે અને તેમના સ્વાસ્થ્યનું ધ્યાન રાખે છે, આંગણવાડી કાર્યકર અને તેડાગરની શ્રેષ્ઠ કામગીરીને બિરદાવવા માટે રાજ્ય, જિલ્લા/મ્યુનિસિપલ તથા પ્રોજેક્ટ સ્તરે કાર્યરત સુપરવાઇઝર, આંગણવાડી કાર્યકર અને તેડાગર બહેનોને રોકડ પુરસ્કાર આપવામાં આવે છે. 'માતા યશોદા એવોર્ડ' આપવામાં આવે છે. જે અંતર્ગત;

146. માતા યશોદા ગૌરવ નિધિ

માતા યશોદા ગૌરવનિધિ વીમા યોજના અંતર્ગત આંગણવાડી કાર્યકરો તથા તેડાગર બહેનોને વીમા કવચ પૂરું પાડવાના હેતુથી રૂ.૫૦/- નો ફાળો રાજ્ય સરકાર અને બાકીના રૂ.૫૦/- નો ફાળો આંગણવાડી કાર્યકર / તેડાગર બહેનોએ ચૂકવવાનો રહે છે. આમ માસિક રૂ.૧૦૦ ના પ્રિમિયમની રકમ વીમા ધારકની બચત તરીકે જમા થાય છે. વીમા ધારક વય નિવૃત્ત થાય ત્યારે તેના ખાતે, તેની થયેલ બચત રકમ વ્યાજ સહિત મળવાપાત્ર થાય છે. જો વીમાધારક વય નિવૃત્તિ પહેલાં ફરજ દરમિયાન અવસાન પામે તો રૂ.૫૦,૦૦૦/- અને બચત રકમ વ્યાજ સહિત આપવામાં આવે છે.

147. મુખ્યમંત્રી માતૃશક્તિ યોજના

માતા અને બાળકના પોષણ સ્તરમાં સુધાર લાવવા માટે મહિલા ગર્ભ ધારણ કરે તે ૨૭૦ દિવસ અને બાળકના જન્મથી ૨ વર્ષ સુધીના ૭૩૦ દિવસના સમયગાળાને ૧૦૦૦ દિવસ “First Window of Opportunity” તરીકે ઓળખાય છે. આ બાબતના મહત્વને સમજી ભારત સરકાર દ્વારા પોષણ અભિયાનના મહત્વના ધ્યેય અને કામગીરીમાં ૧૦૦૦ દિવસ ઉપર ફોકસ કરવા જણાવેલ છે. આ તબક્કા દરમિયાન તેમના આહરમાં અન્ન સાથે પ્રોટીન, ફેટ તેમજ સૂક્ષ્મ પોષકતત્ત્વો પણ ઉપલબ્ધ થાય તે ખૂબ અગત્યનું છે. આ બાબતની અગત્યતાને ધ્યાને લઈ સરકાર દ્વારા ૧૦૦૦ દિવસ માટે “મુખ્યમંત્રી માતૃશક્તિ યોજના” અમલીમાં મૂકવામાં આવેલ છે. યોજના અંતર્ગત પ્રથમ વખતની સગર્ભા મહિલાઓને તથા તેમના પ્રથમ બાળકના જન્મથી બે વર્ષ પૂર્ણ થાય ત્યાં

સુધી લાભ આપવામાં આવે છે. લાભાર્થી આધારકાર્ડ ધરાવતી હોવી જોઈએ તથા આરોગ્ય વિભાગના સોફ્ટવેરમાં નોંધણી થયેલ હોવી જોઈએ. દરેક લાભાર્થીને દર માસે આંગણવાડી કેન્દ્ર ઉપરથી આંગણવાડીની વિવિધ સેવાઓ સાથે (રો- રાશન) માં ૨ કિલો ચણા, ૧ કિલો તુવેર દાળ અને ૧ લિટર તેલ આપવાનું નક્કી કરેલ છે.

148. સુપોષણ સંવાદ

મંગળ દિવસ : ગુજરાતમાં કુપોષણ ઘટાડવાના હેતુથી, સગર્ભા અને ધાત્રી માતાઓને પોષણ અને આરોગ્ય અંગેનું શિક્ષણ આપવું, પૂર્વ પ્રસૂતિ સેવાઓ આપવી, જોખમી સગર્ભા માતાઓને ઓળખીને સંદર્ભ સેવાઓ પૂરી પાડવી તેમજ બાળકોના વાલીઓને કુપોષણ અંગે જાગૃત કરવા સમુદાયની સામેલગીરી થકી જન આંદોલન સ્વરૂપે આંગણવાડી કક્ષાએ ૪ મંગળ દિવસની ઉજવણી કરવાનું નક્કી કરવામાં આવેલ છે. જે મુજબ પ્રથમ મંગળવાર-સુપોષણ સંવાદમાં માતાઓ અને સમુદાયમાં સગર્ભાવસ્થા અને સ્તનપાન દરમિયાન લેવાતી કાળજી અંગે જાગૃતિ લાવવા માટે ગોદ ભરાઈની વિધિ સાથે મીટીંગનું આયોજન કરવામાં આવે છે.

149. પા પા પગલી

આંગણવાડીમાં પૂર્વ પ્રાથમિક શિક્ષણને સઘન બનાવવા અને આંગણવાડીમાં આવતા ૩ થી ૬ વર્ષનાં બાળકોને સર્વોચ્ચ વિકાસ અને બાલવાટિકા માટેની સજ્જતા કેળવી શાળામાં પ્રવેશ મેળવે તે માટે પ્રોજેક્ટ “પા પા પગલી”નો અમલ કરવામાં આવનાર છે. બાળકો નિયમિત આંગણવાડીમાં આવે અને તેમની હાજરીમાં વધારો થાય અને સર્વોચ્ચ વિકાસની દેખરેખ આંગણવાડી કાર્યકરની પૂર્વ પ્રાથમિક શિક્ષણની પ્રવૃત્તિ આયોજીત કરવા માટે ક્ષમતાવર્ધન અને સતત શૈક્ષણિક માર્ગદર્શન, માતા પિતા-વાલીમાં પૂર્વ પ્રાથમિક શિક્ષણના મહત્વ અંગે જાગૃતિ કેળવાય અને આંગણવાડીની પૂર્વ પ્રાથમિક શિક્ષણ તરીકે લોકપ્રિયતા વધે.

150. મમતા દિવસ

આ દિવસે તમામ ૦-૫ વર્ષના બાળકો, કિશોરીઓ અને સગર્ભા તેમજ ધાત્રી માતાઓના આરોગ્ય અને પોષણ સ્તરનું મૂલ્યાંકન આરોગ્યની ટીમ દ્વારા ચકાસણી કરવામાં આવે છે. મમતા દિવસે નિદાન થયેલ બીમારી અંગે તેમજ કુપોષણ ધરાવતા બાળકોને બાળરોગ નિષ્ણાતની સેવાઓ પણ આપવામાં આવે છે.

151. દૂધ સંજીવની યોજના

આ યોજના રાજ્યના ૨૦ જિલ્લાના ૧૦૫ આદિજાતિ ઘટકો અને ૩૬ વિકાસશીલ ઘટકોમાં એમ કુલ ૧૪૧ ઘટકોમાં અમલમાં છે. આંગણવાડી કેન્દ્રોમાં નોંધાયેલા ૬ માસથી ૬ વર્ષના બાળકોને અઠવાડિયામાં ૫ દિવસ ૧૦૦ મિલી. પેશ્યુરાઇઝડ ફ્લેવર્ડ ફોર્ટીફાઇડ દૂધ આપવામાં આવે છે, અને સગર્ભા, ધાત્રી માતાઓને અઠવાડિયામાં ૨ દિવસ ૨૦૦ મી.લિ. પેશ્યુરાઇઝડ ફ્લેવર્ડ ફોર્ટીફાઇડ દૂધ આપવામાં આવે છે.

152. ગંગા સ્વરૂપા આર્થિક સહાય યોજના

આ યોજના હેઠળ સરકારે ગંગા સ્વરૂપા મહિલાઓને સહાયરૂપ બનવા તા:૧/૪/૨૦૧૯થી નીચે મુજબના મહત્વના સુધારાઓ કરેલ છે.

- સહાયના પ્રમાણમાં વધારો કરી રૂ.૧૨૫૦/- માસિક સહાય કરેલ છે, ગંગા સ્વરૂપા મહિલાના પોસ્ટ ખાતામાં સીધી જમા કરવામાં આવે છે.
- ૨૧ વર્ષનો પુત્ર થતાં સહાય બંધ કરવામાં આવતી હતી તે શરત રદ કરી આજીવન સહાય આપવામાં આવે છે.
- સહાય મેળવવા માટે ગ્રામ્ય વિસ્તાર માટે લાભાર્થીના કુટુંબની વાર્ષિક આવક રૂ.૧,૨૦,૦૦૦ સુધીની અને શહેરી વિસ્તાર માટે રૂ.૧,૫૦,૦૦૦ સુધીની હોવી જોઈએ. પોસ્ટ ઓફિસ/રાષ્ટ્રીયકૃત બેંકમાં ગંગા સ્વરૂપાના ખાતામાં DBT મારફતે રકમ જમા કરાવી સહાયની ચૂકવણી કરવામાં આવે છે.

153. ગંગા સ્વરૂપા મહિલાઓને જૂથ વીમા કવચ

વિધવા મહિલાઓની સામાજિક સુરક્ષા માટે તમામ વિધવા મહિલાઓનો જૂથ વીમો લેવામાં આવેલ છે. જે અંતર્ગત રાજ્ય સરકાર અને લાભાર્થીઓ દ્વારા પ્રતિ માસ રૂ.૧૫/- ભરવામાં આવે છે. જેના કારણે લાભાર્થીને રૂ.૪.૦૦ લાખનું વીમા કવચ મળે છે. આ રકમ તેમના અકસ્માત કે આકસ્મિક મૃત્યુ થવાથી તેમના બાળકોને સહાય મળવા પાત્ર છે.

154. બાલિકા પંચાયત પ્રોત્સાહિત ઇનામ યોજના

બાલિકાઓના અસરકારક નેતૃત્વ અને સશક્તિકરણ દ્વારા સર્વાંગી વિકાસ કરી તેઓના પોષણસ્તર, પ્રજાતાંત્રિક મૂલ્યો અંગે જાગૃતતા, બાલિકાઓને મુખ્ય પ્રવાહમાં જોડી લોકભાગીદારીમાં વધારો કરવાથી સામાજિક પરિવર્તન લાવી બાલિકા જન્મદરમાં વધારો થાય તે માટે “બાલિકા પંચાયત” ની નવતર પહેલ અમલી કરવામાં આવેલ છે.

બાલિકા પંચાયતની શ્રેષ્ઠ કામગીરી કરેલ બાલિકાઓને તાલુકા, જિલ્લા અને રાજ્ય સ્તરે તેમના યોગદાનને પ્રોત્સાહિત કરવા યોજના બનાવેલ છે, જે અંતર્ગત નીચે મુજબ પ્રોત્સાહક ઇનામ આપવામાં આવશે.

- રાજ્ય કક્ષા- પ્રતિ બાલિકા રૂ.૫૦૦૦/- ની કીટ
- જિલ્લા કક્ષા- પ્રતિ બાલિકા રૂ.૨૦૦૦/- ની કીટ
- તાલુકા કક્ષા- પ્રતિ બાલિકા રૂ.૭૦૦/- ની કીટ

155. નારી સંરક્ષણ ગૃહ/ આશ્રયગૃહો

ઘરેલુ હિંસા સામે સ્ત્રી રક્ષણ અધિનિયમ-૨૦૦૫ હેઠળ જરૂરિયાતમંદ પીડિત મહિલાઓને આ નારી સંરક્ષણ ગૃહો / કેન્દ્રો / પ્રિવેન્ટીવ રેસ્કયુ હોમ્સમાં આશ્રય મળી રહે તે હેતુથી આ સંસ્થાઓને સરકારશ્રી દ્વારા શેલ્ટર હોમ તરીકે જાહેર કરેલ છે. સરકારી નારી સંરક્ષણ ગૃહો / કેન્દ્રો ૧૦ કાર્યરત છે, સ્વૈચ્છિક ધોરણે-૫ વિકાસ ગૃહો કાર્યરત છે.

- મહિલા સાથે ૧૪ વર્ષ સુધીની દીકરી તથા ૦૬ વર્ષ સુધીના પુત્રને પણ આશ્રય આપવામાં આવે છે. વધુ વધુમાં ૦૬ માસ આશ્રય આપવામાં આવે છે.
- આ કેન્દ્રોમાં રહેતી યુવતીઓ ૧૮ વર્ષથી વધુ ઉપરની થતા તેઓની સાથે લગ્ન કરવા માટે આવેલ દરખાસ્તની પણ ચકાસણી કર્યાબાદ નિયમોનુસારની કાર્યવાહી કરાવીને લગ્ન પણ કરાવવામાં આવેલ છે.

156. “ઘાલી દીકરી” યોજના

દીકરીઓના જન્મદરમાં વધારો કરવા, શિક્ષણમાં ડ્રોપઆઉટ રેશિયો ઘટાડવા તેમજ બાળલગ્ન પ્રથા અટકાવવાના ઉદ્દેશ્યથી આ યોજના અમલી બનાવવામાં આવેલ છે, યોજના અંતર્ગત તા.૦૨/૦૮/૨૦૧૯\ કે ત્યાર બાદ જન્મેલ દીકરીને લાભ મળવાપાત્ર રહેશે.

યોજના અંતર્ગત મળતા લાભો અને ધારા-ધોરણો નીચે મુજબ છે

- દીકરીના જન્મ સમયે માતાની ઉંમર ૧૮ વર્ષ કે તેથી વધુ હોવી જોઈએ. દંપતીની (પતિ-પત્નિની સંયુક્ત) વાર્ષિક આવક મર્યાદા ગ્રામીણ અને શહેરી વિસ્તાર માટે એક સમાન રૂ.૨,૦૦,૦૦૦/-કે તેથી ઓછી રહેશે.
- દંપતિની પ્રથમ ત્રણ સંતાનો પૈકીની તમામ દીકરીઓને આ યોજનાનો લાભ મળવાપાત્ર રહેશે.
- પ્રથમ ધોરણમાં પ્રવેશ વખતે ૪૦૦૦/-
- નવમાં ધોરણમાં પ્રવેશ વખતે ૬૦૦૦/-ની સહાય.
- ૧૮ વર્ષની ઉંમરે ઉચ્ચ શિક્ષણ/લગ્ન સહાય તરીકે કુલ ૧,૦૦,૦૦૦/- ની સહાય, મળી કુલ રૂ. ૧,૧૦,૦૦૦/- ની સહાય આપવામાં આવે છે.
- દીકરીના માતા-પિતા પૈકી કમાનાર વાલીના અવસાનના કિસ્સામાં રૂ. ૧૦,૦૦૦/-ની સહાય આપવામાં આવે છે.

157. વિવિધલક્ષી મહિલા કલ્યાણ યોજના

મહિલાઓને સામાજિક, આર્થિક, શૈક્ષણિક તેમજ કાનૂની સમસ્યાઓ અંગે માર્ગદર્શન અને સહાય મળી રહે તે હેતુથી વિવિધલક્ષી મહિલા કલ્યાણ કેન્દ્રો શરૂ કરવામાં આવ્યા છે. આ કેન્દ્રો પર એલ.એલ.બી થયેલ કેન્દ્ર સંચાલક દ્વારા કાયદાકીય બાબતોમાં મહિલાઓને માર્ગદર્શન આપવામાં આવે છે. આ કેન્દ્રો દ્વારા ત્રિમાસિક તાલીમ અને શિબિરનું આયોજન કરવામાં આવે છે. હાલમાં કુલ ૨૩૨ વિવિધલક્ષી મહિલા કલ્યાણ કેન્દ્રો જિલ્લા અને તાલુકા કક્ષાએ કાર્યરત છે.

158. મહિલા વિકાસ એવોર્ડ

મહિલા વિકાસ ક્ષેત્રે ગુજરાત રાજ્યમાં ૧૦ વર્ષથી કામગીરી કરતી સ્વૈચ્છિક સંસ્થા અને સામાજિક કાર્યકરને તેમની ઉત્કૃષ્ટ કામગીરી બદલ પ્રોત્સાહન રૂપે એવોર્ડ આપવાની યોજના અમલમાં છે જેમાં;

- મહિલા સશક્તિકરણ ક્ષેત્રે ઉત્કૃષ્ટ કામગીરી કરતી સ્વૈચ્છિક સંસ્થાને રાજ્ય સરકાર પુરસ્કાર રૂપે રૂ.૧,૦૦,૦૦૦/- એવોર્ડ આપે છે.
- જ્યારે મહિલા સામાજિક કાર્યકરને પણ તેની ઉત્કૃષ્ટ કામગીરી માટે વ્યક્તિગત પુરસ્કાર રૂપે રૂ.૫૦,૦૦૦/- ની રોકડ રકમ અને પ્રશસ્તિપત્ર આપી સન્માનિત કરવામાં આવે છે

159. રાજીવગાંધી રાષ્ટ્રીય ઘોડિયાઘર યોજના

ઘોડિયાઘરમાં બાળકોની સાર સંભાળની સાથે તેમના વિકાસ માટેનું વાતાવરણ પૂરું પાડવામાં આવે છે. અહીં ૬ વર્ષ સુધીના બાળકોને રાખવામાં આવે છે, જેમાં ૩ વર્ષથી નીચેના બાળકો માટે જ્ઞાનાત્મક ક્ષમતાઓ વધારવા તેમજ ૩-૬ વર્ષના બાળકો માટે પૂર્વ શાળા પ્રવૃત્તિઓ/શિક્ષણ પૂરું પાડવાની પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવામાં આવે છે.

160. ઈ-નારી (Network of Advice, Referral and Information) ફોર વુમન એમ્પાવરમેન્ટ

મહિલા અને બાળ વિકાસ વિભાગ, ગાંધીનગર દ્વારા મહિલા અને બાળ વિકાસ વિભાગની મહિલા કલ્યાણ શાખા દ્વારા તમામ યોજનાઓનાં માળખાઓ માટે ઇન્ટિગ્રેટેડ પરફોર્મન્સ મોનિટરીંગ સિસ્ટમ વિકસાવવા માટે ઈ-નારી ફોર વુમન એમ્પાવરમેન્ટ સિસ્ટમની રચના કરવામાં આવનાર છે, જે દ્વારા;

- મહિલા કલ્યાણ શાખાની વિવિધ માળખામાં આવેલ હિંસાથી અસરગ્રસ્ત મહિલા જરૂરિયાત મુજબની મદદ પૂરી પાડવા ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવું અને આ મહિલાઓને સુરક્ષિત ઈકો સિસ્ટમ પ્રદાન કરવામાં આવશે.
- મહિલા કલ્યાણ શાખાના વિવિધ માળખા વચ્ચે સંચાર વ્યવસ્થાને મજબૂત કરવી.
- મહિલા કલ્યાણ શાખાની યોજનાઓ ઉપર દેખરેખ અને સુધારો.

161. સખી નિવાસ (વર્કિંગ વિમેન હોસ્ટેલ)

ભારત સરકાર દ્વારા, મહિલાઓ માટે રોજગારીની તકો હોય એવા શહેરો, નાનાં નગરો અને ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં કામ કરતી મહિલાઓને નિવાસની સવલતો પૂરી પાડવા માટે, નવી વર્કિંગ વુમન હોસ્ટેલનું બાંધકામ અને હયાત મકાનોનું વિસ્તરણ કરવા મિશન શક્તિ અંતર્ગતના સામર્થ્ય હેઠળ “સખી નિવાસ” નામાભિધાન કરવામાં આવેલ છે. સખી નિવાસ અંતર્ગત;

- કામ કરતી મહિલાઓ માટે શક્ય હોય ત્યાં, તેમના બાળકો માટે દિવસભરની સંભાળ સવલતો (ડે કેર) સહિત સુરક્ષિત અને સાનુકૂળ સ્થળે આવેલા નિવાસીની ઉપલબ્ધિને ઉત્તેજન આપવામાં આવશે.
- કામ કરતી, ઉચ્ચ શિક્ષણ અથવા તાલીમ મેળવનારી અન્ય મહિલા માટે આવાસની ઉપલબ્ધતાને પ્રોત્સાહન આપવામાં આવે.

162. અભયમ – ૧૮૧ મહિલા હેલ્પલાઇન

વિવિધ પ્રકારની હિંસાથી પીડિત મહિલા તેમજ પોતાના વિકાસ માટે જરૂરી માર્ગદર્શન મેળવવા માંગતી મહિલાઓને તમામ માહિતી એકજ જગ્યાએથી મળી રહે તે માટે મહિલા અને બાળવિકાસ વિભાગ દ્વારા ૧૮૧ નંબરની અભયમ મહિલા હેલ્પલાઇન શરૂ કરવામાં આવેલ છે. આ સુવિધામાં માર્ગદર્શનથી લઈને મુશ્કેલીમાં મુકાયેલ મહિલાને તાત્કાલિક સહાય પહોંચાડવા માટે રેસ્ક્યુ વાહનની સુવિધા પણ ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવેલ છે. આ યોજના સમગ્ર રાજ્યમાં અમલી બનાવવામાં આવેલ છે. આ યોજનાની ઉપયોગિતાને ધ્યાને રાખી નીચે મુજબની સેવાઓ શરૂ કરવામાં આવેલ છે.

163. પોલીસ સ્ટેશન બેઇઝ સપોર્ટ સેન્ટર (PBSC)

આ સેન્ટરનો મુખ્ય હેતુ લિંગભેદ, ઘરેલુ હિંસા અને અત્યાચાર અને સામાજિક અસમાનતા જેવા પ્રશ્નોમાં પીડિત મહિલાને પોતે નિર્ણય લેવા સક્ષમ બનાવવાની અને સંસ્થાકીય સહાય કરવાનો હેતુ રહેલો છે. આ સપોર્ટ સેન્ટરમાં જે તે મહિલાની વિગતો નોંધી મહિલાઓની જરૂરિયાત મુજબની સહાય જેવી કે, કાઉન્સેલિંગ, કાયદાકીય જાણકારી તેમજ જરૂર જણાયે પોલીસ ફરિયાદ નોંધાવવા માટે જરૂરી સહાય પૂરી પાડવામાં આવે છે

- રાજ્યમાં ૩૩ જિલ્લાઓમાં કુલ ૮૦ સેન્ટરો કાર્યરત છે.

164. ઘરેલુ હિંસા સામે મહિલાને રક્ષણ આપતો અધિનિયમ-૨૦૦૫ અંગે જીલ્લા સ્તરે સેમિનાર

ઘરેલુ હિંસા અધિનિયમ-૨૦૦૫ હેઠળ રાજ્યનાં જિલ્લા તથા મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનમાં દહેજ પ્રતિબંધક સહ રક્ષણ અધિકારીઓ નિયુક્તિ કરવામાં આવેલ છે, આ અધિકારીશ્રીઓ દ્વારા વિવિધલક્ષી મહિલા કલ્યાણ કેન્દ્રનાં માધ્યમથી જેન્ડર રિસોર્સ સેન્ટર દ્વારા વિવિધ હિતધારકો સાથે સેમીનારનું આયોજન કરવામાં આવશે.

- ઘરેલુ હિંસા સામે કાયદાકીય માર્ગદર્શન આપવા જિલ્લા કક્ષાએ તેમજ તાલુકા કક્ષાએ સેમિનાર તથા તાલીમ કાર્યક્રમો યોજી છેવાડાના લોકો આ કાયદા બાબતે જાગૃત કરવામાં આવશે

165. કામકાજનાં સ્થળે મહિલાઓની થતી જાતિય સતામણી (અટકાવ, પ્રતિબંધ અને નિવારણ) અધિનિયમ-૨૦૧૩ અંગે જીલ્લા સ્તરે સેમિનાર

જિલ્લામાં દહેજ પ્રતિબંધક સહ રક્ષણ અધિકારીશ્રીઓની નિયુક્તિ કરવામાં આવેલ છે, આ અધિકારીશ્રીઓ દ્વારા વિવિધલક્ષી મહિલા કલ્યાણ કેન્દ્રનાં માધ્યમથી જેન્ડર રિસોર્સ સેન્ટરના સહયોગથી વિવિધ હિતધારકો સાથે સેમિનારનું આયોજન કરવામાં આવશે.

- આ કાયદા બાબતે કાયદાકીય માર્ગદર્શન આપવા જિલ્લા કક્ષાએ તેમજ તાલુકા કક્ષાએ સેમિનાર તથા તાલીમ કાર્યક્રમો યોજી છેવાડાના લોકો આ કાયદા બાબતે જાગૃત કરવામાં આવશે

166. કુટુંબ સલાહ કેન્દ્ર

કુટુંબ સલાહ કેન્દ્રોમાં કૌટુંબિક તથા સામાજિક વિવાદને લગતાં પ્રશ્નો જેવા કે, છૂટાછેડા, કૌટુંબિક કલહ, સ્ત્રીઓને કુટુંબ દ્વારા માનસિક ત્રાસ સ્ત્રીઓને સંપત્તિના પ્રશ્નોમાં અન્યાય વિગેરે સામાજિક વિવાદને લગતાં પ્રશ્નોનું નિરાકરણ લાવવા તથા સમાધાન કરાવવા આવા કેન્દ્રો દ્વારા પ્રયત્નો હાથ ધરવામાં આવે છે.

- ૨૦૧૮-૧૯ થી દહેજ પ્રતિબંધક અધિકારીશ્રીઓની કચેરીમાં આ કુટુંબ સલાહ કેન્દ્રોનાં સામાજિક કાર્યકરોની બેઠક વ્યવસ્થા કરવામાં આવી છે, જેથી ઘરેલુ હિંસા હેઠળ કામગીરી કરવામાં મદદરૂપ થાય

167. પ્રિવેન્ટિવ રેસ્ક્યુ હોમ

પીડિત મહિલાઓના રક્ષણ અને સહાયતા માટે રાજ્યમાં સંસ્થાઓના સહયોગથી પ્રિવેન્ટિવ અને રેસ્ક્યુ હોમ શરૂ કરવામાં આવશે.

168. નારી સંરક્ષણ ગૃહો/કેન્દ્રોમાં આશ્રય લઈ રહેલ અનાથ બહેનોના લગ્ન માટે આર્થિક સહાય યોજના

રાજ્યમાં ગ્રાન્ટ ઈન એઈડના ધોરણે કુલ-૦૬ સ્વૈચ્છિક સંસ્થાઓ દ્વારા પ્રિવેન્ટિવ રેસ્ક્યુ સેન્ટર કાર્યરત છે. આથી ગ્રાન્ટ ઈન એઈડના ધોરણેની કુલ-૦૬ સ્વૈચ્છિક સંસ્થાઓ દ્વારા કાર્યરત પ્રિવેન્ટિવ રેસ્ક્યુ સેન્ટરમાં આશ્રય લઈ રહેલ અનાથ બહેનોના લગ્ન સમયે ઉક્ત મુજબની રૂ.૨૦,૦૦૦/- સહાય આપવામાં આવશે.

169. નારી સંરક્ષણ ગૃહોમાં નર્સની સેવા ઉપલબ્ધ કરાવવી

રાજ્યના આદિજાતિ પેટા વિસ્તાર યોજના અન્વયે સરકારી નારી સંરક્ષણ કેન્દ્ર નવસારી ખાતે કાર્યરત છે. આ કેન્દ્રમાં, ટી.બી વાળા બહેનો તેમજ અન્ય બીમારીવાળી બહેનો આશ્રય લઈ રહેલ હોવાથી તેઓને હોસ્પિટલ લઈ જવાના રહેતા હોઈ તેમજ સમયસર દવાઓ આપવાની હોય છે. આથી નર્સની ખૂબ જ જરૂરિયાત હોવાથી નારી સંરક્ષણ કેન્દ્ર, નવસારી ખાતે નર્સની ભરતી કરવામાં આવશે.

170. મહિલા સ્વાવલંબન યોજના

આ યોજના અંતર્ગત ગ્રામ્ય વિસ્તારમાં રૂ.૧,૨૦,૦૦૦/- સુધીની તેમજ શહેરી વિસ્તારમાં રૂ.૧,૫૦,૦૦૦/- સુધીની વાર્ષિક આવક ધરાવતા કુટુંબની મહિલાઓના આર્થિક વિકાસ માટે સહાય કરવામાં આવે છે, જે અંતર્ગત મહિલાઓને આર્થિક પ્રવૃત્તિ માટે રૂ.૨,૦૦,૦૦૦/- (રૂપિયા બે લાખ) ની મર્યાદામાં લોન આપવા માટે બેંકોને મહિલા આર્થિક વિકાસ નિગમ દ્વારા ભલામણ કરવામાં આવે છે. આ યોજના અંતર્ગત લાભાર્થી મહિલાને પ્રોજેક્ટ કોસ્ટના ૧૫% અથવા મહત્તમ રૂ.૩૦,૦૦૦/- (રૂપિયા ત્રીસ હજાર) બંનેમાંથી જે ઓછું હોય તે મુજબ સબસીડી આપવામાં આવે છે.

171. જનરલ તાલીમ યોજના

આ યોજનાનો મૂળભૂત હેતુ ગરીબી રેખા હેઠળની ૧૮ વર્ષથી વધુ કે ૫૦ વર્ષ સુધીની વયની જરૂરિયાતમંદ મહિલાઓને પરંપરાગત કે બિન પરંપરાગત આર્થિક પ્રવૃત્તિઓ માટે કૌશલ્ય વિકાસ તાલીમ આપવાનો છે. નિગમ દ્વારા આઈ.ટી.આઈ., કૌશલ્યવર્ધન કેન્દ્રો અને ઉમ્મીદ સંસ્થા દ્વારા તાલીમો આપવામાં આવે છે.

172. મહિલા જાગૃતિ શિબિર

મહિલા જાગૃતિ શિબિરનો ઉદ્દેશ મહિલાઓને તેમના અધિકારો વિશે જાગૃત કરવાનો છે. વધુમાં જુદા જુદા ખાતા દ્વારા મહિલાઓને અનુલક્ષીને અમલમાં મુકાતી યોજનાઓ અને તેવી યોજનાઓ હેઠળ લાભ મેળવવા માટે અનુસરવાની નવી પદ્ધતિ અંગે જાણકારી આપવામાં આવે છે.

173. પ્રદર્શન સહ વેચાણ યોજના

મહિલાઓ દ્વારા ઉત્પાદિત ચીજવસ્તુઓના વેચાણને પ્રોત્સાહન આપવા દર વર્ષે રાજ્યમાં વેચાણની ક્ષમતાવાળા શહેરોમાં પ્રદર્શન સહ વેચાણનું આયોજન કરવામાં આવે છે, જેમાં આવી મહિલાઓને સ્ટોલ ટોકન ફી લઈને ફાળવવામાં આવે છે જેથી મહિલાઓને ન્યૂનતમ ખર્ચે વેચવાની તક મળે છે. અને લાંબાગાળાની વેચાણ વ્યવસ્થા પ્રસ્થાપિત કરવાનો અનુભવ મળે છે. (આ યોજના અંતર્ગત <http://mela.gwedic.gov.in/> વેબસાઈટ મારફતે ઓન લાઈન પ્રક્રિયા દ્વારા સ્ટોલ ફાળવવાની તમામ કામગીરી કરવામાં આવે છે.)

174. મહિલા સ્વરોજગાર મેળા / લોન ધિરાણ મેળા (મુદ્રા કેમ્પ) યોજના

દરેક જિલ્લા પંચાયતો દ્વારા મહાનગરપાલિકા/નગરપાલિકા/જિલ્લા પંચાયત ચેમ્બર ઓફ કોમર્સ અને અન્ય ઔદ્યોગિક સંસ્થાઓના સંકલનથી રૂ.૨.૦૦ લાખની ખર્ચ મર્યાદામાં જિલ્લાનાં મહિલા અને બાળ અધિકારી દ્વારા બેંકોના સહયોગથી મહિલા લોન ધિરાણ મેળા (મુદ્રા કેમ્પ)નું આયોજન કરવા નક્કી થયેલ છે.

175. પ્રતિકૂળ પરિસ્થિતિમાં જીવતી શોષિત મહિલાઓને તાલીમની યોજના

સમાજની અત્યંત ઉપેક્ષિત અને પ્રતિકૂળ પરિસ્થિતિમાં જીવતી કે તેનો ભોગ બનેલી મહિલાઓના આર્થિક પુનઃસ્થાપન માટે ખાસ વ્યવસાયલક્ષી તાલીમનું આયોજન કરવામાં આવેલ છે. જે અંતર્ગત જુદા-જુદા પ્રકારના વ્યવસાયોની તાલીમ આપવામાં આવે છે, સાથે જ લાભાર્થી મહિલાને તાલીમની સાથે રૂ.૧૦૦૦/- સ્ટાઈપેન્ડ આપવામાં આવે છે, તેમજ તાલીમ પામેલ લાભાર્થીઓને ટુલકિટસનું વિતરણ કરવામાં આવે છે.

176. જેન્ડર રિસોર્સ સેન્ટર

રાજ્યની તમામ મહિલા વિકાસલક્ષી પ્રક્રિયાઓમાં જાતિગત સમાનતા અને સમન્યાયતાનો સમાવેશ થાય તે માટે જરૂરી તકનીકી સહયોગ આપવામાં આવે છે. જીઆરસી સરકારી તેમજ સ્વયંસેવી સંસ્થાઓને જાતિગત રીતે સંવેદનશીલ કાર્યક્રમો, નીતિઓ, કાયદાઓ અને યોજનાઓના ઘડતર, આયોજન અમલીકરણ અને મૂલ્યાંકનમાં મદદ કરે છે. જીઆરસી દ્વારા વિકાસના જુદા-જુદા ક્ષેત્રોમાં મહિલાઓની ભાગીદારી અને તેઓની સ્થિતિ દર્શાવતા આંકડાઓનું એકત્રીકરણ, સંપુટીકરણ તેમજ વિશ્લેષણ કરવામાં આવે છે.

177. ગુજરાત રાજ્ય મહિલા આયોગ

મહિલાઓના બંધારણીય અને કાનૂની હક્કોના રક્ષણ માટે તથા મહિલાઓના આર્થિક, સામાજિક, શૈક્ષણિક વિકાસની સાથે-સાથે તેઓની અધિકારિતાને પ્રોત્સાહન આપવાના આશયથી ગુજરાત રાજ્ય મહિલા આયોગ અધિનિયમ ૨૦૦૨ અંતર્ગત ગુજરાત રાજ્ય મહિલા આયોગની રચના કરવામાં આવેલ છે.

આયોગના કાર્યો :

- મહિલાના સામાજિક આર્થિક વિકાસના આયોજનમાં ભાગ લેવો તેની પર સલાહ.
- રાજ્યમાં મહિલાના વિકાસની પ્રગતિનું મૂલ્યાંકન કરવું.
- મહિલાઓના વિશાળ સમુદાયને અસરકર્તા મુદ્દાનો સમાવેશ કરતા દાવા માંડવા માટે ફંડની જોગવાઈ કરવી.
- સમાજમાં મહિલાને વધુ હકારાત્મક ભૂમિકા અને વધુ સમતોલ અભિવ્યક્તિને માધ્યમ મારફત પ્રોત્સાહિત કરવા અને સતત પ્રતિક્રિયાત્મક અસર લાવવા માટે પ્રયત્ન કરવો અને જાતિને લગતા મુદ્દાઓ પ્રત્યે સભાનતા વધારવા જનમત કેળવવાનો પ્રયત્ન કરવો અને જાતિય સમાનતા લાવવી.

178. નારી અદાલત

નારી દ્વારા, નારી માટે, નારીવાદી અભિગમ સાથે નારીઓને ન્યાય આપવા માટે ગુજરાતમાં નારી અદાલતોની શરૂઆત કરાઈ છે. નારી અદાલતોમાં સમાજની આગેવાન બહેનો પોતાની કોઠાસૂઝથી ગ્રામ્ય સ્તરની સમસ્યાગ્રસ્ત અને હિંસાનો ભોગ બનેલ બહેનોને વિનામૂલ્યે ન્યાય અપાવવાનું કાર્ય કરે છે. રાજ્ય મહિલા આયોગ દ્વારા આ નવી નારી અદાલતો શરૂ કરવાનું કામ થઈ રહ્યું છે, જે અંતર્ગત હાલમાં કુલ ૨૭૦ નારી અદાલત કાર્યરત છે.

=====

Category – B

શ્રેણી – બ

Gender Budget 2026-27						
(A.E. - Actual Expenditure, B.E. - Budget Estimates, R.E. - Revised Estimates)						
Category - B (Atleast 30% Women Oriented Programmes)						
Sr. No.	Department / HODs / Schemes / Programmes	(Rs. In Crores)				
		2024-25 (A. E.)	2025-26 (B. E.)	2025-26 (R. E.)	2026-27 (B. E.)	
	Agriculture, Farmers Welfare & Co-operation Department					
	Directorate Horticulture					
1	Integrated Horticulture Development Scheme	284.61	581.89	522.27	647.16	
2	Mission for Integrated Development of Horticulture (MIDH)	81.30	140.14	140.14	140.14	
	Directorate Agriculture					
3	Agricultural Skill Development Training Programme for Farmers	1.87	4.50	4.50	4.50	
4	New program for agricultural education. (New Item)	0.00	0.00	0.00	4.09	
5	Talent Development Academy for the Food Processing Sector, Kutch (Bhuj). (New Item)	0.00	0.00	0.00	0.54	
6	Establishment of agriculture-related infrastructure projects in Gujarat. (New Item)	0.00	0.00	0.00	69.00	
7	Establishment of an Agro Mall at Tragad, Ahmedabad. (New Item)	0.00	0.00	0.00	22.50	
8	Millet value addition and establishment of processing units. (New Item)	0.00	0.00	0.00	1.00	
9	Assistance Scheme for Farmers in Tribal Areas (Demonstration Component) (New Item)	0.00	0.00	0.00	40.00	
10	Agricultural Mechanization Scheme. (New Item)	0.00	0.00	0.00	173.52	
11	Chief Minister's Crop Storage Structure Scheme (for Scheduled Caste farmers). (New Item)	0.00	0.00	0.00	76.18	
12	Assistance Scheme for Scheduled Caste Farmers (Demonstration Component) (New Item)	0.00	0.00	0.00	12.00	
13	Soil Health Abhiyan (Farmer Soil Health Checkup Campaign) (New Item)	0.00	0.00	0.00	14.00	
14	Purchase of Breeder Seed under the National Mission on Edible Oil - Oilseed (NMEO-Oilseed) (New Item)	0.00	0.00	0.00	30.00	
15	Assistance to farmers for purchase of Kisan drones. (New Item)	0.00	0.00	0.00	15.00	
16	Assistance for crop damage due to natural calamities. (New Item)	0.00	0.00	0.00	400.00	
17	Program to increase area under fruit crops through multi-level systems (general farmers). (New Item)	0.00	0.00	0.00	7.50	
18	Program to promote rhizomatic crops (ginger, turmeric) for general farmers. (New Item)	0.00	0.00	0.00	11.50	
19	Program to improve quality produce through protected cultivation in fruit crops (general farmers). (New Item)					
20	"Our Village is a Natural Village" initiative (250 villages). (New Item)	0.00	0.00	0.00	30.00	
21	Handholding and certification of natural farming (4 lakh acres). (New Item)	0.00	0.00	0.00	113.83	
22	Market facilities for natural products (50 units per year). (New Item)	0.00	0.00	0.00	8.40	
23	Establishment of a Centre of Excellence for Natural Farming. (New Item)	0.00	0.00	0.00	9.37	
24	Skill Development Cell at Gujarat Organic Products Certification for organic/natural farming certification. (New Item)	0.00	0.00	0.00	20.00	
25	Renovation and modernization of Farmer Training Centres (Morbi, Amreli, Bhuj, Vadodara). (New Item)	0.00	0.00	0.00	1.50	
26	Agro Service Provider Scheme to promote profitable farming through mechanization. (New Item)	0.00	0.00	0.00	28.71	
	Agriculture Research & Education				7.00	
27	Agricultural Extension Education Programme	27.23	31.77	31.77	37.40	
	Animal Husbandry					
28	Goat Unit Assistance Scheme for ST Beneficiaries (10+01 Units)	5.51	8.40	8.40	8.40	

Category - B (Atleast 30% Women Oriented Programmes)						
Sr. No.	Department / HODs / Schemes / Programmes	2024-25 (A. E.)	2025-26 (B. E.)	2025-26 (R. E.)	(Rs. In Crores)	
29	Cattle Feed Assistance Scheme for Pregnant and Lactating Animals	54.57	61.17	61.17	61.20	
30	RIR Poultry Unit Assistance Scheme (40 Birds) for Persons with Disabilities	0.22	0.22	0.22	0.22	
31	Livestock Owners Training and Exposure Programme (Perna Pravas)	0.50	0.56	0.56	0.56	
32	Dairy Farm Self-Employment Scheme (50 Milch Animals)	2.00	1.50	1.50	2.00	
33	Village Milk Cooperative Society Infrastructure Support Scheme (Dudhghar/Godown)	1.70	1.72	5.00	3.70	
34	State-funded Livestock Insurance Scheme (5 lakh animals). (New Item)	0.00	0.00	0.00	5.50	
35	Bovine Pregnancy Diagnosis Rapid Test Kit Purchase Plan. (New Item)	0.00	0.00	0.00	10.00	
36	Construction of a new Wool Processing Centre at Mankuva, Bhuj, Kutch. (New Item)	0.00	0.00	0.00	1.44	
37	Fodder Development Programme: Assistance to Scheduled Caste cattle breeders for cattle sheds, water tanks, mangers, and 7-litre buckets. (New Item)	0.00	0.00	0.00	2.34	
38	Financial assistance to Animal Welfare Committees for infrastructure and resource support under the Animal Husbandry Department. (New Item)	0.00	0.00	0.00	34.00	
39	Assistance for establishment of ideal fodder production units in rural areas under the Fodder Development Programme. (New Item)	0.00	0.00	0.00	5.00	
	Commissionerate Fisheries					
40	Fisheries Centres Essential Services and Facilities Scheme	0.25	6.00	0.98	3.00	
41	Fish Seed Production and Inland Fisheries Resources Scheme (Non-Tribal Areas)	14.06	8.78	69.58	27.53	
42	Coastal Aquaculture Units Scheme	8.23	115.50	128.58	120.00	
43	Navigation Aids and Fisheries Infrastructure Scheme	80.61	223.78	150.26	126.11	
44	Kerosene Assistance Scheme for Small Boat Owner Fishermen	5.99	18.00	18.00	18.00	
45	Fisheries Publicity and Extension Programme	27.73	47.22	46.53	1.65	
46	VAT Subsidy Scheme on High-Speed Diesel for Mechanised Fishing Vessels below 20 Metres	231.65	350.00	300.00	300.00	
47	Accident Insurance Scheme for Fishermen Members of Cooperative Societies	0.54	0.84	1.52	1.00	
48	Inland Fisheries Development Scheme for Tribal Areas	15.30	82.40	111.89	82.40	
49	Fisheries Subsidy Scheme for Scheduled Castes	0.95	2.02	0.83	2.02	
50	Fishing Centre Infrastructure Scheme with NABARD Loan Assistance	337.97	140.00	140.00	100.00	
51	Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana	62.72	251.55	216.65	128.16	
52	Minor Ports Fisheries Infrastructure Scheme	69.63	160.00	45.00	120.00	
53	Docks, Berths and Jetties Infrastructure Scheme	60.05	70.00	67.50	37.80	
54	Integrated Smart Fishing Harbour Scheme at Jakhau	0.00	101.00	101.00	103.00	
55	Kamdhenu University Fisheries Programme	3.98	0.40	0.40	0.12	
56	Input assistance for cage culture in Bhambharapani fisheries (seed and feed purchase). (New Item)	0.00	0.00	0.00	15.00	
57	50% assistance for fishing nets and hook & line for trawler/dolnetter/gillnetter boats. (New Item)	0.00	0.00	0.00	40.00	
58	Assistance for setting up fish processing plants for inland fisheries. (New Item)	0.00	0.00	0.00	10.00	
59	Input assistance for fish farmers, women, Scheduled Castes, SHGs, Fisheries Societies, entrepreneurs, and FPOs engaged in cage culture. (New Item)	0.00	0.00	0.00	36.00	
	Total	1379.17	2409.36	2174.25	3330.99	
	Climate Change Department					
	Gujarat Energy Development Agency					
60	Battery-Operated Two-Wheeler Vehicle Scheme	8.81	9.00	4.50	11.00	

Category - B (Atleast 30% Women Oriented Programmes)					
Sr. No.	Department / HODs / Schemes / Programmes	2024-25	2025-26	2025-26	(Rs. In Crores)
		(A. E.)	(B. E.)	(R. E.)	2026-27 (B. E.)
61	Energy Conservation Awareness Programme in Government Colleges	0.65	0.50	0.50	0.50
62	Mass Communication Programme for the General Public (Including BURD)	9.63	6.25	6.05	5.35
63	Solar Water Heating System Programme for Adarsh Residential Schools and Government Hostels	0.00	6.00	6.00	3.00
	Total	19.09	21.75	17.05	19.85
	Education Department				
	Primary Education				
64	Primary Teacher Salary Scheme	18998.72	20588.16	19315.00	20958.00
65	School Physical Infrastructure Improvement Scheme	71.07	73.50	73.44	77.47
66	Fee Reimbursement Scheme for 25% Seats in Private Unaided Schools	692.24	781.60	795.29	827.05
	Samgra Shishkha Abhiyan				
67	School Infrastructure Maintenance Grant	149.53	149.53	149.53	149.53
68	Samagra Shiksha – Elementary	1711.18	2297.22	1814.92	2101.02
69	Samagra Shiksha – Secondary	349.46	504.49	369.68	389.14
70	Primary School Infrastructure Support Scheme (EDN-2)	148.31	221.58	291.77	737.01
71	District Primary Education Programme (REC)	469.75	767.24	631.97	685.93
72	School Cleanliness Kit (Swachhata Kit)	8.40	8.40	8.40	16.80
73	Mission Schools of Excellence	2785.71	2914.22	2914.22	3054.87
74	Adolescent Girls Education Programme (Standards VI –VIII)	1.97	0.98	0.99	1.82
75	Children with Special Needs Support Scheme (CWSN)	74.91	50.98	50.98	67.11
76	School-Level Aptitude Test Programme – Samagra Shiksha	0.03	0.30	0.30	0.30
77	Teacher Salary Support Scheme – Samagra Shiksha (Secondary)	15.96	0.00	0.00	0.00
78	PM SHRI Schools	105.97	188.14	206.08	152.97
79	PM JANMAN	2.69	30.31	22.46	8.49
80	DA-JGUA	0.00	10.04	10.04	47.10
	Commissionerate of Technical Education				
81	Technical High School – Skill Formation	4.76	7.17	3.99	7.04
82	Technical High School – Vocational Education	12.53	14.20	11.15	15.73
83	Government Polytechnic Programme	460.62	524.92	506.48	559.89
84	Government Pharmacy College Programme	13.72	18.45	16.93	17.50
85	Government Engineering College Programme	354.22	431.04	446.82	536.08
86	Post-Graduate Courses Programme	9.48	14.91	14.14	11.51
87	Master of Computer Applications Programme	0.37	0.40	0.41	0.44
88	Technical High School Infrastructure Works	0.10	0.03	0.03	4.23
89	Polytechnic College Infrastructure Works	27.39	38.09	38.09	65.09
90	Engineering College Infrastructure Works	149.46	281.28	281.28	178.25
91	Technical Institution Infrastructure Works (TASP)	9.69	10.95	10.95	3.06
92	Provision of IT infrastructure, including software, at Government Technical Institutions (New Item)	0.00	0.00	0.00	47.50
93	Provision of Non-IT infrastructure (equipment, furniture, books, and maintenance) at Government Technical Institutions. (New Item)	0.00	0.00	0.00	19.95

Category - B (Atleast 30% Women Oriented Programmes)						
Sr. No.	Department / HODs / Schemes / Programmes	2024-25 (A.E.)	2025-26 (B.E.)	2025-26 (R.E.)	(Rs. In Crores)	
	Commissionerate of PM Poshan					
94	Centralised Kitchen Scheme	0.00	446.00	446.00		551.50
95	PM POSHAN Scheme	948.93	2058.43	1779.21		1834.35
96	Sukhadi Nutrition Scheme	35.73	44.72	40.00		41.80
97	Dudh Sanjivani Nutrition Scheme	57.02	76.70	76.69		65.80
98	Suposhit Gujarat Mission	154.76	150.00	150.00		150.46
99	Mukhyamantri Paushtik Alpahar Scheme	224.35	617.67	599.02		598.02
	Commissionerate of Schools					
100	Pay and Allowances Scheme for Grant-in-Aid Secondary Schools	3859.29	4323.64	4068.70		4323.64
101	Pay and Allowances Scheme for Grant-in-Aid Higher Secondary Schools	1518.33	1981.35	1582.46		1981.35
102	Namo Saraswati Vigyan Sadhana Scheme	130.00	250.00	200.00		250.00
103	School Transportation Cell	50.00	100.00	100.00		50.00
104	Mukhyamantri Gyan Sadhana Merit Scholarship Scheme	58.60	100.00	90.00		100.00
105	ST Bus Pass Concession Scheme for Students	462.94	223.00	373.00		223.00
106	Free Textbook Scheme under MYSY	127.55	112.20	224.10		112.20
107	Examination Fee Payment Scheme for Girl Students and Students with Disabilities	40.87	40.79	40.79		41.72
108	Free Textbook Scheme for Open School Students (Standards IX-XII)	1.00	1.00	1.00		1.50
109	Educational Tour Encouragement Scheme for Government Schools	7.15	7.00	8.98		7.00
110	IEDSS Scholarship Scheme	0.66	0.66	0.66		0.63
111	Raksha Shakti Schools Programme (10 New Schools)	5.33	3.93	3.93		18.15
112	Sea Scout Scheme	0.10	0.10	0.10		0.10
113	Free Education Scheme for Gujarat State Students at Sainik School Balachadi, Jamnagar	2.51	2.25	3.20		3.67
114	Student Initiative Programme	6.79	7.26	7.74		9.28
115	Vidhya Deep Insurance Scheme	3.00	1.15	3.00		3.00
116	Construction, renovation, and repair of Government Secondary and Higher Secondary Schools, Model Day Schools, and RMSA Schools. (New Item)	0.00	0.00	0.00		342.00
117	Construction of composite school buildings in existing Government Primary Schools across the State. (New Item)	0.00	0.00	0.00		120.00
	Commissionerate of Higher Education					
118	Mukhyamantri Yuva Swavlamban Yojana (MYSY)	370.08	410.00	475.00		400.00
119	Honourable Chief Minister Scholarship Scheme (CMSS)	39.67	31.50	31.50		45.00
120	Scheme for High-Quality Research Development (SHODH)	21.45	20.00	20.00		20.00
121	College Infrastructure and Equipment Procurement Scheme (Furniture, CCTV, IT Equipment)	14.00	70.73	70.73		63.56
122	Science Laboratory Equipment Scheme for Government Colleges	1.20	2.70	2.70		2.00
123	Library Books Procurement Scheme for Government Colleges (New Item)	0.00	0.00	0.00		2.73
124	Pragati Multilingual Laboratory Scheme for Government Colleges (New Item)	0.00	0.00	0.00		7.89
125	Government Colleges and Academic Streams Programme (Non-Tribal Areas) (New Item)	0.00	0.00	0.00		3.35
126	Government Colleges and Academic Streams Programme (Tribal Areas) (New Item)	0.00	0.00	0.00		2.64
127	Construction of 20 Government Colleges (New Item)	0.00	0.00	0.00		120.51

Category - B (Atleast 30% Women Oriented Programmes)						
Sr. No.	Department / HODs / Schemes / Programmes	(Rs. In Crores)				
		2024-25 (A. E.)	2025-26 (B. E.)	2025-26 (R. E.)	2026-27 (B. E.)	
	Gujarat State Council of Educational Research and training (GCERT)					
128	GCERT Programme Support Scheme	15.05	18.32	16.60	17.94	
129	Gujarat State Council of Educational Research and Training	23.87	75.18	75.71	60.50	
	Total	34808.47	41104.40	38476.16	42316.16	
	Energy & Petrochemicals Department					
	Gujarat Urja Vikas Nigam Ltd					
130	Electrification Support Scheme for Hutments in Urban and Rural Areas	16.17	16.17	12.82	14.67	
131	Kutir Jyoti Yojana – Electrification Support Scheme	4.85	4.45	4.45	4.45	
132	Scheduled Castes Bastis Electrification Scheme under SC Sub-Plan	3.74	3.31	4.10	3.31	
133	Kisan Heet Urja Shakti Yojana – Share Contribution Scheme	55.00	55.00	55.00	55.00	
134	Agricultural Electricity Connection Share Capital Scheme	700.00	716.15	716.15	728.65	
135	Wells and Pump Electrification Scheme under Tribal Area Sub-Plan (TASP)	485.30	508.90	707.01	500.00	
136	Agricultural Electricity Connection Scheme for Scheduled Caste Farmers	13.26	13.26	13.26	13.26	
137	PM KUSUM Scheme – Component-B (Solar Agriculture Pump Sets)	176.26	103.41	103.42	200.00	
138	PM KUSUM Scheme – Component-C (Solarization of Grid-Connected Agricultural Pumps)	0.00	0.01	0.01	0.61	
	Total	1454.58	1420.66	1616.22	1519.95	
	Food & Civil Supplies Department					
	Directorate of Food & Civil Supply					
139	Food Security Scheme	1070.84	674.50	890.23	700.44	
140	Public Distribution System – Pulses Distribution	360.60	766.60	597.48	841.69	
141	Public Distribution System – Edible Oil Distribution	106.15	159.68	89.61	116.70	
142	Sugar Distribution Scheme for BPL and AAY Families	171.37	170.00	146.07	208.35	
143	Public Distribution System – Salt Distribution	42.15	50.98	58.09	59.49	
144	Annabrahma Scheme	0.30	0.30	0.18	0.30	
	Total	1751.41	1822.06	1781.66	1926.97	
	Forest and Environment Department					
	Principal Chief Conservator of Forest					
145	Divisional Office	290.19	297.87	398.78	316.65	
146	Forest Research, Training and Publicity	23.77	36.94	20.20	44.70	
147	Forest Conservation and Development	13.05	16.78	13.54	16.94	
148	Vruksh Kheti Yojana	1.69	0.83	1.34	0.83	
149	Agro-Forestry Scheme	11.08	19.51	17.74	19.51	
150	Community Forestry Scheme	26.19	62.21	27.49	84.88	
151	Wildlife Management and Conservation	210.80	263.00	238.67	290.74	
152	Forest Management Programme	2.66	60.53	44.56	61.55	
153	Grass Godown Scheme	2.09	3.30	3.00	3.30	
154	Wetlands Conservation Programme	0.00	1.26	1.26	1.26	
155	Wildlife Habitat Development Programme	15.02	11.50	10.50	11.50	
156	Gujarat Biodiversity Board	13.50	21.52	18.16	21.51	

Category - B (Atleast 30% Women Oriented Programmes)					
Sr. No.	Department / HODs / Schemes / Programmes	(Rs. In Crores)			
		2024-25 (A. E.)	2025-26 (B. E.)	2025-26 (R. E.)	2026-27 (B. E.)
157	Kutch Biosphere Reserve Programme	0.00	0.02	0.02	0.02
158	Eco-Task Force and Mangrove Plantation Programme	4.10	12.86	9.50	15.00
159	Grant-in-Aid to Gujarat Ecological Education and Research Foundation	41.50	21.59	31.59	28.60
160	Gujarat Forestry Development Project (JBIC, Japan)	3.42	7.89	4.18	7.89
161	Compensatory Afforestation Scheme for Regularised Unauthorised Cultivation	1.45	2.00	1.50	2.00
162	Gujarat State CAMPA	309.86	370.00	370.00	400.00
163	National Bamboo Mission	2.95	9.03	8.21	9.03
164	Agro-Forestry Scheme	0.97	1.67	1.52	1.67
165	National Bamboo Mission	0.45	0.78	0.71	0.78
166	Scheduled Castes Sub-Plan Fruit Plantation Scheme	0.00	4.18	4.18	4.18
167	Forest Research Programme	19.98	22.97	22.64	22.97
168	Forest Protection Programme	21.60	31.94	26.62	31.94
169	Forest Management Programme	0.00	57.72	47.86	57.72
170	Botanical Garden Development Project	0.85	1.21	1.10	1.21
171	Vruksh Kheti Yojana	1.00	0.40	0.57	0.40
172	Agro-Forestry Scheme	2.12	3.66	5.11	3.66
173	Community Forestry Scheme	3.27	17.24	3.00	25.24
174	Wildlife Management and Conservation	11.59	14.90	13.39	14.90
175	Grant-in-Aid to Kevadiya Development Authority	15.75	50.69	47.08	75.69
176	Participatory Forest Management Scheme under Gujarat Forest Development Programme	0.88	6.20	1.00	6.50
177	National Bamboo Mission	0.55	1.72	1.56	1.72
178	Dang Forest Management and Development Project	31.02	51.52	45.38	51.56
179	Information and Technology Support Programme	2.08	2.20	1.59	2.20
180	Gujarat State CAMPA – Interest Component	0.00	33.12	206.85	33.12
181	Forest Management Programme	296.58	270.27	245.00	342.35
182	Community Forestry Scheme	317.25	654.99	510.04	827.29
183	Gujarat Forestry Development Project (JBIC, Japan)	79.92	237.83	162.00	245.99
184	Forest Fire Prevention and Management Scheme	2.17	3.80	1.54	3.80
185	Grass Development Project	69.79	145.00	80.00	145.00
186	Consultancy Charges under Gujarat Forestry Development Project (JICA)	2.70	0.00	0.00	0.00
187	Roads and Buildings Programme	20.00	38.94	3.85	38.94
188	Forest Protection Programme	7.10	7.84	7.30	7.84
189	Forest Research Programme	1.00	7.50	5.00	37.50
190	Wildlife Management and Conservation	50.92	177.23	93.74	194.84
191	Wildlife Genomics Programme	1.00	3.65	1.50	3.65
192	Scheduled Castes Sub-Plan Fruit Plantation Scheme	54.35	61.63	30.00	61.63
193	Vruksh Kheti Yojana	0.63	0.26	0.10	0.26
194	Forest Management Programme	140.07	136.61	100.00	180.61
195	Roads and Buildings Programme	18.00	21.53	1.00	21.53
196	Gujarat Community Forestry Project	107.70	124.26	113.20	129.26

Category - B (Atleast 30% Women Oriented Programmes)						
Sr. No.	Department / HODs / Schemes / Programmes	(Rs. In Crores)				
		2024-25 (A. E.)	2025-26 (B. E.)	2025-26 (R. E.)	2026-27 (B. E.)	
197	Gujarat Forest Development Programme	0.00	12.15	3.62	12.15	
198	Timber Depot Modernisation Scheme (Tribal Plan)	0.50	0.50	0.50	0.50	
	Total	2255.09	3424.75	3008.79	3924.51	
	General Administrative Department					
	Sardar Patel Institute of Public Administration (SPIPA)					
199	Grant-in-Aid to Sardar Patel Institute of Public Administration	7.10	9.71	8.79	10.58	
	Total	7.10	9.71	8.79	10.58	
	Health & Family Welfare Department					
	Commissioner, Health, Medical Services & Medical Education (Health Section)					
200	School Health Services	101.30	73.78	35.99	88.14	
201	Primary Health Sub-Centres	49.12	36.40	36.77	35.35	
202	National Programme for Prevention of Visual Impairment and Control of Blindness	5.76	20.11	8.55	19.48	
203	Primary Health Centres	893.91	1203.82	754.89	1280.16	
204	Poverty Alleviation Programme	14.30	13.55	13.75	12.18	
205	Border area Development Programme	3.81	1.57	3.35	1.73	
206	Community Health Centres	644.86	729.81	677.77	770.39	
207	Tuberculosis Control Programme	53.17	69.66	58.57	70.61	
208	Epidemic Disease Control Programme	28.75	38.20	38.20	42.68	
209	Filaria Control Programme	3.70	5.25	4.46	5.43	
210	Malaria Eradication Programme	455.28	130.24	128.18	138.07	
211	Leprosy Control Programme	20.12	22.76	20.23	23.75	
212	Immunisation Programme for Children up to 14 Years	67.41	36.96	38.20	38.51	
213	Water-Borne Disease Control Programme	0.40	0.40	0.40	0.00	
214	State Blood Transfusion Council	5.55	5.92	4.96	6.00	
215	Jatan Project (AIDS Control)	5.29	5.29	5.29	4.57	
216	Vaccine Manufacturing Institute Programme	10.31	15.94	15.44	15.94	
217	Public Health Laboratories	0.12	0.52	0.17	0.54	
218	Health Education Bureau	5.53	12.29	4.33	4.95	
219	National Rural Health Mission	1741.34	1670.00	1619.79	1836.67	
220	Science and Technology Programme	7.65	1.03	0.10	0.50	
221	Vital Statistics Organisation	4.78	5.46	4.07	1.65	
222	Sickle Cell Anaemia Programme	5.00	5.00	5.00	0.00	
223	Medical and Public Health Support under TASP (Gujarat Pattern)	26.50	71.70	71.70	71.70	
224	Primary Health Centre Infrastructure Programme (38 PHCs) (New Item)	0.00	0.00	0.00	26.60	
225	Primary to Community Health Centre Conversion Programme (Kutch District) (New Item)	0.00	0.00	0.00	11.20	
226	Primary to Community Health Centre Conversion Programme (Tribal Areas) (New Item)	0.00	0.00	0.00	16.80	
	AYUSH					
227	AYUSH Hostel Facility, Junagadh	0.00	5.00	5.00	5.00	

Category - B (Atleast 30% Women Oriented Programmes)						
Sr. No.	Department / HODs / Schemes / Programmes	(Rs. In Crores)				
		2024-25 (A. E.)	2025-26 (B. E.)	2025-26 (R. E.)	2026-27 (B. E.)	
228	Government Ayurveda Hospital OPD-IPD Infrastructure, Gandhinagar (New Item)	0.00	0.00	0.00	10.00	
229	Government Ayurvedic Hospital IPD Facility, Ahmedabad (New Item)	0.00	0.00	0.00	8.00	
230	Government Ayurveda Pharmacy Infrastructure, Vadodara (New Item)	0.00	0.00	0.00	2.00	
231	Ayurvedic and Homeopathic Clinic Infrastructure Programme (New Item)	0.00	0.00	0.00	2.15	
232	Government Ayurvedic Hospital IPD and Fire Safety Facilities, Ankleshwar (New Item)	0.00	0.00	0.00	1.42	
	Commissioner, Health, Medical Services & Medical Education (Medical Services)					
233	Civil Hospital Services (OPD-IPD)	650.31	759.91	822.00	1062.21	
234	Hospital and Dispensary Services (OPD-IPD)	72.00	71.51	75.00	100.00	
235	Mental Health Hospital Services (OPD-IPD)	29.29	29.85	34.30	39.15	
236	Blindness Control Programme (OPD-IPD)	7.03	7.10	7.10	7.20	
237	ANM and General Nursing Schools – Operational Expenditure	16.57	14.18	14.42	14.77	
238	District and Taluka Hospital Services	43.72	52.30	60.00	60.70	
239	Tribal Area Medical Institute Bed Capacity Programme	156.37	180.37	199.22	243.74	
240	Hospital and Dispensary Buildings	440.07	482.50	482.50	729.25	
241	Government Residential Buildings	4.50	87.50	87.50	20.00	
242	Government Nursing School and Hostel Buildings	0.00	39.25	39.25	8.00	
243	Medical Equipment and Ambulance Services (Including 108)	83.09	97.22	73.22	98.05	
244	Hospital Building	139.75	156.75	156.75	182.50	
245	Community Health Centre Buildings	3.00	3.00	3.00	1.00	
246	Nursing School and Hostel Facilities, Visnagar	0.00	9.00	9.00	2.00	
247	Nursing School and Hostel Facilities, Himmatnagar	0.00	23.50	23.50	2.00	
248	Ambulance Procurement Programme	0.00	50.10	50.10	15.82	
249	Mental Health Hospital Ward Facilities, Vadodara	0.00	21.50	21.50	10.00	
250	Advanced Hospital Facility, Petlad	0.00	18.00	18.00	10.00	
251	The provision of medical equipment at district and sub-district hospitals (New Item)	0.00	0.00	0.00	35.75	
252	Dialysis Equipment Programme (New Item)	0.00	0.00	0.00	10.17	
253	Ambulance Replacement Programme – EMRI 108 (New Item)	0.00	0.00	0.00	15.82	
254	District Early Intervention Centre Equipment Programme (New Item)	0.00	0.00	0.00	36.31	
255	Special Newborn Care Unit Programme (New Item)	0.00	0.00	0.00	5.00	
	Medical Education & Research					
256	U. N. Mehta Institute of Cardiology & Research Centre, Ahmedabad	277.62	282.37	285.72	366.79	
257	Free Medical Treatment for Scheduled Caste Patients	78.93	42.00	70.84	52.00	
258	Medical Camps in SC Urban Areas	5.50	5.50	5.05	5.50	
259	Free Books for Scheduled Tribe Students	0.87	1.00	1.00	1.00	
260	Free Medical Treatment for Scheduled Tribe Patients	25.50	19.55	20.40	29.55	
261	General Hospital, Valsad	0.01	179.49	179.49	200.00	
262	Medical College, Valsad	0.01	0.01	0.01	0.00	
263	Cardiology and Neurology Services	0.00	93.40	93.40	0.00	
264	Cancer Treatment Equipment Programme	0.00	192.00	192.00	0.00	

Category - B (Atleast 30% Women Oriented Programmes)						
Sr. No.	Department / HODs / Schemes / Programmes	(Rs. In Crores)				
		2024-25 (A. E.)	2025-26 (B. E.)	2025-26 (R. E.)	2026-27 (B. E.)	
265	Medical Equipment Programme	0.00	119.75	119.75	0.00	
266	Medical Hostel Facilities	0.00	137.08	137.08	75.00	
267	Civil Hospital, Ahmedabad	368.15	355.68	371.07	400.49	
268	S.S.G. Hospital, Vadodara	185.87	185.88	185.88	218.39	
269	G.G. Hospital, Jamnagar	106.77	107.82	107.82	118.57	
270	Civil Hospital, Surat	134.66	137.27	140.81	160.31	
271	Sir T. Hospital, Bhavnagar	90.10	95.38	99.61	109.51	
272	PDU Hospital, Rajkot	141.18	177.10	177.10	197.88	
273	M. P. Shah Medical College, Jamnagar	147.79	170.76	170.76	185.78	
274	Medical College, Vadodara	189.56	216.79	216.79	246.75	
275	B. J. Medical College, Ahmedabad	282.60	305.29	305.29	348.69	
276	Medical College, Surat	171.99	178.37	182.06	217.87	
277	Medical College, Bhavnagar	107.69	118.91	115.17	120.95	
278	PDU Medical College, Rajkot	131.15	145.03	145.03	160.03	
279	GMERS Society	700.01	1008.48	1008.48	1085.00	
280	Advanced Medical Equipment Programme – Government Medical Colleges (New Item)	0.00	0.00	0.00	200.00	
281	Orthotics and Prosthetics Workshop Upgrade – Spine Institute, Ahmedabad (New Item)	0.00	0.00	0.00	8.87	
282	Cardiology and Neurology Satellite Centre – Sola, Ahmedabad (New Item)	0.00	0.00	0.00	52.15	
283	1,000-Bed Hospital Programme – PDU Hospital, Rajkot (New Item)	0.00	0.00	0.00	90.00	
284	Medical Student Hostel Facilities – Vadodara (New Item)	0.00	0.00	0.00	41.25	
285	Cardiology Satellite Centre – Porbandar (New Item)	0.00	0.00	0.00	34.24	
286	Cardiology and Neurology Satellite Expansion – Gandhinagar (New Item)	0.00	0.00	0.00	57.59	
287	Medical Equipment Programme – IKDRC, Ahmedabad (New Item)	0.00	0.00	0.00	28.92	
288	Medical Equipment Programme – GCRI, Ahmedabad / Rajkot / Siddhpur (New Item)	0.00	0.00	0.00	76.00	
289	Closed ICU System Equipment Programme – Medical Colleges (New Item)	0.00	0.00	0.00	60.00	
290	Government Nursing College Hostel – Rajkot (New Item)	0.00	0.00	0.00	18.48	
291	Medicity Super-Specialty Hospital Programme – Ahmedabad-Vasai (New Item)	0.00	0.00	0.00	250.00	
292	Cancer Hospital Programme – GCRI Ahmedabad (New Item)	0.00	0.00	0.00	75.00	
293	Medicity Super-Specialty Hospital Programme – Surat-Kamrej (New Item)	0.00	0.00	0.00	250.00	
294	IVF Services Expansion – IKDRC Network (New Item)	0.00	0.00	0.00	6.00	
295	Super-Specialty Hostel and Mess – Ahmedabad Civil Hospital (New Item)	0.00	0.00	0.00	34.65	
296	Therapy Colleges and Hostel Programme – Spine Institute Ahmedabad (New Item)	0.00	0.00	0.00	58.00	
297	GMERS Medical Equipment Programme as per NMC Norms (New Item)	0.00	0.00	0.00	149.85	
298	District Early Intervention Centre – GMERS Morbi (New Item)	0.00	0.00	0.00	1.30	
Family Welfare						
299	Regional Family Planning - Training in family planning services.	9.52	12.00	10.00	11.00	
300	Training of Auxiliary Nurses, Midwives & Dais: - Capacity building under India Population Project-VII.	12.81	18.30	13.00	14.00	
301	Urban Family Planning Welfare Centres	32.03	33.33	33.33	33.33	
302	Urban Health Project	226.15	243.16	203.16	200.00	
303	Ayushman Bharat – PM Jan Arogya Yojana	300.50	220.02	220.02	215.74	

Category - B (Atleast 30% Women Oriented Programmes)						(Rs. In Crores)	
Sr. No.	Department / HODs / Schemes / Programmes	2024-25 (A. E.)	2025-26 (B. E.)	2025-26 (R. E.)	2026-27 (B. E.)		
304	Arogya Suraksha Yojana (MA Yojana)	3220.91	3455.53	3455.53	2987.01		
305	Post-Partum Care Centres	29.12	41.50	34.90	35.00		
306	TB Patient Nutrition Support Programme (New Item)	0.00	0.00	0.00	30.15		
307	Family Planning and Nutrition Counselling Programme (New Item)	0.00	0.00	0.00	4.44		
	Gujarat Medicinal Plants Board						
308	Medicinal Plant Plantation Programme	0.00	1.00	0.30	1.00		
309	Medicinal Plant Nursery Programme	0.30	0.50	0.30	0.30		
310	Information, Education and Communication Programme	0.10	0.10	0.10	0.10		
	Total	12777.06	14584.55	14032.77	16586.04		
	Home Department						
	Directorate General of Police						
311	Police Services	7811.41	8538.32	8053.66	9055.62		
312	Police Capital Outlay	916.10	1632.26	1322.98	1155.22		
	Total	8727.51	10170.58	9376.64	10210.84		
	Industries and Mines Department						
	Cottage & Rural Industries						
313	Handloom Sector Assistance Scheme	5.04	1.21	1.20	0.96		
314	Gujarat State Handicraft Development Corporation Support	49.76	57.16	57.16	113.33		
315	Gujarat State Khadi and Village Industries Board Programmes	56.90	60.89	64.55	67.79		
316	Amber Charkha and Handloom Programme	0.60	0.60	0.75	0.60		
317	Industrial Cooperative Assistance Scheme	73.82	75.90	75.90	75.90		
318	Indext-C Support Scheme	27.36	26.65	30.65	27.88		
319	Urban Haat Programme	47.17	30.50	30.50	89.17		
320	Artisan Identification and Registration Scheme	0.05	0.02	0.02	0.02		
321	GRIMCO Support Scheme	1.61	1.58	1.58	1.66		
322	GMK and RTI Support Scheme	14.16	14.38	14.38	20.08		
323	Manav Kalyan Yojana	52.46	27.00	25.00	25.00		
324	Cluster Development Scheme (CBDC)	1.06	1.89	1.89	1.89		
325	Bankable Vaipayee Yojana / Jyoti Gramodyog Yojana	267.00	490.00	490.00	538.00		
326	Dattapant Thengadi Artisan Interest Subsidy Yojana	1.95	1.20	1.20	1.20		
327	Gujarat Rural Industries Marketing Corporation Programme	1.31	1.59	1.59	1.66		
	Commissioner Tourism						
328	Fairs and Festivals Programme	75.00	103.50	103.50	125.00		
329	Senior Citizen Pilgrimage Assistance Scheme	5.50	6.00	4.50	5.00		
330	Shri Ram Janmabhoomi-Shabari Smruti Scheme	1.00	0.75	0.01	0.05		
331	Kailash Mansarovar Yatra	1.50	1.50	0.30	0.50		
332	Sindhu Darshan Yojana	0.45	0.45	0.63	2.00		
	Commissioner of Industries						
333	Industrial Development Institute Support – Naroda (Token Grant)	3.91	3.91	3.91	3.91		

Category - B (Atleast 30% Women Oriented Programmes)						
		Department / HODs / Schemes / Programmes	2024-25 (A. E.)	2025-26 (B. E.)	2025-26 (R. E.)	2026-27 (B. E.)
			(Rs. In Crores)			
Sr. No.						
334		Industrial Development Institute Support – Scheduled Castes and Scheduled Tribes	0.85	0.91	0.91	0.98
335		Industrial Self-Employment Programme for Rural and Backward Areas	0.50	0.50	0.50	0.50
		Total	688.96	908.09	910.63	1103.08
		Information and Broadcasting Department				
336		Mass Communication Programme through Print and Traditional Media	0.85	0.80	0.80	0.85
		Total	0.85	0.80	0.80	0.85
		Labour and Employment Department				
		Directorate of Employment & Training				
337		Craftsman Training Scheme in Government Industrial Training Institutes	629.33	806.36	805.13	1039.87
338		Industrial Training Centres	93.85	118.87	97.22	107.11
339		Employment Services and Extension Scheme	25.18	34.47	27.02	38.35
340		Craftsman Training Scheme (Coastal Area Development Programme)	7.70	10.68	7.73	9.82
341		National Apprenticeship Training Scheme	86.40	134.11	102.22	102.03
342		Machinery and Equipment	66.71	492.14	36.92	77.50
343		Necessary Construction	152.38	217.35	145.14	227.62
344		Financial Assistance for Travel to Divyang Trainees (Govt., GIA, SF) (New Item)	0.00	0.00	0.00	3.36
		Director of Skill Development				
345		Gujarat Skill Development Mission	7.56	35.47	19.80	23.78
346		50 New Cluster-Based Local Institutes of Vocational Education	0.75	6.62	2.29	4.32
347		4 New Mega ITIs – Palanpur, Visnagar, Palana, Jamnagar	0.00	0.04	0.00	0.04
348		2 New Mega ITIs – Godhra, Bilimora	0.00	0.02	0.00	0.02
349		Namo Kaushalya and Rojgar Mission (New Item)	0.00	0.00	0.00	226.00
		Kaushalya The Skill University				
350		Kaushalya Skill University Endowment Fund	5.00	5.00	5.00	5.00
351		Operational Expenditure	6.27	11.60	11.60	11.55
352		MKPY Scholarship Scheme	0.34	1.00	0.75	1.00
353		Construction of Kaushalya Skill University (R & B)	50.64	26.79	135.18	0.01
354		Drone Operational Expenditure	3.86	5.00	2.25	2.25
355		Semi-Conductor Centre of Excellence at Kaushalya – The Skill University	0.06	8.60	2.65	0.02
356		International Skill and Employability and Skill Hub (IESH) at Kaushalya – The Skill University	0.00	0.01	0.01	0.02
357		Industrial Manufacturing Workshop at Kaushalya – The Skill University, Sheelaj	0.00	7.20	7.20	0.01
358		Drone Instructor Centre	0.00	0.50	0.13	0.20
359		Kaushalya Skill University Centre for Capacity Building and Training (CCBT)	0.00	40.00	40.00	20.00
		Building and Other Construction Workers Welfare Board				
360		Shri Nanaji Deshmukh Awas Yojana	0.21	1.00	0.36	1.00
361		Dhanvantari Aarogya Rath	39.00	50.00	39.00	60.00
362		Assistance for Occupational Disease	0.07	0.50	0.50	0.50
363		Educational Assistance	67.02	60.00	60.00	70.00
364		Accidental Death Assistance	5.39	5.00	4.81	5.00

Category - B (Atleast 30% Women Oriented Programmes)					
Sr. No.	Department / HODs / Schemes / Programmes	(Rs. In Crores)			
		2024-25 (A. E.)	2025-26 (B. E.)	2025-26 (R. E.)	2026-27 (B. E.)
365	Funeral Assistance	0.12	1.00	0.09	1.00
366	Shramik Annapurna Yojana	62.04	90.00	88.00	195.85
367	Hostel Assistance for Children of Migrant Construction Workers	0.00	5.00	5.00	5.00
368	Pradhan Mantri Jan Arogya Yojana	21.77	20.00	45.00	20.00
369	Mukhyamantri Shramyogi Nivasi Shikshan Yojana	0.00	5.00	0.01	5.00
370	Skill Enhancement Training for Construction Workers through Kaushalya – The Skill University	0.00	75.00	75.00	50.00
371	Antyeshthi Assistance Scheme	0.12	1.00	0.09	1.00
	Gujarat Rural Workers Welfare Board				
372	Housing with Solar Panels and Water Tanks for 2,500 Salt Workers of the State (New Item)	0.00	0.00	0.00	25.00
	Gujarat Labour Welfare Board				
373	Educational Award	0.80	0.88	0.88	1.00
374	Mobile Medical Van	3.46	5.25	8.07	5.25
375	Antyeshthi Assistance Scheme	0.00	1.50	0.05	1.00
376	Anganwadi / Medical Centre / Crèche for Labour Welfare	0.00	1.95	1.95	0.30
377	Assistance to Industrial Associations for Capacity Building (Mini ITI)	0.00	16.25	16.25	5.00
	Total	1336.03	2301.16	1793.30	2351.78
	Legal Department				
	Gujarat High Court				
378	Fast Track Courts	15.36	14.32	15.36	16.66
	Gujarat State Legal Services Authority				
379	Free Legal Aid Service	20.28	45.00	45.00	40.00
	Total	35.64	59.32	60.36	56.66
	Narmada, Water Resources, Water Supply & Kalpsar Department				
	Water Supply				
380	Rural Water Supply Scheme	3592.35	2952.55	3111.32	3397.65
381	Urban Water Supply Scheme	0.47	0.09	0.09	0.09
	Water Resource				
382	Major and Medium Irrigation Scheme	2964.47	3976.09	3708.46	3899.29
383	Minor Irrigation Scheme	1282.00	1998.67	1312.38	2046.83
384	Command Area Development and Other Schemes	6.66	10.05	8.73	14.95
385	Flood Control, Drainage and Anti-Sea Erosion	361.87	412.08	512.93	753.01
	Sardar Sarovar				
386	Sardar Sarovar Project	2851.18	3997.95	3499.95	3317.33
	Total	11059.00	13347.48	12153.86	13429.15
	Panchayat, Rural Housing & Rural Development Department				
	Development Commissioner				
387	Samras Yojana	0.84	24.00	24.00	70.00
388	Tirth Gam / Pavan Gam	1.49	1.00	1.00	1.00

Category - B (Atleast 30% Women Oriented Programmes)					
Sr. No.	Department / HODs / Schemes / Programmes	2024-25 (A. E.)	2025-26 (B. E.)	2025-26 (R. E.)	(Rs. In Crores) 2026-27 (B. E.)
389	Panchavati	1.90	1.90	1.90	1.00
390	Rurban and Smart Village and Vatan Prem	1.20	18.00	18.00	13.00
391	Survey, Studies, IEC Activities, Garib Kalyan Mela, etc.	40.89	34.99	34.99	29.55
392	Swachhha Gam Swasth Gram and Mahatma Gandhi Swachhata Mission (MGSM)	234.33	571.20	571.20	416.00
393	15th Finance Commission	2640.90	2604.27	2604.27	2579.27
394	Mukhyamantri Nirmal Gram Yojana (New Item)	0.00	0.00	0.00	650.00
395	Basic Facilities Programme for 1,000 Villages of the State (New Item)	0.00	0.00	0.00	267.00
396	Infrastructure for EWS Housing – Gujarat Rural Housing Board (New Item)	0.00	0.00	0.00	10.20
	Commissionerate of Rural Development				
397	Mahatma Gandhi National Rural Employment Guarantee Act (MGNREGA)	560.51	990.00	777.71	720.27
398	Swachhh Bharat Mission (Gramin)	313.87	630.09	911.75	737.91
399	Pradhan Mantri Awas Yojana (Gramin)	2136.85	1108.00	613.37	988.83
400	Pradhan Mantri Janjati Adivasi Nyaya Maha Abhiyan	50.92	17.34	88.05	47.35
401	Other Housing Scheme (Bathroom Assistance)	16.00	696.94	696.94	628.50
402	Rural Self Employment Training Institutes (RSETI)	8.17	15.00	18.54	19.00
403	Deen Dayal Upadhyaya Grameen Kaushalya Yojana (DDU-GKY)	30.00	0.60	0.60	0.60
404	Gujarat Mentorship for Acceleration of Individuals for Transforming Rural Income (G-MAITRI)	6.75	10.00	10.00	10.00
405	Implementation of VB-GRAM G Act (New Item)	0.00	0.00	0.00	600.00
406	Additional Assistance to Category-A Beneficiaries under Pradhan Mantri Awas Yojana (Gramin) (New Item)	0.00	0.00	0.00	90.00
407	Liquid Waste Management System for Rural Areas under Swachhh Bharat Mission (New Item)	0.00	0.00	0.00	50.00
408	Enhanced Support for Individual and Community Toilets in Rural Areas under Swachhh Bharat Mission (New Item)	0.00	0.00	0.00	10.00
409	Mission Mangalam Gram Haat Construction Plan (New Item)	0.00	0.00	0.00	20.00
	Total	6044.62	6723.33	6372.32	7959.48
	Ports & Transportation Department				
	Gujarat State Road Transport Corporation (GSRTC)				
410	Purchase of E-Vehicles	23.45	54.01	0.63	1.01
411	Subsidy to GSRTC	984.19	1101.14	1195.90	1364.46
	Commissioner Of Transport				
412	Establishment of Driving Training Centres for Training of Vehicle Drivers in the State (Project-2041) (New Item)	0.00	0.00	0.00	1.00
413	Gujarat Electric Vehicle Policy – 2025 (Token Provision) [Scheme-2041] (New Item)	0.00	0.00	0.00	1.01
414	Construction of Children Traffic Parks in 25 Municipal Corporations and Metropolitan Municipalities (New Item)	0.00	0.00	0.00	25.00
	Total	1007.64	1155.15	1196.53	1392.48
	Road & Building Department				
415	Roads and Bridges Sector	17664.78	19652.57	19462.05	21960.29
	Total	17664.78	19652.57	19462.05	21960.29

Category - B (Atleast 30% Women Oriented Programmes)						(Rs. In Crores)	
Sr. No.	Department / HODs / Schemes / Programmes	2024-25 (A. E.)	2025-26 (B. E.)	2025-26 (R. E.)	2026-27 (B. E.)		
	Social Justice & Empowerment Department						
	Social Defense						
416	Scholarship to Students with Disabilities	1.44	1.44	1.44	1.44	1.00	1.00
417	Prosthetic Aids and Appliances for Persons with Disabilities	21.01	13.00	15.60	15.60	6.00	6.00
418	Marriage Assistance for Persons with Disabilities	7.00	7.00	10.50	10.50	10.50	10.50
419	Indira Gandhi National Disability Pension Scheme	27.81	27.81	24.58	24.58	24.58	24.58
420	Sant Surdas Disability Pension Scheme	59.62	59.62	169.80	169.80	129.60	129.60
421	Free Travel in S.T. Buses for Persons with Disabilities	45.59	69.52	75.00	75.00	75.00	75.00
422	Insurance Scheme for Persons with Disabilities	0.50	0.50	0.40	0.40	0.78	0.78
423	Niramaya Health Insurance Scheme	0.75	0.75	0.75	0.75	0.70	0.70
424	Electric Scooter Scheme	1.25	0.00	1.25	1.25	1.25	1.25
425	Scheme for Motorized Tricycle and Joystick Wheelchair for Persons with Disabilities	0.00	60.00	35.00	35.00	52.00	52.00
426	Financial Assistance to Persons with Intellectual Disability and Mental Subnormality	85.63	85.63	89.40	89.40	95.00	95.00
427	Palak Mata-Pita Yojana	76.69	83.00	83.00	83.00	83.00	83.00
428	Sero-Positive Illness Assistance Scheme	1.74	1.85	1.85	1.85	1.85	1.85
429	Sponsorship Scheme for Rehabilitation of Children	3.63	3.63	4.43	4.43	4.43	4.43
430	After-Care Scheme for Rehabilitation of Children	1.00	1.00	1.80	1.80	1.80	1.80
431	Foster Care Scheme for Rehabilitation of Children	3.61	3.61	4.43	4.43	4.43	4.43
432	Indira Gandhi National Old Age Pension Scheme	774.10	773.99	773.99	773.99	773.98	773.98
433	Assistance to Destitute Elderly Pension Scheme	647.65	684.00	704.00	704.00	711.00	711.00
434	National Family Benefit Scheme	16.51	20.60	20.60	20.60	20.60	20.60
435	Increase in Support Rates for Sero-Positive Illness Scholarships (New Item)	0.00	0.00	0.00	0.00	1.87	1.87
436	Construction of New Building at Shishu Gruh, Banaskantha (New Item)	0.00	0.00	0.00	0.00	1.50	1.50
	Scheduled Caste Welfare						
437	Parixital Majmudar Pre-SSC Scholarship	8.47	8.50	8.00	8.00	8.08	8.08
438	Upgradation of Merit of Scheduled Caste Students	0.40	0.40	0.41	0.41	0.41	0.41
439	Government of India Pre-Matric Scholarship (Std. IX to X)	7.37	6.32	3.57	3.57	5.76	5.76
440	Scholarship to Meritorious Scheduled Caste Students in Selected Higher Secondary Schools	0.02	0.03	0.02	0.02	0.02	0.02
441	Muni Metraj Unclean Occupation State Scholarship for Pre-SSC Students (GOI)	26.27	20.32	10.17	10.17	18.22	18.22
442	Government of India Post-Matric Scholarship	266.73	220.02	320.02	320.02	243.61	243.61
443	Coaching Fees for Scheduled Caste Students in Science Stream	5.25	3.30	6.60	6.60	4.65	4.65
444	Coaching Fees for Scheduled Caste Students in General Stream	0.05	0.08	0.08	0.08	0.08	0.08
445	Food Bill Assistance for Engineering and Medical Students	17.33	14.25	27.95	27.95	15.00	15.00
446	Maharaja Sayajirao Gaekwad M.Phil. and Ph.D. Thesis Scheme	0.19	0.20	0.20	0.20	0.20	0.20
447	Financial Assistance for Study Equipment for Medical, Diploma and Engineering Students	0.21	0.42	0.42	0.42	0.41	0.41
448	Scholarship for Students of Technical and Professional Courses	1.35	1.92	0.92	0.92	1.44	1.44
449	Loan Assistance to Scheduled Caste Students for Pilot Training	1.00	0.50	1.25	1.25	0.75	0.75
450	Loan Assistance for Higher Studies Abroad	110.00	100.00	87.40	87.40	60.00	60.00
451	Free Clothing for Scheduled Caste Children	27.59	28.44	26.95	26.95	27.27	27.27

Category - B (Atleast 30% Women Oriented Programmes)						
Sr. No.	Department / HODs / Schemes / Programmes	(Rs. In Crores)				
		2024-25 (A.E.)	2025-26 (B.E.)	2025-26 (R.E.)	2026-27 (B.E.)	
452	Special Scholarship for Boys and Girls from Valmiki, Hadi, Nadiya, Senva, Turi, Garo, Vankar Sadhu and Dalit-Bava Communities (Std. I to X)	4.38	5.05	4.55	4.55	
453	Subedar Ramji Ambedkar Hostel Scheme	57.17	53.00	53.07	53.65	
454	Additional Coaching Centres in GIA and Government Hostels	0.00	0.01	0.01	0.01	
455	Establishment and Development of Government Hostels for Boys and Girls	42.74	42.50	42.50	43.00	
456	Upgradation of Government Buildings	0.26	3.00	1.20	5.56	
457	Shri Jugatram Dave Ashram Schools Scheme	48.26	51.00	61.88	45.90	
458	Mamasahab Fadke Ideal Residential Schools	25.77	32.96	32.96	26.46	
459	Awards for Students Securing Higher Rank in Std. X and XII Public Examinations	0.20	0.43	0.43	0.40	
460	Mahatma Gandhi Award, Dr. Babasaheb Ambedkar Award and Dalit Sahitya Award	0.18	0.20	0.20	0.20	
461	Dr. P.G. Solanki Doctor and Lawyer Stipend / Loan Subsidy Scheme	0.53	14.36	1.67	14.36	
462	Loan Assistance to P.G. Solanki MBBS / BAMS / BMAM Scheduled Caste Students	0.01	0.06	0.06	0.06	
463	Professional Training Scheme for Scheduled Caste Students	2.75	3.00	2.88	3.00	
464	High-Skill Training Scheme	0.00	0.01	0.00	0.01	
465	Agniveer Training Scheme	0.00	0.51	0.51	0.51	
466	Stipend to Scheduled Caste Students for IAS, IPS and Allied Services	0.20	0.20	0.20	0.20	
467	Gujarat Scheduled Caste Development Corporation, Gandhinagar	6.60	7.94	7.94	7.94	
468	Dr. Ambedkar Antyodaya Development Corporation, Gandhinagar	1.50	1.62	1.62	1.50	
469	Gujarat Safai Kamdar Development Corporation	2.53	2.54	2.54	2.54	
470	Bankable Interest Subsidy Scheme	0.00	7.00	5.00	7.00	
471	Financial Assistance to Small Entrepreneurs in Urban Areas	0.02	0.04	0.04	0.04	
472	Financial Assistance to Scheduled Caste Farmers for Purchase of Agricultural Land	0.00	0.02	0.02	0.20	
473	Free Medical Aid Scheme	3.50	3.50	3.50	4.37	
474	Maintenance and Development of Dr. Ambedkar Bhavan	2.83	4.92	7.83	4.83	
475	Financial Assistance for Housing on Individual Basis (Dr. Ambedkar Awas)	65.61	107.27	92.00	90.00	
476	Financial Assistance for Housing in Urban Areas (Dr. Ambedkar Awas)	1.49	2.35	1.05	1.30	
477	Financial Assistance for Housing to Most Backward Castes	13.20	17.88	8.95	18.70	
478	Nagrik Cell	24.86	46.94	45.77	40.06	
479	Nucleus Budget for Antyeshtri and Karmakand	4.97	5.50	5.50	5.50	
480	Parixitil Majmudar Pre-SSC Scholarship	2.35	2.50	2.50	2.42	
481	Subedar Ramji Ambedkar Hostel Scheme for Std. XI to XII	0.20	0.20	0.20	0.20	
482	Financial Assistance to Small Entrepreneurs in Urban Areas	0.00	0.01	0.01	0.01	
483	Free Medical Aid	0.50	0.50	0.50	0.63	
484	Provision of Physical Facilities (Furniture, etc.) in Adarsh Residential Schools and Government Hostels (New Item)	0.00	0.00	0.00	7.71	
Developing Cast Welfare						
485	Interest Subsidy for Self-Employment and Foreign Studies against Bank Loan	0.00	18.01	18.01	18.00	
486	Merit Scholarship for Pre-SSC Students	191.11	215.00	199.00	199.00	
487	Scholarship for Post-SSC Students	0.02	0.01	0.01	0.01	
488	Scholarship for SEBC Students Studying in Std. XI and XII	0.00	0.02	0.02	0.02	

Category - B (Atleast 30% Women Oriented Programmes)						
Sr. No.	Department / HODs / Schemes / Programmes	(Rs. In Crores)				
		2024-25 (A.E.)	2025-26 (B.E.)	2025-26 (R.E.)	2026-27 (B.E.)	
489	Scholarship for Students of Technical and Professional Courses	0.00	0.02	0.02	0.02	0.02
490	Free Books and Clothes for SC / ST / NT-DNT Students	208.71	239.13	234.54	232.00	232.00
491	PM YASASVI Pre-Matric Scholarship for OBCs and Others	546.00	520.00	639.00	630.00	630.00
492	Loan to SEBC / EBC Students for Higher Studies Abroad	0.00	18.01	18.01	18.01	18.00
493	Loan for Commercial Pilot Training	0.98	1.25	1.25	2.50	2.50
494	Grant-in-Aid Hostels for OBC	118.32	141.00	141.00	165.17	165.17
495	Establishment and Development of Government Hostels for Boys and Girls for OBC	52.66	55.00	61.20	61.50	61.50
496	Ashram Schools for OBC	125.25	126.10	149.22	137.13	137.13
497	Residential Schools for Talented Students for OBC	29.02	41.18	40.87	40.28	40.28
498	Financial Assistance for Self-Employment in Cottage Industries and Traditional Occupations (Wadi, Bhavaiya) for OBC	24.48	0.02	2.13	0.02	0.02
499	Pandit Deendayal Upadhyay Awas Yojana for OBC	154.81	225.00	225.00	225.00	225.00
500	Scholarship for Pre-SSC Students for NT-DNT	32.70	35.00	35.00	35.00	35.00
501	Scholarship for Students of Technical and Professional Courses for NT-DNT	0.00	0.01	0.01	0.01	0.01
502	Free Books and Clothes for NT-DNT Students (Std. I to VIII)	36.74	41.00	41.00	43.70	43.70
503	Grant-in-Aid Hostels for NT-DNT	0.27	0.25	0.25	0.55	0.55
504	Ashram Schools for NT-DNT	9.73	10.21	13.13	11.90	11.90
505	Financial Assistance for Self-Employment in Cottage Industries and Traditional Occupations (Wadi, Bhavaiya) for NT-DNT	2.50	0.01	2.96	0.01	0.01
506	Pandit Deendayal Upadhyay Awas Yojana for NT-DNT	24.99	40.00	40.00	40.00	40.00
507	Merit Scholarship for Pre-SSC Minority Students	20.07	25.00	21.00	22.00	22.00
508	Free Uniform for Minority Students (Std. I to VIII)	22.45	29.70	26.00	29.27	29.27
509	Scholarship for Minority Students Studying in Std. XI and XII	0.00	0.01	0.01	0.01	0.01
510	Scholarship for Minority Students of Technical and Professional Courses	0.00	0.24	0.24	0.01	0.01
511	Financial Loan to Corporations for Self-Employment and Educational Schemes	200.00	200.00	200.00	224.00	224.00
512	Financial Loan to Gujarat Unreserved Educational and Economic Development Corporation	500.00	500.00	500.00	500.00	500.00
513	Increase in Medical Aid Rates for Cancer, Anaemia, Leprosy, HIV etc. for SEBC (New Item)	0.00	0.00	0.00	90.74	90.74
514	Financial Loan to Gujarat Unreserved Educational and Economic Development Corporation (New Item)	0.00	0.00	0.00	500.00	500.00
515	Increase in Free Medical Assistance to Poor Patients from Developing Castes (New Item)	0.00	0.00	0.00	90.74	90.74
516	Construction of New Building for Adarsh Residential School at Bhavnagar (New Item)	0.00	0.00	0.00	7.46	7.46
517	Construction of Adarsh Residential School Building at Babra, Amreli (New Item)	0.00	0.00	0.00	8.07	8.07
518	Repair and Renovation of Government Hostels and Adarsh Residential School Buildings (New Item)	0.00	0.00	0.00	11.96	11.96
	Total	4861.16	5199.85	5507.75	6123.67	
	Sports, Youth & Cultural Activities Department					
	Sports Authority of Gujarat					
519	District-Level Sports School	72.21	74.30	107.45	89.38	89.38
520	Khel Mahakumbh	91.63	67.06	159.83	82.45	82.45
521	Special Khel Mahakumbh	4.69	2.55	14.59	7.00	7.00
522	Summer Camp for Winners of Khel Mahakumbh under "Khele Gujarat"	1.97	5.20	5.20	6.78	6.78

Category - B (Atleast 30% Women Oriented Programmes)					
Sr. No.	Department / HODs / Schemes / Programmes	2024-25 (A. E.)	2025-26 (B. E.)	2025-26 (R. E.)	2026-27 (B. E.)
523	Pre-National Coaching Camps	0.42	0.60	1.31	1.05
524	Track Suits and Uniforms for Players	0.22	0.34	0.45	0.39
525	Assistance for Sponsoring Players for Participation in National Games	1.58	0.51	0.79	1.60
526	Organisation of National-Level Tournaments	0.67	0.26	1.46	1.25
527	Shaktidoot Programme	2.65	2.55	2.79	3.00
528	Centre of Excellence	19.82	8.50	23.72	15.00
529	Integration of Sports with Education	5.32	5.79	6.10	6.37
530	Athletic Track at Vadnagar	0.10	0.00	0.00	0.00
531	Hostel at Vadnagar Sports Complex	1.00	1.00	1.00	0.00
532	District-Level Sports Complex	28.19	39.60	60.47	18.95
533	Sports Complex with Multipurpose Hall at Ankleshwar	4.27	0.00	0.00	0.00
534	Hostel for Athletes at Kanpur, Vyara	3.24	6.00	7.23	0.01
535	Modern Sports School	0.01	0.00	0.00	0.00
536	Indoor Multipurpose Hall at Palanpur	3.56	2.50	4.60	0.00
537	Athletic Track at Vadodara Sports Complex	0.01	0.00	0.00	0.00
538	Athletic Track and Grass Football Ground at Kanpur, Vyara	1.00	1.50	0.94	0.00
539	Indoor Multipurpose Hall at Chhota Udepur	1.84	4.50	5.17	1.52
540	Athletic Track and Grass Football Ground at Patan	0.78	0.72	0.22	0.00
541	Sports Complex at Jasdan	3.31	1.46	1.46	0.00
542	District-Level Sports Ground at Surendranagar	3.18	6.00	11.00	3.52
543	Khele Gujarat District Centre	1.05	2.55	1.16	2.55
544	Summer Olympics 2036 and Paralympics	72.00	10.00	109.40	50.78
545	District-Level Sports College	0.00	2.55	2.55	2.00
546	High Performance Centre	26.90	33.00	70.00	100.00
547	Repair and Upgradation of Indoor and Outdoor Grounds of Home Department	5.00	0.01	0.30	3.49
548	Khel Mahotsav	2.04	4.25	4.25	5.00
549	Financial Assistance up to Rs. 5 Lakh per Player for International Competition and Training Abroad for COE Players	0.00	2.50	2.50	2.50
550	Implementation in Four Tribal Districts under Swami Vivekananda Talent Development Center Scheme	0.00	6.82	4.71	2.52
551	Gujarat Unified Sports Portal and Digital Transformation of Sports Authority of Gujarat	0.00	5.00	5.00	1.00
552	Planning of Commonwealth Games 2030 (New Item)	0.00	0.00	0.00	100.00
553	Development of Olympic-level infrastructure at Gujarat Police Academy, Karai (New Item)	0.00	0.00	0.00	100.00
554	Construction of Sardar Vallabhbhai Patel Sports Enclave, Ahmedabad (New Item)	0.00	0.00	0.00	500.00
	Gujarat State Sangeet Natak Akadami				
555	Jasavant Singh and Rashiklal Andhariya Scholarship	0.30	0.30	0.30	0.38
556	Sugam and Shastriya Sangeet Workshop and Seminar	0.09	0.09	0.29	0.11
557	Sugam and Shastriya Sangeet Mahotsav	0.12	0.12	0.29	0.15
558	Aadityaramji Shastriya Sangeet Mahotsav	0.06	0.06	0.15	0.08
559	Tanariri Shastriya Sangeet Samaroh	0.10	0.10	0.10	0.13

Category - B (Atleast 30% Women Oriented Programmes)					
Sr. No.	Department / HODs / Schemes / Programmes	(Rs. In Crores)			
		2024-25 (A. E.)	2025-26 (B. E.)	2025-26 (R. E.)	2026-27 (B. E.)
560	Guru Shishya Parampara Training Programme	0.11	0.11	0.11	0.14
561	Sharadotsav P. Nandan Mehta Shastriya Sangeet Spardha and Samaroh	0.20	0.20	0.20	0.25
562	Financial Assistance for Theatre Directors for Creative Productions	0.20	0.20	0.20	0.25
563	Revival of Plays from Junior Theatre Platforms	0.28	0.28	0.28	0.35
564	Bhavai Training Centre Revival Programme	0.05	0.05	0.06	0.06
565	Kalakar Samaroh and Shastriya Nrutya Mahotsav	0.09	0.09	0.09	0.11
566	Workshop and Seminar on Classical and Traditional Folk Dances	0.07	0.07	0.07	0.09
567	Chapaner Mahotsav	0.10	0.10	0.10	0.13
568	Financial Assistance for Classical Dance and Theatre Groups for Performances in Other States and Abroad	1.10	1.10	1.10	1.38
569	World Theatre Day Celebrations	0.19	0.19	0.19	0.24
570	Cultural Programmes on Foundation Day of the Akademi	0.01	0.01	0.01	0.01
571	Cultural Heritage Programme at Gandhinagar	0.24	0.24	0.24	0.30
572	Production of Plays Based on Works of Kalidas	0.10	0.10	0.10	0.13
573	Research and Development in Music, Dance and Theatre	0.33	0.33	0.60	0.41
574	Promotion of Folk Music and Dayro	2.00	2.00	7.96	5.00
575	Dula Bhaya Kag Programme	0.25	0.25	0.50	0.31
576	Pandit Omkarnath Sangeet Spardha	0.03	0.03	0.03	0.04
577	Shastriya Sangeet Sabha	0.04	0.04	0.10	0.05
578	Bhakti Sangeet Samaroh	0.04	0.04	0.10	0.05
579	Sangeet Natya Bharati Examination at Rajkot	0.01	0.01	0.01	0.01
580	Lok Sangeet Samaroh	0.04	0.04	0.20	0.05
581	Shastriya Nrutya Mahotsav	0.04	0.04	0.25	0.10
582	One-Act Play Competition	0.05	0.05	0.05	0.06
583	State- Level Folk Dance Mahotsav	0.04	0.04	0.07	0.05
584	Sugam Sangeet Sammelan	0.04	0.04	0.20	0.05
585	Gaurav Puraskar Samaroh	0.15	0.15	0.15	0.19
586	Pandit Omkarnath Shastriya Sangeet Samaroh	0.04	0.04	0.04	0.05
587	Bajju Shastriya Sangeet Samaroh	0.04	0.04	0.04	0.05
588	Divisional Trianki Competition	0.03	0.03	0.03	0.04
589	Trianki Theatre Competition	0.05	0.05	0.05	0.06
590	Drama Training Camp	0.03	0.03	0.03	0.04
591	Swaranjali Programme for Renowned Gujarati and Hindi Writers, Poets and Artists	0.40	0.40	0.71	0.50
592	Classical Music Programme (SAPTAK)	0.20	0.20	0.20	0.25
593	Talent Hunt in All Art Forms	0.40	0.40	0.40	0.50
594	Organisation of Folk Music, Diaro, Ras-Garba and Folk Song Programmes during Panch Mahotsav at World Heritage Site Pavagadh				
595	Pandit Jasraj Sangeet Samman Award	0.50	0.50	0.50	0.63
596	Tribal Area Sub Programme	1.00	1.00	1.00	1.25
597	Financial Assistance for Turi Barot Natya Nirman	0.70	0.70	0.70	0.88

Category - B (Atleast 30% Women Oriented Programmes)					
Sr. No.	Department / HODs / Schemes / Programmes	(Rs. In Crores)			
		2024-25 (A.E.)	2025-26 (B.E.)	2025-26 (R.E.)	2026-27 (B.E.)
598	Cultural Programme: - Traditional music, dances, and instruments showcasing Scheduled Castes' heritage of Gujarat. (New Item)	0.00	0.00	0.00	5.00
	Directorate of Library				
599	Smart Library Programme	3.00	3.00	3.00	4.00
600	Modernisation of State Central Library, Gandhinagar	9.00	5.00	5.00	17.58
601	Construction of Government Library Buildings	27.45	39.39	39.39	79.65
602	Library at Block Level	0.00	16.34	16.34	3.42
	Director of Youth & Cultural Activities				
603	Organized the Birs Munda Tribal Art and Culture Festival and training camps (New Item).	0.00	0.00	0.00	2.00
604	Organized cultural programs, camps, and exhibitions at Sanskritikunj Pratishthan (New Item).	0.00	0.00	0.00	2.00
605	Conducted special cultural programs and celebrations within and outside the state (New Item).	0.00	0.00	0.00	8.00
	Total	408.47	371.71	697.88	1245.30
	Tribal Development Department				
	Director Tribal Development				
606	State Scholarship for Pre-SSC Students	70.42	99.51	92.30	95.92
607	Swami Vivekananda Scholarship for Technical, Diploma and Professional Courses	5.34	6.77	1.93	0.02
608	Free Uniform to Primary School Students	77.28	108.00	93.63	97.92
609	Talent Pool Programme for Scheduled Tribe Students	10.17	11.53	9.57	7.48
610	Government of India Pre-Matric Scholarship for Scheduled Tribe Students (Std. IX and X)	30.08	55.00	48.56	42.00
611	Post-Metric Scholarship (DST)	831.88	665.00	801.92	765.00
612	Awards and Prizes for Scheduled Tribe Students	0.50	0.55	0.52	0.39
613	Food Bill for Post-SSC Colleges Attached with Hostels	61.65	55.50	64.75	65.25
614	Financial Assistance for Purchase of Instruments and Stationery for Medical and Engineering Students	0.90	1.60	1.81	1.76
615	Grant-in-Aid to Hostels under Voluntary Agencies	165.45	161.23	150.39	167.43
616	Ashram Schools	514.30	547.17	560.15	557.62
617	Establishment and Development of Government Hostels	117.95	127.87	124.68	132.78
618	Samras Hostels	24.20	25.39	26.00	25.82
619	Residential Schools	112.36	121.96	113.64	129.98
620	GPSC Entrance Preparation Programme	0.00	5.00	0.45	3.00
621	Benefits of Various Schemes to Beneficiaries under Forest Rights Act (FRA)	50.27	107.34	103.33	111.02
622	Vocational Training Centres under PPP Model	0.00	12.00	6.00	12.00
623	Tribal Cultural Programmes and Trade Fairs	3.14	4.00	4.00	5.50
624	South Gujarat Falav / Fruit Plantation Programme	0.85	1.20	1.20	2.40
625	Pre-Examination Training Centre	0.15	0.19	0.16	0.15
626	Financial Assistance to Law Graduates	0.60	0.01	0.01	2.34
627	Welfare Schemes for SC / ST / OBCs (CSS 100%) (SCA)	0.00	100.00	100.00	130.00
628	Free Medical Aid	40.63	50.30	68.52	51.61
629	Purak Poshan Yojana for Tribal Children	139.92	232.92	192.31	200.00
630	Financial Assistance for Housing on Individual Basis	77.87	98.89	118.74	146.22

Category - B (Atleast 30% Women Oriented Programmes)						
Sr. No.	Department / HODs / Schemes / Programmes	(Rs. In Crores)				
		2024-25 (A.E.)	2025-26 (B.E.)	2025-26 (R.E.)	2026-27 (B.E.)	
631	Development Programme for Primitive Tribes / Halpatti	116.46	125.00	125.00	125.00	125.00
632	Nagrik Cell	9.48	13.32	13.37	17.65	
633	Adarsh Nivasi Shala, Fatepura, Dist. Dang - Construction of new school and hostel building. (New Item)	0.00	0.00	0.00	15.04	
634	Adarsh Nivasi Shala, Kukarmunda, Dist. Tapi - Construction of new hostel building. (New Item)	0.00	0.00	0.00	16.77	
635	Government Boys' and Girls' Hostel, Vankal, Dist. Surat - Upgradation. (New Item)	0.00	0.00	0.00	0.64	
636	Gujarat State Tribal Education Society					
	Eklavya Model Residential School	150.85	470.17	462.93	182.38	
	Development Support Agency of Gujarat					
637	Integrated Dairy Development Project	59.39	87.00	72.30	87.00	
638	Mandap	4.61	5.85	5.53	5.84	
639	Agriculture Diversification Project	3464.12	42.00	42.00	42.00	
640	Vocational Training Centre under PPP Model (Training)	2.00	12.00	6.00	12.00	
641	Power Tillers	1.64	5.00	5.00	5.00	
642	Lift Irrigation Projects	61.52	75.00	74.98	75.00	
643	Rotavator and Thresher	1.14	5.00	5.00	5.00	
644	Mini Tractor	9.09	10.00	10.00	10.00	
645	Vocational Training Centre under PPP Model (TASP)	0.00	3.00	1.50	3.00	
646	Goat Rearing Project	7.00	15.00	14.49	15.00	
647	Solar Rooftop Scheme	0.00	25.91	25.91	0.10	
648	NEET and JEE Entrance Examination Support	0.00	5.00	3.91	5.00	
649	GPSC / SPIPA Coaching Programme	0.00	5.00	5.00	5.00	
650	Village Dairy Cooperative Construction Scheme under IDDP, Gujarat	0.50	0.30	0.30	0.50	
651	Power Tiller Scheme for Tribal Farmer Beneficiaries	1.63	5.00	5.00	5.00	
	Gujarat Tribal Development Corporation					
652	Loan Assistance to Scheduled Tribe Students for Overseas Studies	5.01	7.50	3.19	7.50	
653	Financial Assistance to Scheduled Tribe Students for Commercial Pilot Training	0.75	1.25	0.62	1.25	
654	Haat Development Programme in Tribal Areas	0.00	0.01	0.01	0.01	
	Registrar Birsu Munda Tribal University					
655	Tribal University at Rajpipla	6.17	15.24	87.68	33.64	
	Total	6237.26	3532.48	3654.29	3428.93	
	Urban Housing and Urban Development Department					
	Affordable Housing Mission					
656	Pradhan Mantri Awas Yojana (Urban) (PMAY-U)	320.37	564.00	708.63	667.53	
	National Urban Livelihood Mission					
657	National Urban Livelihood Mission (NULM)	12.06	56.40	10.85	70.69	
	Swachh Bharat Mission (SBM) (Urban)					
658	Swachh Bharat Mission (Urban) (SBM-U)	57.37	117.50	289.25	145.50	
659	Nirmal Gujarat	9.87	2.91	0.00	0.00	

Category - B (Atleast 30% Women Oriented Programmes)						
Sr. No.	Department / HODs / Schemes / Programmes	(Rs. In Crores)				
		2024-25 (A. E.)	2025-26 (B. E.)	2025-26 (R. E.)	2026-27 (B. E.)	
660	Nirmal Gujarat 2.0	112.80	48.88	182.11	123.09	
	Gujarat Municipal Finance Board (GMFB)					
661	Swarnim Jayanti Mukhya Mantri Shaheri Vikas Yojana (SJMMSVY)	4633.55	6038.03	6746.91	7706.12	
	Gujarat Urban Development Mission(GUDM)					
662	Atal Mission for Rejuvenation and Urban Transformation 2.0 (AMRUT 2.0)	762.84	916.50	1055.15	893.00	
663	Smart Cities Mission	0.00	23.50	63.92	0.01	
	Gujarat Urban Development Company(GUDC)					
664	Rail Over Bridge / Rail Under Bridge Projects	168.02	256.15	70.50	164.50	
	Metro-Link Express for Gandhinagar and Ahmedabad (MEGA)					
665	Gujarat Metro Rail Corporation Limited	834.34	1212.44	1188.93	483.21	
	Total	6911.22	9236.31	10316.25	10253.65	
	Women & Child Development Department					
	Integrated Child Development Services					
666	Purchase of Growth Monitoring Devices at Anganwadi Centres	0.00	15.78	15.78	0.00	
667	Supplementary Nutrition Programme (SNP)	57.36	53.00	53.00	49.12	
668	Dudh Sanjivani Yojana	102.71	100.99	100.99	98.78	
669	Supplementary Nutrition Programme (SNP)	811.54	920.26	984.26	839.28	
670	Dudh Sanjivani Yojana	29.61	32.27	32.27	34.88	
671	Anganwadi Centre - Electricity Bill	1.20	10.15	10.15	10.15	
672	Wi-Fi Facility with Recurring Cost at Anganwadi Centres	0.00	0.01	0.01	0.45	
673	Anganwadi Centre - Electricity Connection	0.03	0.01	0.01	0.29	
674	Renovation of Anganwadi Centres	29.63	29.59	16.41	13.26	
675	Maintenance and Renovation of Anganwadi Centres	50.00	50.00	50.00	45.76	
676	Renovation of Block Office	0.10	0.05	0.05	0.01	
677	Annual Maintenance and Repairs of Block and Sector Offices	0.46	0.47	0.47	0.49	
678	House Rent for Anganwadi Centres	2.41	49.58	49.58	5.71	
679	Electricity Bill for Anganwadi Centres	0.00	0.00	0.00	0.04	
680	Construction and Renovation of Block Offices	15.00	0.01	0.01	0.01	
681	Construction of Model Anganwadi Centres	199.98	273.93	273.93	360.00	
682	Upgradation of Anganwadi Centres as Saksham Anganwadi Centres	0.00	0.00	0.00	118.97	
683	Sanitation Facilities at Anganwadi Centres	0.00	0.01	0.01	0.02	
684	Drinking Water Facilities at Anganwadi Centres	0.00	0.01	0.01	0.00	
685	Construction of Anganwadi Centres in Tribal Areas (Pradhan Mantri Janjati Adivasi Nyaya Maha Abhiyan - PM JANMAN)	8.04	0.01	0.01	0.01	
686	Mission Balam Sukham	14.40	151.94	147.28	100.65	
687	Integrated Child Development Services Scheme (ICDS)	1.56	11.77	11.77	11.77	
688	Introduction of Integrated Child Development Services Scheme (ICDS)	1.56	4.15	4.15	4.15	
689	National Nutrition Mission	165.12	102.42	167.64	97.04	

Category - B (Atleast 30% Women Oriented Programmes)						
		(Rs. In Crores)				
Sr. No.	Department / HODs / Schemes / Programmes	2024-25 (A. E.)	2025-26 (B. E.)	2025-26 (R. E.)	2026-27 (B. E.)	
690	Take Home Ration (THR) Value Addition, Fortified Salt, THR Laboratory Testing, Fortified Rice, Gas Connection and Refilling	23.25	38.21	38.21	35.58	
691	Medicine Kit for Anganwadi Centres	0.00	7.96	7.96	7.95	
692	Construction of Anganwadis (New Item)	0.00	0.00	0.00	360.00	
693	Dudh Sanjeevani Yojana (New Item)	0.00	0.00	0.00	38.65	
694	Poshan Sangam (New Item)	0.00	0.00	0.00	16.00	
695	State Monitoring Cell (New Item)	0.00	0.00	0.00	24.67	
	Women Wing					
696	Family Counselling Services	0.17	0.11	0.11	0.13	
697	Commissionerate of Women and Child Development	2.38	3.11	2.60	3.27	
698	Dowry Prohibition Officer - Women and Child Development	14.99	22.12	17.05	25.12	
699	Purchase of Information Technology-Related Equipment	0.53	0.54	0.62	0.03	
700	Capacity Building of Employees and Officers of the Commissioner, Women and Child Development Office	0.19	1.29	0.93	1.14	
	Total	1532.22	1879.75	1985.27	2303.38	
	Grand Total	120967.33	139335.82	134603.62	151454.59	

સરકારી મુદ્રણાલય અને લેખન સામગ્રી, રાજકોટ.